

Avšak za tři dny byla Penny v ordinaci znovu. Pořád ještě zvracela a průjem se v nejmenším nezlepšil. Znovu jsem postavil psíka na stůl, znovu vyšetřil a opět jsem nezjistil nic výrazného. Slábla vlastně už pátý den, ale ačkoliv ztratila trošku své výbojnosti, vypadala stále pozoruhodně veselá. Trpasličí pudl je malý, ale houževnatý a velice hravý, a tenhle se nehodlal jen tak snadno zdeprimovat. Ale přesto se mi to nelíbilo. Takhle to nemohlo pokračovat. Rozhodl jsem se změnit léčení a přejít na směsi živočišného uhlí a přísad, které se mi v minulosti osvědčily a které mi dobře posloužily.

„Nevypadá to zvlášť vábně,“ říkal jsem, když jsem paní Flaxtonové podával krabičku plnou černých granulek. „Ale máme s tím dobré výsledky. Žere, vidíte, tak jí to přidávejte do potravy.“

„Děkuji vám.“ Obdařila mne jedním ze svých zářivých úsměvů, vložila krabičku do kabelky a já jsem ji doprovodil chodbou ke dveřím. Nechala si kočárek dole u schodů, a ještě než jsem se podíval pod stříšku, věděl jsem, jaké mimino spatřím. A doopravdy – buclatá tvářička na polštáři se na mě dívala kulatýma přátelskýma očima a pak se roztáhla do potěšeného úsměvu.

Byli z lidí, se kterými jsem se rád setkával, a když jsem se za nimi díval, jak odcházejí ulicí, doufal jsem, že Penny bude v pořádku a že je dlouho neuvidím. To se však nemělo stát. Za několik dní byli zpátky a tentokrát byla na pudličce vidět bolest a vyčerpání. Když jsem ji prohlížel, stála nehybně, s mrtvými očima a jen občas zavrtěla ocáskem, když jsem ji pohladil hlavu a promluvil na ni.

„Obávám se, že to je pořád stejné, pane Herriote,“ pravila její paní. „Žere teď jen málo, a cokoliv sní, hned zas z ní vyběhne. A má strašnou žízeň – pořád je u misky s vodou a pak to zvrátí.“

Přikývl jsem. „To znám. Zánět v ní vyvolává velikou žízeň, a samozřejmě čím víc pije, tím víc zvrací. A to ji strašně vyčerpává.“

Znovu jsem změnil způsob léčení. Po pravdě řečeno jsem v příštích několika dnech vyčerpал všechny druhy léků, které jsem měl k dispozici. Se shovívavým úsměvem se dívám teď zpátky na to všechno, co jsem psíkovi předepsal: kořen ipekakuanhy v prášku a opium, salicylan sodný a kafrovou tinkturu, a dokonce starodávné exotické léky jako hematoxylin a nálev karyofylu, které už bohudíky upadly dávno v zapomnění. Byl bych dosáhl úspěchu, kdybych byl měl tehdy antibiotika, která působí na zažívací ústrojí, jako je například neomycin, ale v tehdejší situaci jsem se nemohl dostat nikam.

Navštěvoval jsem Penny denně, protože nebyla schopná dojít do ordinace. Předepsal jsem jí dietu z mrkve a vařeného mléka, ale nedosáhl jsem ničeho ani dietou, ani lékařskou péčí. A malý psík celou tu dobu chřádl.

Krise se dostavila jednou ráno ve tři hodiny. Zvedl jsem telefon u své postele a ozval se rozechvělý hlas pana Flaxtona.

„Velice se omlouvám, že vás musím vytáhnout z postele v tuto hodinu, pane Herriote, ale přál bych si, abyste se přišel podívat na Penny.“

„Proč, je jí hůř?“

„Ano, a... obávám se, že teď má bolesti a trpí. Viděl jste ji dnes odpoledne, vidíte? A od té doby neustále pila, zvracela a měla průjem, a teď už vůbec nemůže. Leží v košíčku a nařiká. Určitě má velké bolesti.“

„Dobrá, za pár minut jsem u vás.“

„Ano, děkuji vám.“ Na chvilku se odmlčel. „A pane Herriote... budete připraven na to, že ji uspíte, vidíte?“

Moje nálada, která nikdy nebyla v tuto ranní dobu na výši, klesla pod bod mrazu. „Je to tak zlé?“

„Víte, my už to skutečně nemůžeme vydržet. Moje žena je tak nešťastná... myslím, že víc nesnese.“

„Ano.“ Položil jsem telefon a odhodil jsem pokrývku tak prudce, že jsem Helenu rázem probudil. Spánek narušený v časných hodinách ranních je jeden z křížků, které musí nést manželka veterináře, ale obvykle jsem se vyplížil tak tiše, jak jsem jen mohl. Tentokrát jsem však dusal po ložnici, rval na sebe šaty a mluvil sám k sobě. Ačkoli se jistě divila, co tahle kritická situace znamená, moudře a tiše mě pozorovala, dokud jsem neotočil vypínačem a neodešel.

Nejel jsem daleko. Flaxtonovi bydleli v jedné z nových vilek na Brawtonské ulici, vzdálené asi dva kilometry. Mladí manželé v županech mě dovedli do kuchyně, ale ještě než jsem došel do kouta ke košíčku, slyšel jsem kňučení Penny. Neležela pohodlně stočená do klubíčka, ale na prsou s hlavou podloženou, byla vyděšená a v bolestech. Vsunul jsem pod ni ruce a zdvihl jsem ji – nevážila skoro

vůbec nic. Trpasličí pudlík v plné síle je hodně drobný, ale po dlouhotrvající nemoci vypadala Penny jako oškubané peříčko a kudrnatý hnědý kožíšek byl mokrý, pošpiněný zvratky a průjmem.

Paní Flaxtonová se tentokrát neusmívala. Viděl jsem, že zadržuje slzy, když promluvila.

„Skutečně by bylo nejlaskavější...“

„Ano... ano...“ Položil jsem zvířátko do košíčku a přidřepł k němu, bradu v dlaních. „Ano, myslím, že máte pravdu.“

Ale pořád jsem se nehýbal, dřepěl jsem tam a hleděl v nevěře na důkaz svého neúspěchu. Téhle fence byly teprve dva roky – měla před sebou celý život běhání, skákání a štěkání a netrpěla ničím jiným než gastroenteritidou, a já jsem teď měl zhasnout poslední jiskřičku života, který v ní zbýval. Bylo to trpké pomýšlení, že to bude vlastně jediný pozitivní zákrok, který jsem od začátku učinil.

Zmocnila se mne únava – nikoliv proto, že jsem byl nevyspalý. Napřímil jsem se pomalými ztuhými pohyby starce a chystal jsem se obrátit, když jsem si všiml něčeho na malém tvorečkovi. Ležel, už zase na prsou s hlavou nataženou, tlamičkou otevřenou a vyplazeným jazykem a ztěžka oddychoval. Bylo to něco, co jsem už viděl... ta poloha... to vyčerpání, bolest a šok... – a najednou se mi v mém ospalém mozku rozbřesklo, že vypadá přesně tak jako ovce pana Kitsona tenkrát v tom tmavém koutě. Jiný druh, ano, ale všechno ostatní bylo stejné.

„Paní Flaxtonová,“ řekl jsem, „já Penny uspím. Ne tak jak vy myslíte, jenom dočasně. Možná že když si odpočine z toho neustálého pití a zvracení a vyčerpání, pomůže sama příroda.“

Oba mladí lidé se na mě dívali s pochybami a za chvíli promluvil manžel.

„Nemyslíte, že už zkusila dost, pane Herriote?“

„Ano, zkusila, určitě zkusila.“ Prohrábl jsem si rukou rozčuchané, neučesané vlasy. „Ale tohle jí už nezpůsobí žádné trápení. Nebude vědět vůbec nic.“

Když pořád ještě váhali, pokračoval jsem. „Moc rád bych to zkusil – napadlo mě totiž něco.“

Podívali se na sebe a potom paní Flaxtonová přikývla. „Dobře, pusťte se do toho, ale bude to naposled, vidíte?“

Šel jsem ven do nočního vzduchu k autu pro stejnou lahvičku nembutalu a vbodl jsem zvířátku velmi malou dávku. Do postele jsem se vracel se stejným pocitem, jaký jsem měl u té ovce. Ať se stane co se stane, nebude už trpět.

Druhý den ráno ležela Penny stále ještě natažená a klidná na boku, a když ve čtyři odpoledne vypadala, že se probouzí, opakoval jsem injekci.

Právě tak jako ovce spala osmačtyřicet hodin, a když se konečně stavěla na nejisté nohy, nemířila okamžitě k misce s vodou, tak jako tolik předchozích dnů. Místo toho se pokusila nejistě vyjít ven a proběhnout se po zahradě.

A od té chvíle – jak se říká v chorobopisech – pokračovalo zlepšování stavu rovnoměrně. Nebo, jak bych raději napsal, Penny se jako zázrakem báječně zotavila a po celý svůj dlouhý život už ani jednou nezastonala.

Hrávali jsme s Helenou tenis na travnatých kurtech blízko darrowbyského kriketového hřiště. Flaxtonovi také a vždycky s sebou vodili Penny. Díval jsem se na ni plotem z pletiva, jak skotačí s jinými psy a později s rychle rostoucím synem Flaxtonových, a vždycky znovu jsem žasl.

Nechci vzbudit dojem, že se přimlouvám za dlouhodobou narkózu při všech potížích zvířat, ale docela určitě vím, že uklidňující prostředky mají svůj význam. Dnes máme širokou paletu uklidňujících prostředků s různým účinkem, takže si můžeme vybrat, a kdykoli se setkám s akutním případem gastroenteritidy u psů, užiji některý uklidňující prostředek spolu s normálním léčením. Protože sedativum zmírňuje smrtelné vyčerpání a zabrání bolesti a strachu, který ji doprovází. A po všechna ta léta, kdykoli vidím pobíhat Penny, kdykoli ji slyším štěkat s veselými očima a plnou života a pohybu, vždycky mě znovu přemůže vlna vděčnosti za způsob léčení, na který jsem přišel náhodou v tmavém koutě stáje.

22. kapitola

Na zahradních vrátkách byl nápis U Šefíků. Vytáhl jsem svůj seznam návštěv a znovu zkontroloval záznam. „Vrátná, U Šefíků, Marston Hall. Fena, přenáší březost.“ Byl jsem tu správně, stál jsem před

Marston Hall, budovou z 19. století, jejíž kulaté věžičky se tyčily nad zkadeřeným lemem borovic, vzdálených necelý kilometr.

Dveře otevřela tmavovlasá žena s širokým obličejem, asi šedesátiletá, a bez úsměvu si mě prohlížela.

„Dobré jitro, paní Vrátná,“ řekl jsem. „Přišel jsem se podívat na vaši fenu.“

Hleděla stále s kamennou tváří. „Jo, to je dobře. Pojd'te tedy dovnitř.“

Zavedla mě do malého obývacího pokoje, a teprve když z křesla seskočil malý yorkshirský teriér, její chování se změnilo.

„Pojď sem, Cindy, miláčku,“ švitořila. „Tenhle pán přišel, aby ti pomohl.“ Sklonila se a pohladila zvířátko, obličej se jí rozzářil láskou.

Posadil jsem se na druhé křeslo. „Tak jaké má potíže, paní Vrátná?“

„Jsem už k smrti utrápená.“ Úzkostlivě sevřela dlaně. „Včera měla mít štěňata a neděje se vůbec nic.

Celou noc jsem nemohla zamhouřit oko – umřela bych, kdyby se tomu psovi mělo něco stát.“

Podíval jsem se na teriéra, který vrtěl ocáskem a pozoroval nás veselýma očima, potěšený, že se s ním jeho paní mazlí. „Nevypadá, že by se jí dařilo špatně. Začala už pracovat k porodu?“

„Jak to myslíte?“

„Dýchala těžce nebo vypadala, že jí není dobře? Měla výtok?“

„Kdepak, nic takového.“

Kývl jsem na Cindy a promluvil jsem na ni a ona se ke mně bázlivě přibližovala po linoleu, až jsem ji mohl zvednout na klín. Prohmatával jsem naběhlé břicho. Bylo tam spousta štěňat, ale všechno vypadalo normálně. Změřil jsem jí teplotu – také normální.

„Přineste mi, prosím vás, paní Vrátná, trochu teplé vody a mýdlo,“ řekl jsem. Teriér byl tak malý, že jsem musel vyšetřovat namydleným a dezinfikovaným ukazováčkem. Opatrně jsem hmatl podél poševní stěny – byla suchá a pružná a krček, když jsem na něj sáhl, byl úplně uzavřený.

Umyl jsem si ruce a osušil. „Tahle fenička nemá zatím na štěňata ani pomyslení, paní Vrátná. Jste si jista, že jste nespletla datum?“

„Nespletla. Včera to bylo šedesát dní.“ Na chvíli se zamyslela. „Měla bych vám radši říct tohle, mladý pane. Cindy už štěňata měla a bylo to to samý – ne a ne se do toho pustit. Bylo to před dvouma rokama, když jsem ještě bydlela v Listondalu. Zavolala jsem k ní pana Broomfielda, to byl veterinář, a dal jí injekci. Bylo to úžasný – za půl hodiny měla štěňata.“

Usmál jsem se. „Ano – pituitrin. Musela už začínat rodit, když k ní přišel pan Broomfield.“

„Ať to bylo jak to bylo, mladý pane, chtěla bych, abyste jí to taky dal. Jsem strašně nervózní, nemám žádný stání.“

„Lituji.“ Zvedl jsem Cindy z klína a vstal jsem. „To nemohu udělat. V této chvíli by jí to mohlo uškodit.“ Upřeně na mne hleděla a napadlo mě, že ta tmavá tvář dovedla vypadat velice přísně, až výhružně. „Tak vy neuděláte vůbec nic?“

„Inu...“ Občas patří k léčení, aby člověk podal zákazníkovi něco, i když to není nutné. „Ano, mám ve voze nějaké tablety. Udrží feničku v kondici až do té doby, než bude mít štěňata.“

„Ale já bych byla vo moc radši, kdybyste jí dal tu injekci. Bylo to jenom malý píchnutí. Panu Broomfieldovi to netrvalo víc než vteřinu.“

„Ujišťuji vás, paní Vrátná, že to v téhle chvíli nemohu udělat. Přinesu vám z auta tablety.“

Ústa jí ztvrdla. Viděl jsem, že byla zarmoucená a zklamaná. „No tak když ne, tak to teda radši přineste.“

Odmlčela se. „A nejmenuju se Vrátná!“

„Že ne?“

„Jistěže ne, mladíku.“ Nevypadala na to, že mi předloží další informaci, a proto jsem poněkud užasle odešel.

Venku na silnici, pár metrů od mého vozu, se pokoušel nějaký zemědělec nastartovat traktor. Zavolal jsem na něj.

„Hej, ta paní tady říká, že se nejmenuje Vrátná.“

„A taky má pravdu. Je vrátná támhle naproti v Marston Hall. Trochu jste to popletl.“ Srdečně se zasmál. A bylo mi to jasné. Zápis na seznamu návštěv, všechno. „A jak se tedy doopravdy jmenuje?“

„Boobyová.“ Křikl zrovna, když nastartovaný traktor ožil a zařval.

Legrační jméno, pomyslel jsem si, když jsem vytáhl z auta neškodné vitaminové tablety a vracel se k domu. A potom jsem se snažil, seč jsem mohl, abych to celé napravil, a hýřil jsem pozorností. „Ano, paní Boobyová!“ a „Ne, paní Boobyová!“ – ale dáma neroztála. Uklidňoval jsem ji, že se nemá čeho obávat, že jsem přesvědčen, že se ještě několik dnů nebude nic dít – ale nezdálo se mi, že bych na ni zapůsobil. Odcházel jsem dolů pěšinou a zvesela jsem na ni mával.

„Na shledanou, paní Boobyová,“ volal jsem. „A neváhejte mi zatelefonovat, kdyby se vám něco nezdálo.“

Jako by mě neslyšela.

„Jak bych si přála, abyste mě byl poslechl,“ naříkala. „Jenom jedno malé píchnutí.“

Ta dobrá žena vskutku neváhala zatelefonovat. Pustila se do mě znovu nazítří a musel jsem spěchat do její vilky. Požadavek byl stejný jako předtím. Chtěla tu báječnou injekci, která by způsobila, že by štěňata vyskočila. A chtěla ji hned teď. Pan Broomfield prý nedělal takové okolky a neflákal se. A hnala mne do Marstonu i třetí a čtvrtý a pátý den a musil jsem feničku znovu a znovu vyšetřovat a odrecitovat svá vysvětlení. Do krize dospěly události šestého dne.

Tmavé oči v pokoji šeríkového domku svítily zoufalým leskem, když upřeně hleděly do mých. „Jsem u konce s veškerou trpělivostí, mladíku. Povídám vám, že umřu, jestli se tomu psovi něco stane. Copak to nechápete?“

„Samozřejmě že chápu, jak vám je, paní Boobyová, věřte mi, že to úplně chápu.“

„Tak proč nic neuděláte?“ vyjela na mě.

Zaryl jsem nehty do dlaní. „Podívejte se, už jsem vám to vysvětlil. Injekce pituitrinu působí tak, že stahuje svalstvo dělohy, a proto se může aplikovat, pouze když už porod začal a děložní krček je otevřený. Až zjistím, že je vhodný čas, dám jí injekci, ale kdybych ji aplikoval nyní, mohla by se natrhnout děloha. Mohla by zemřít.“ Odmlčel jsem se, protože mi připadalo, že se mi v koutcích úst tvoří bublinky.

Ale myslím, že neslyšela ani slovo. Položila si hlavu do dlaní. „Taková dlouhá doba, já to nevydržím.“

Přemýšlel jsem, jak dlouho to ještě vydržím já. Nateklí yorkshirští teriéři začali pobíhat v mých snech a každý nový den jsem vítal tichou modlitbou, aby už ta štěňata přišla na svět. Natáhl jsem ruku k Cindy a ona ke mně váhavě přišla. Měla už upřímně až po krk toho cizáka, který k ní chodil každý den, mačkal ji a strkal do ní prsty, a opět se rozechvěle a s vyděšenými očima podvolila ponížení.

„Paní Boobyová,“ řekl jsem. „Jste si úplně jistá, že k Cindy se už nedostal žádný pes po datu, které jste mi sdělila?“

Odfíkla. „Porád se mě na to ptáte a já sem o tom přemejšlela. Možná že přišel ještě za tejden, když o tom uvažuju.“

„Tak to je ono!“ spráskl jsem ruce. „Spojila se s ním ještě jednou a mělo by to být zítra.“

„Ale já bych byla stejně vo moc radši, kdybyste se do toho pustil dneska tak jako pan Broomfield... jenom takový docela malý píchnutí!“

„Ale paní Boobyová...“

„A ještě něco vám povím, nejmenuju se Boobyová!“

Sevřel jsem rukama opěradlo židle. „Že ne?“

„Ne!“

„A jak... jak se tedy jmenujete?“

„Jmenuju se Dooleyová... Dooleyová...“ Tvářila se velmi rozzlobeně.

„Dobře... dobře...“ Klopýtal jsem zahradní cestičkou a odjel. Nebylo to šťastné rozloučení.

Druhý den ráno jsem nemohl věřit tomu, že z Marstonu nikdo netelefonoval. Možná že konečně bude všechno v pořádku. Ale ztuhl jsem, když mi vyřídili naléhavý vzkaz doručený mi v průběhu mých pracovních pochůzek po farmách, že mám okamžitě jít k Šeríkům. Byl jsem právě ve vzdáleném koutě oblasti, náležející do naší praxe, a uprostřed obtížného případu telení. Trvalo víc než tři hodiny, než jsem se dostal ke známé zahradní brance. Domovní dveře byly otevřené a já jsem se ubíral cestičkou k domku, když se na mě vrhla malá hnědá střela. Byla to Cindy, ale proměněná Cindy, s vyceněnými zuby, štěkající malé bojovné klubičko. A ačkoli jsem se okamžitě zastavil a nehýbal se, zakousla se mi do nohavice a úporně držela.

Skákal jsem po jedné noze ve snaze setřást to vrčící stvořeníčko, když mě trylek téměř dívčího smíchu donutil, abych se otočil.

Nesmírně pobavená paní Dooleyová mě pozorovala ze dveří. „Namouduši, vod tý doby, co má štěňata, je celá jiná. To vona jenom ukazuje, jaká je dobrá maminka, protože je takhle hlídá.“ Šťastně se dívala na malého psíka visícího mi na kotnících.

„Co – má štěňata?“

„Jo, když mi řekli, že to bude dlouho trvat, než se sem dostanete, zatelefonovala jsem panu Farnonovi. Přišel hned, a abyste věděl, dal Cindy tu injekci, co sem ji porad chtěla. A povídám vám, že ani nevykročil z branky, a už to začlo. Má jich sedm – sou překrásný!“

„To je výborné, paní Dooleyová...“ Siegfried zřejmě nahmatal štěně v průchodu. Konečně se mi podařilo zbavit se Cindy, a když ji její paní zvedla do náruče, šel jsem do kuchyně prohlídnout si rodinku. Skutečně to byla krásná štěňata, a když jsem je pískající zvedl jedno po druhém z košíku, cenila jejich matka z náruče paní Dooleyové zuby jako vyhládlý pes baskervillský.

„Jsou roztomilá, paní Dooleyová,“ zašeptal jsem.

Soucítivě se na mě podívala. „Dyt' sem vám přece říkala, co máte udělat, ale vy né. Potřebovalo to jenom to píchnutí. Jejej, ten pan Farnon, to je šarmantní pán – zrovinka jako pan Broomfield!“

To bylo trochu moc. „Ale musíte přece pochopit, paní Dooleyová, náhodou přišel v pravou chvíli. Kdybych byl přišel já...“

„No tak, no tak, mladíku, musíte bejt spravedlivej. Nic vám nevyčítám, ale některý lidi mají větší zkušenost. Všichni se musíme učit.“ Vzdychla při vzpomínce. „Bylo to jenom takový malý píchnutí – šak vám pan Farnon ukáže, jak se to dělá. Říkám vám, že ani nevykročil ze zahradní branky...“

Když dost, tak dost. Vztyčil jsem se ve své plné výšce. „Paní Dooleyová, madam,“ řekl jsem mrazivě, „dovolte, abych vám opakoval ještě jednou a naposled...“

„Třesky plesky, třesky plesky, jenom na mě nechod'te s žádným kanónem!“ vykřikla. „Dokázali jsme to i bez vás moc pěkně, a tak si na nic nestěžujte.“ Zatvářila se velmi přísně. „A ještě něco – nejsem paní Dooleyová...“

Na chvíli se mi zatmělo před očima. Všechno se se mnou točilo. „Co jste to říkala?“

„Říkala jsem, že nejsem paní Dooleyová.“

„Že nejste?“

„Ne!“ zvedla levou ruku, a když jsem se na ni poslušně zahleděl, pochopil jsem. Zřejmě pod vlivem nesmírného duševního napětí jsem si nepovšiml, že na rukou té ženy není vůbec žádný prstýnek.

„Ne!“ řekla. „Jsem slečna!“

23. kapitola

Ještě nikdy předtím jsem nebyl ženatý, takže jsem se nemohl řídit žádnou předchozí zkušeností, ale začínalo mi svítat, že jsem pochopil velice dobře.

Mluvím teď samozřejmě o materiálních záležitostech. Bylo by mi úplně stačilo – a určitě by to stačilo každému na světě – že jsem se oženil s krásnou dívkou, kterou jsem miloval a která milovala mne. Na nic jiného jsem nemyslel a náležitosti všedního dne jsem si nedokázal představit.

Například ten cílevědomý zájem o moje pohodlí. Domníval jsem se, že tyhle věci už vyšly z módy – ale ne u Heleny. Znovu jsem si to uvědomil, když jsem ráno šel k snídani. Konečně jsme měli stůl – koupil jsem ho ve výprodeji v jednom hospodářství a vítězoslavně jsem ho přivezl domů přivázaný na střeše auta – a teď Helena uvolnila křeslo, na kterém sedávala u lavice, a zaujala místo na vysoké židličce.

Hnízdila tam nahoře a podávala si jídlo ze stolu v hloubce pod sebou, zatímco já jsem se měl pohodlně rozvalovat v křesle. Vůbec si nemyslím, že bych byl sobecká bestie, ale nedalo se s tím nic dělat.

A jiné a jiné maličkosti. Úhledná hromádka šatstva připravená každé ráno. Čistá, složená košile a kapesník a ponožky, tak odlišné od džungle mých staromládeneckých dní. A když jsem přišel pozdě k obědu nebo k večeři, a to se stávalo často, prostřela a přinesla jídlo, ale neodešla, ani nezačala dělat něco jiného, naopak – všechno odložila a seděla u mě a dívala se, jak jím. Cítil jsem se jako sultán. Právě tento poslední zvyk mi objasnil celé její chování. Najednou jsem si vzpomněl, že jsem ji vídal, jak

sedí u pana Aldersona, když jídal pozdě večer svou večeři. Tehdy sedávala ve stejné póze, s jednou rukou na stole a tiše pozorovala. Pochopil jsem, že sklízím plody jejího celoživotního vztahu k otci. Ačkoliv byl Helenin otec velice laskavý a mírný, plnila ochotně každé jeho přání a spokojeně uznávala pána domu za absolutní jedničku. A celé to životní schéma přenesla na mě.

Vlastně jsem tak byl inspirován k úvahám o tom velkém problému, zda může člověk uhodnout, jak se která dívka bude chovat po svatbě. Kdysi mi jeden starý farmář radil, jak si mám vybrat manželku, a říkal: „Zatraceně dobře se nejdřív koukni na její matku, chlapče!“ Dnes jsem přesvědčen, že měl pravdu. Ale pokud bych mohl přispět svou trochou do mlýna, bylo by to, že je vždycky vhodný letný pohled, jak se chová vůči otci.

Když jsem se na ni teď díval, jak jde dolů, aby mi připravila snídani, hrálo mě příjemné poznání, že moje žena byla z těch, které se rády starají o manžela, a že jsem měl velké štěstí.

Nepochybně jsem pod její péčí rozkvétal. Trochu přespříliš, takže jsem si uvědomoval, že bych se do toho talíře s ovesnou kaší se smetanou neměl pouštět. Zvlášť když cítím, jak na pánvi syčí další pochoutky. Helena přinesla na Skeldal lahodné věno ve tvaru půlky prasete, které nyní viselo z trámů horní půdy v podobě slaniny a šunky. Bylo zdrojem setrvalého pokušení. Odštěpky pokušení se právě smažily na pánvi, a ačkoliv jsem si nikdy nepotrpěl na vydatné snídani, neprotestoval jsem, když přihodila několik velikých hnědých vajec, aby se šunka necítila tak sama. Zmohl jsem se na slabý odpor, když pokrm završila mimořádně chutnými klobásami, které obvykle kupovala v obchodě na náměstí. Zvládl jsem to všechno, ale když jsem pak poněkud zvolna vstával od stolu a oblékal si sako, všiml jsem si, že se nezapíná tak snadno jako dřív.

„Tady máš svačinu, Jime,“ pravila Helena a dala mi do ruky balíček. Měl jsem strávit den ve scarnburnském okrese při tuberkulinaci pro Ewana Rosse a moje manželka se vždycky starala, abych na dlouhé cestě nevyslábl.

Políbil jsem ji, sestoupil poněkud neohrabaně po dlouhém schodišti a vyšel jsem zadním vchodem. V půli zahrady jsem se zastavil tak jako vždycky a podíval jsem se na okno pod prežovou střechou. Vynořila se ruka horlivě mávající ubrusem. Zamával jsem na oplátku a pokračoval jsem v cestě na dvůr. Zjistil jsem, že poněkud funím, když jsem nasedal do auta a provinile pokládal balíček na zadní sedadlo. Věděl jsem, co v něm je. Nejenom chléb s máslem, ale také maso a cibulky a opékaný chléb a zázvorky, které mě zlákaají k dalším nepřístojnostem.

Určitě bych byl tehdy pod Heleninou péčí nesmírně tloustl. Zachránilo mě moje zaměstnání; nekonečné pochůzky mezi kamennými chlěvy a stodolami rozsetými po stráních, šplhání do teletníků a z teletníků, odstrkování krav a pravidelná těžká tělesná námaha při telení a hřebení. Vyvážl jsem z toho jen s poněkud těsným límečkem a s občasnou poznámkou ze strany farmáře: „Panečku, vy ste se ale, mladěj pane, napás na dobrý pastvině!“

Jel jsem a uvažoval jsem i o způsobu, kterým Helena snášela mé drobné podivnůstky. Vždycky jsem choval patologický odpor ke všemu tučnému, a Helena proto pečlivě odkrajovala všechn tuk z masa. Tenhle vztah k tučnému, který se ve mně projevoval téměř jako chorobný děs, po mém příchodu do Yorkshiru zintenzivněl, protože tenkrát, ve třicátých letech, žili farmáři snad jenom z tučného masa. Jeden hospodář, když si všiml mých vytřeštěných očí, když jsem patřil, jak si pochutnává na mastném bůčku, mi sdělil, že se za celý život nedotkl libového masa.

„Já mám rád, dyž cejtim, jak mi po bradě teče vomastek!“ prohýbal se smíchy. Byl to červenolící osmdesátník, takže mu to zřejmě neublížilo, což platilo i pro stovky dalších se stejným vkusem. Myslival jsem si, že každodenní těžká práce v zemědělství jim vysoušela organismus, ale kdybych to byl musel jíst já, určitě by mě to bylo zabilo.

Což jsem si ovšem jen ve své fantazii namlouval, jak se jednoho dne ukázalo.

Bylo to tehdy, když mě vytáhli z postele ráno v šest hodin, abych šel k telici se jalovici na malém statku pana Hornera, a když jsem se tam dostal, zjistil jsem, že tele nemá špatnou polohu, že je jenom příliš velké. Nemám rád přílišné tahání telete, ale jalovice ležící na podestýlce slámy očividně potřebovala mou pomoc. Nutila každých pět vteřin a na okamžik se ukázaly malé nožičky, avšak zase zmizely, když se uvolnila.

„Posunují se ty nohy?“ zeptal jsem se.

„Ne, asi hodinu je to pořád stejný,“ odpověděl starý pán.

„A kdy odešla voda?“

„Před dvouma hodinama.“

Nebylo pochyb o tom, že tele bylo veliké a že nemohlo dál, průchod byl čím dál tím sušší, a kdyby rodičí matka mohla mluvit, určitě by byla řekla: Prokristapána, vytáhněte to už ze mě!“

Byl bych potřeboval pomoc statného muže, ale pan Horner, kromě toho že byl hodně starý, byl také drobný a slabý. A vzhledem k tomu, že farma hnízдила na samotě, mnoho kilometrů od nejbližší vesnice, nebylo možné zavolat na pomoc souseda. Budu to muset zvládnout sám.

Trvalo mi to skoro hodinu. Pomocí tenkého provazu protaženého za ušima telete a jeho tlamičkou, abych příliš nenapínal krk, jsem centimetr po centimetru uvolňoval malé stvoření, přicházející na svět. Snažil jsem se netáhnout, spíš jsem se vzpíral dozadu a pomáhal jsem krávě, když nutila. Byla to malá kráva, menší než průměrná, ležela trpělivě na boku a přijímala rezignovaně situaci. Bez pomoci by se nikdy nebyla otelila a celou tu dobu mě těšilo vědomí, že dělám to, co ona chce a potřebuje. A také jsem cítil, že bych měl být zrovna tak trpělivý jako ona, a proto jsem nespíchal, ale nechal jsem věci, aby šly svým normálním krokem. Malý nosíček se stahujícími se nozdrami, potom oči soustředěně hledící, když se tělo dostalo do těsného sevření, pak uši a v rychlém sledu zbytek telete.

Mladé mamince se očividně nedařilo špatně, protože se skoro hned překulila na hrud' a s velikým zájmem očíhávala nový přírůstek. Byla v lepší formě než já, protože jsem ke svému překvapení zjistil, že jsem zpocený a udýchaný a bolely mě ruce i ramena.

Navýsost potěšený farmář mi energicky třel ručníkem záda, když jsem se sklonil k vědru, a pak mi pomohl obléci košili.

„Vy jste tedy chlapík. A teď se mnou musíte zajít na šálek čaje!“

V kuchyni přede mě paní Hornerová postavila kouřící šálek a usmála se na mě přes stůl. „Nezakousnete si s mým manželem něco k snídani?“ zeptala se.

Nic nevzbuzuje chuť k jídlu tak jako případ telení v časných ranních hodinách a já jsem ochotně přikývl.

„To je od vás velmi laskavé, děkuji.“

Po úspěšném zrození čehokoliv má člověk vždycky dobrý pocit a já jsem spokojeně vzdychl, když jsem padl do křesla a díval se na stařenku, jak přede mě klade chleba s máslem a džem. Pil jsem čaj a hovořil s farmářem a nevšímal si, co dalšího hospodyně připravovala. A potom mi po celém těle naskočila husí kůže, protože jsem zjistil, že na mém talíři leží dva obrovské plátky čisté bílé slaniny!

Schoulil jsem se na židli a pozoroval jsem, jak paní Hornerová krájí z velikého kusu studené vařené slaniny. Nebyla to však obyčejná slanina, byla to ta stoprocentní, bez proužku libového masa. I ve svém šoku jsem postřehl, že to je vskutku umělecké dílo. Pěkně provařené, se zlatou kůřičkou spočívající na čist'ouké míse... ale mastné.

Stařenka položila dva podobné plátky na manželův talíř a s očekáváním se na mě zahleděla.

Byl jsem v zoufalé situaci. V žádném případě jsem nemohl urazit roztomilou paní, ale na druhé straně jsem docela určitě věděl, že neexistuje způsob, jak bych dokázal pozřít to, co přede mnou leželo. Možná že by se mi podařilo spolknout malinký kousíček, horký a chřupavě osmažený, ale studené, vařené a lepkavé... nikdy! A byla toho taková spousta, dva krajíce asi tak devět centimetrů na šest centimetrů, alespoň dva centimetry tlusté, se zlatavou kůží na jednom okraji. Nemožná situace!

Paní Hornerová si sedla proti mně. Na bílých vlasech měla kyticíkovanou čepičku a na chvíli se naklonila a posunula misku s kusem slaniny trochu doleva, aby byla lépe patrná. Pak se obrátila ke mně a usmála se. Laskavým, hrdým úsměvem.

V mém životě byla údobi, kdy jsem stál tváří v tvář věcem chmurným a beznadějným a kdy jsem v sobě vypátral netušený zdroj odvahy a rozhodnosti. Zhluboka jsem se nadechl, uchopil nůž a vidličku a statečně se zařízl do jednoho krajíce. Ale když jsem začal přenášet mastné bílé sousto do úst, zachvěl jsem se a ruka mi ztuhla v prostoru. V onom okamžiku jsem si všiml sklenice s kyselou nakládanou zeleninou.

Horečnatě jsem si navršil zeleninu na talíř. Obsahovala skoro všechno na světě: cibulky, jablka, okurky a všemožnou zeleninu naloženou ve velice ostrém octovém nálevu s hořčicí. Bleskově jsem obalil sousto na vidličce v této hmotě, vsunul do úst, několikrát kousl a polkl. Byl to počinek a nepocítil jsem vůbec nic

kromě ostré zeleniny.

„Docela dobrá slanina,“ zamumlal pan Horner.

„Vynikající!“ odpověděl jsem, zoufale přežvykuje obsah druhé vidličky. „Absolutně delikátní!“

„A jak vám chutná moje zelenina!“ zazářila na mě stará paní. „Poznám to podle toho, jak si ji nakládáte!“ Potěšeně se zachichotala.

„Ano, skutečně,“ podíval jsem se na ni s usazenými očima. „Nejlepší, jakou jsem kdy jedl.“

Když dnes hledím nazpět, uvědomuji si, že to byla jedna z nejstatečnějších věcí, které jsem kdy učinil. Vytrval jsem ve svém díle a znovu a znovu jsem se nořil do sklenice se zeleninou a současně jsem si zatemňoval mozek: zásadně jsem odmítal myslet na to strašlivé, co se mi děje. Musel jsem přestat jedinou zlou chvíli, když mi nakládaná zelenina, velice ostrá, která se rozhodně neměla pojídat plnými ústy, úplně vzala dech a propadl jsem dlouhému záchvatu kašle. Ale posléze bylo mé utrpení u konce. Poslední hrdinné kousnutí a polknutí a dlouhý doušek čaje, a talíř byl prázdný. Dílo bylo dovršeno. Nepochybně to stálo za to. Měl jsem nesmírný úspěch u obou stařečeků. Pan Horner mi poklepal na rameno.

„Jo, pane, dneska se člověk rád koukne na mladíka, kerej si umí pochutnat na jídle! Dyž já sem byl mladej, tak sem to taky uměl takhle pořádat, ale dneska už ne.“ Usmíval se sám pro sebe a pokračoval ve své snídani.

Jeho manželka mě doprovodila ke dveřím. „A jak ste se zavděčil mně,“ podívala se na stůl a potěšeně zacvrlikala. „Vždyť ste sněd skoro plnou sklenici zeleniny!“

„Ano, promiňte, paní Hornerová,“ pravil jsem usmívaje se skrze slzy a snaže se ignorovat křeče v žaludku. „Ale nemohl jsem odolat.“

Navzdory svému očekávání jsem nezemřel hned poté, jenom jsem asi týden cítil žaludeční nevolnost, o níž jsem však předpokládal, že je čistě psychického původu.

Každopádně jsem po této malé epizodě již nikdy vědomě nepozřel tučné maso. Můj odpor se proměnil v něco na způsob posedlosti.

A po nakládané zelenině jsem také dvakrát nešílel.

24. kapitola

Uvažoval jsem, jak dlouho nám v manželství vydrží ten pocit novoty a neotřelosti. Možná celá dlouhá léta. Každopádně když jsem teď s manželkou procházel letní zahradní slavností, cítil jsem se jako úplně jiný člověk než byl ten starý Herriot.

Slavnost pořádala každý rok Společnost na ochranu týraných dětí a konala se na velkém palouku za darrowbyskou farou, jejíž staré omšelé zdivo se tmavočerveně nachovělo mezi stromy.

Horké červnové slunce zalévalo typickou anglickou scenerii: ženy v květovaných šatech, muži potící se ve svátečních oblecích, rozesmáté děti pobíhající od tomboly ke stánku se zmrzlinou. V malém stanu na druhé straně louky předpovídala budoucnost paní Newbouldová, nepříliš důkladně převlečená za Madam Claire. Glasgow jako by byl odtud na míle vzdálen.

Kráčel jsem zavěšený do Heleny, kolemjdoucí se usmívali a přátelsky kynuli a já jsem si lebedil v pocitu seriózního měšťana. Mezi jinými tu byl i farář pan Blenkinsopp. Přistoupil k nám a jako vždycky z něj vyzařovalo kouzlo zcela nadzemské.

„James a Helena!“ zazářil na nás blahovůlí, jakou cítil k veškerému lidstvu. „Rád vás tu vidím!“

Doprovázel nás vůní květin a travin, která se vznášela teplým dnem.

„Víte, Jamesi, nedávno jsem na vás myslel. Bylo to v Rainby – každý druhý týden tam sloužím mši – a stěžovali si, že nemohou sehnat mládence do kriketového týmu. Prý je to trápí. Napadlo mě, že byste jim mohl pomoci.“

„Já? Hrát kriket?“

„Ano, ovšem.“

Zasmál jsem se. „Obávám se, že nejsem typ na kriket. Rád se na kriket dívám, ale tam u nás se kriket moc nehraje.“

„Ale určitě jste ho někdy hrál!“

„Trochu ve škole, ale ve Skotsku se víc hraje tenis a všechno to je už hrozně dávno.“

„Tak vidíte,“ rozpřáhl se pan Blenkinsopp. „To se vám rychle vrátí!“

„Pochybuji,“ řekl jsem. „Kromě toho přece v Rainby nebydlím!“

„To nevadí,“ odvětil farář. „V těch malých vesničkách se těžko hledá jedenáct hráčů a často si zvou přespolní. Nikdo není proti.“

Zastavil jsem se a obrátil se k Heleně. Povzbudivě se na mne usmála a já jsem si pomyslel... proč ne? Zřejmě jsem v Yorkshiru zapustil kořeny. Oženil jsem se se zdejší dívkou. Měl bych tedy žít po yorkshirsku a hrát kriket. Nic nebylo tak yorkshirské jako kriket.

„Dobře, pane Blenkinsoppe,“ řekl jsem. „Žádné terno nezískáte, ale mohu to zkusit.“

„Výborně! Příští zápas se koná v úterý večer – proti Hedwicku. Hraju taky. Zastavím se pro vás v šest.“

Zářil štěstím, jako bych mu byl prokázal ohromné dobrodiní.

„Rád přijmu, děkuji,“ odpověděl jsem. „Musím se ještě dohodnout se svým společníkem, aby mě uvolnil, ale určitě to bude v pořádku.“

V úterý bylo pořád ještě pěkné počasí, a když jsem objížděl zákazníky, snažil jsem se smířit s představou, že budu doopravdy hrát kriketový zápas.

Ke kriketu jsem měl zvláštní vztah, který jsem získal za svých chlapeckých let v Glasgowě. Podle obrázků v časopisech a reklamy ve dvou místních kinech – se mi kriket jevil jako hra vznešená, plná společenského lesku a hluboce a dokonale anglická: to lehké ťuknutí pálky do míčku, bílé oděné postavy na rozlehlém prostoru trávníku. Kriket byla hra jemná a ladná jako žádná jiná, při kriketu se nikdo nevztekal a nerozčiloval. Dozajista jsem hleděl na kriket romanticky a s nostalgií, jakou bych nenašel u lidí, kteří kriket hráli docela běžně a celý život.

Přesně v šest se ozval před naší ordinací klakson autíčka pana Blenkinsoppa. Helena mi poradila, abych se příslušně oblékl, a měla pravdu, protože farář měl také bílé kalhoty a sportovní sako. Tři mladí farmáři tísnící se na zadním sedadle měli ale rozhalenky a normální šaty.

„Dobrý den, Jamesi,“ řekl pan Blenkinsopp.

„Ahoj, Jime,“ řekl jeden z mládenců. A ten uprostřed dodal: „Dobré odpoledne, pane Herriote.“

Byl to Tom Willis, kapitán rainbyského družstva a podle mého názoru rozený gentleman, asi tak starý jako já. Spolu s otcem se dřeli na chudém hospodářství, které jim skýtalo jen skromnou obživu. Tom Willis byl mládenec velice slušný, kultivovaný a citlivý. Nikdy jsem moc nedbal na to, jak mě lidé oslovovali, a mnoho farmářů mi říkalo křestním jménem; pro Toma a jeho otce jsem byl vždycky pan Herriot. Pokládali to za náležité oslovení a basta.

Tom se naklonil a jeho hubená tvář byla vážná jako vždycky.

„Je to od vás laskavé, že se nám chcete věnovat, pane Herriote. Vím, že máte hodně práce, ale nám se v Rainby skutečně nedostávají hráči.“

„Těším se na to, Tome, ale moc hrát neumím, říkám vám to rovnou.“

Hleděl na mne se zdvořilou nedůvěrou a začínal jsem mít nepříjemný pocit, že si každý myslí, že když jsem absolvent univerzity, musím umět hrát kriket.

Hedwick byl na horním konci Allerdalu, a když jsme projížděli stále se zužující soutěskou mezi vřesovištěm, stočil jsem okénko. Byla to stejná krajina, jakou jsem vídal každý den, ale dnes jsem tu seděl jako pasažér a nepochybně jsem mohl vidět víc. Z převisu huňatého vřesu vysoko nad námi spadaly pavoučí rýhy skal po zeleném úbočí do měkkého údolí, v němž se rozsedly šedivé domy farem, a do vozu se táhla těžká vůně čerstvě posekaného sena ležícího v nazlátlých vlnách na lukách. Byly tam taky stromy – ne zakrslá trpasličí křoviska jako nahoře na vysočině – velikánské stromy překypující letním listovím.

V Hedwicku jsme zastavili – dál to nešlo. Tady bylo ústí Dalu – zmotek chalup, nějaké hospodářství a hospoda. V zatáčející se cestě stálo pár vozů – parkovaly u solidně vyhlížející zídky, o níž se opírala řada mužů v kšiltovkách, pár žen a rozštěbetaný hlouček dětí.

„Ale,“ řekl pan Blenkinsopp, „máme tu diváky. Hedwick vždycky podporuje svůj tým. Sjeli se sem z celého údolí.“

Překvapeně jsem vzhlédl. „Diváci?“

„Samozřejmě. Přišli se podívat na zápas.“

Znovu jsem se rozhlédl. „Ale já nevidím hřiště.“

„Je támhle,“ řekl Tom. „Za zdí.“

Naklonil jsem se přes holé kameny zídky a užasle jsem civěl na divoce zvlněný prostor, téměř po kolena zarostlý travou, po níž spokojeně bloudila kráva, několik ovcí a slepic. „Tohle?“

„Jo, to je ono. Když si stoupnete na zeď, uvidíte to líp.“

Učinil jsem, co mi radil, a rozpoznal jsem dvoumetrový jasně zelený pruh, vysekaný v hustém porostu.

Na obou koncích vyčkávaly tyčky branek. Asi uprostřed se tyčil mohutný dub.

Pruh se táhl po jediném rovném kusu pole, zhruba po dvaceti metrech se příkře zvedl do hustého lesa, který prorůstal spodní částí skalnatého úbočí. Na druhé straně končilo pole jakousi roklí, porostlou řídkou travou mizející v kamenitém potůčku. Hraniční zídka mířila k hloučku hospodářských stavení. Klubovnu tu neměli a hostující tým usadili na lavici na kusu trávy. Opodál byla opřená tabule, na níž se zapisovaly body, a vedle ní ležela hromádka číslic.

Dorazil i zbytek týmu a já jsem poplašeně zaznamenal, že mezi nimi není jediný účastník v bílém. Náležitě oděný byl jen farář a já – háček byl v tom, že on uměl hrát a já ne.

Tom a kapitán domácích si hodili minci. Vyhrál Hedwick a získal pátku. Rozhodčí, dva rozčuchaní, opálení chlapci v umouněných bílých pláštích, zvolna přešli k brance. Náš tým je následoval a objevili se páčkaři Hedwicku. Pod chrániči měli modré seržové kalhoty (barva preferovaná v obou družstvech) a jeden se vytasil jasně žlutým svetrem.

Tom Willis rozestavil pole se sobě vlastní autoritou a odpovědností. Nepochybně přesvědčený, že jsem bystrooký a mrštný chytač, mě umístil docela blízko pákaře na vzdálené vnější straně a po vážné poradě s panem Blenkinsoppem mu dal míček a hra začala.

Pan Blenkinsopp byl báječný. V univerzitním svetr, zářivě bílých kalhotách a pestré čapce vypadal skvěle. A záhy se ozřejmilo, že je i skvělý hráč. Podal čapku rozhodčímu, couvl asi dvacet metrů do podrostu, obrátil se, spěšně se dral zpátky, čím dál rychleji, a pozoruhodně zprudka mrskl míč k brance. Chlápek ve žlutém hleděl na míč s respektem a nehybnou pálkou, a to i při příštím hození, ale pak se rozjel a práskl třetí míč vysoko nad hlavy hráčů do stráně pod lesem. Jeden z našich se za míčem rozběhl a řada hlav nad zídkou se rozhlaholila.

Diváci zdravili každý úder, a to žádným úhledným potleskem, jak jsem si vždycky představoval, ale divokým ječením. A měli toho k ječení víc než dost. Hedwickští chlapci, nepochybně zvyklí na svéráznosti hřiště, nemařili čas klasickými údery. Mlátili do míčku a ten lítal nesmiřitelně daleko. Občas se netrefili a pan Blenkinsopp nebo některý z našich nadhazovačů rozprášil jejich řady, ale brzy zase zvesela začali tam, kde skončili.

Bylo to velice vzrušující, ale mně nebylo práno radovat se. Všechno, do čeho jsem se pustil, popravdě řečeno každý můj pohyb, prozrazovalo znalcům kolem mě, jak jsem neschopný. Házel jsem míč na nesprávnou stranu, nevšímal jsem si ho, místo abych za ním běžel, a běžel jsem za ním, když jsem měl setrvat na svém místě. Žargonu, jímž se spoluhráči svolávali, jsem rozuměl méně než zpola. Ne, nezbyval ani stín pochyb – tady, v tom kriketě posedlém zákoutí té kriketě posedlé země, jsem byl naprostý cizinec.

Pět páčkařů bylo vyřazeno ze hry, když nastoupil ohromně tlustý, skoro kulatý mládenec. Dokonale oblé tvary zdůraznil svetrem s norským vzorem napjatým přes vypouklé břicho a podle přestřelky vtípků, které se rozšveholily nad zídkou, to pravděpodobně byla místní figurka.

Mohutně se rozpráhl, práskl a netrefil a míček mu žuchl do pupku. Chlapec se zhroutil na čáru pákaře, žalostně si tiskl břicho a hráči, diváci i rozhodčí se rozchechtali. Následujícím úderem se trefil, míček mu vystřelil z páčky jako rána z kulometu, strašlivě mě praštil do šimpánu a spadl do trávy.

Vynaložil jsem veškerou sílu, abych bolestí nezařval a neskákal po jedné noze, zaťal jsem zuby, zvedl míček a odmrskl ho.

„Výborně, pane Herriote,“ ozval se Tom Willis ze svého postavení v poli vpravo od pákaře a povzbudivě mi zatleskal.

Tlustý chlapec se dál horlivě oháněl navzdory svým rozměrům a skončil až na nejvzdálenější části hřiště.

Příští pákař si dával na čas. S pokrčenými koleny se stařecky šoural jetelem, pátku vlekl znaveně za

sebou, a když se konečně doploul na čáru pálkaře, viděl jsem, že je skutečně v pokročilém věku. Měl jen jeden chránič, přikurtovaný přes šedivé pytlovité kalhoty vysoukané až do podpaží a zajištěné kšandami. Obličej, scvrklý jako kyselé jablko, završovala plátěná kšiltovka. Z pokleslého koutku úst mu visela cigareta.

Zaujal postavení a pohlédl na rozhodčího.

„Pravej střed,“ zabručel.

„Jo, tak ňák, Lene,“ odvětil rozhodčí.

Len se našpulil.

„Tak ňák... tak ňák...? Jo, nebo ne?“ naléhal podrážděně.

Mládenec v bílém se smířlivě usmál. „Jo, máš to správně, Lene.“

Stařík vyplivl cigaretu, hodil ji do trávy a znovu zaujal postavení. Vypadal, že vypadne při prvním míči nebo že by tam neměl vůbec být, ale při prvním hodu pokročil vpřed a zkázonosným úderem práskl míč kolem nadhazovače a zadku krávy, která se vkolébala do palebné linie. Zvíře se překvapeně ohlédlo, když mu míč hvízdal nad hřbetem, a ztuhlé rysy staříka se uvolnily v něčem, co se podobalo úsměvu.

„Sakra, pane veterinář,“ pravil a podíval se na mne. „Málem sem vám zadělal na kus práce.“ Chvilí si mě zamyšleně prohlížel. „Míč z kravského zadku ste ještě asi nikdá nevyndával, co?“

Pak se vrátil ke svému úkolu a projevil se jako urputný bojovník. Toma Willise ale trápil nadhazovač na druhé straně – rudolící asi devatenáctiletý chlapec v modré košili. Složil první branku, zůstal ve hře a běhal o sto šest.

Na konci směny ke mně přišel Tom. „Chtěl byste nám vypomocť, pane Herriot?“ otázel se vážně.

„Ehm?“

„Chtěl byste nadhodit? Čerstvá krev by na něj třeba platila.“

„No... víte...“, nevěděl jsem, co odpovědět. Představa, že bych měl nadhazovat v opravdickém zápase byla úděsná. Tom to rozhodl za mne: hodil mi míč.

Sevřel jsem ho ve zpoceně dlani a cválal jsem k brance; chlapec v modré košili se soustředěně krčil nad pálkou. Všichni ostatní nadhazovači stříleli zprudka, ostře a bleskurychle, ale když jsem se já kolébal vpřed, bylo mi jasné, že je naprosto vyloučeno, abych se trefil ukvapeným úderem. Umínil jsem si, že moje heslo musí být přesnost, a lehounce jsem nadhodil směrem k brance. Chytač, zřejmě přesvědčen, že v tak pomalém míči se musí tajit záhadné nebezpečí, zlikvidoval míček razantně a okamžitě. Stejný postup se opakoval s druhým nadhozením, ale to mu stačilo, aby zjistil, že se ode mne nenaděje žádných falšovaných míčů ani smrtonosných úderů, nýbrž míčků lehounkých a hravých, a třetí míč odpálil do rokle.

Ozvalo se sborové zahalekání: „Maurice!“, protože tam dole vracel míče Maurice Briggs, kovář z Rainby, ale jelikož neviděl na hřišti, museli ho pokaždé upozornit. Následně se míč vynořil z hlubin, nepochybně vržen Mauricovou silnou pravačkou, a já jsem znovu zaútočil.

Chlapec v modré košili odrážel zbytek mých neškodných míčů a bez valné námahy získal šest bodů. První míč přeletěl přes zídku a přes zaparkovanou řadu aut do sousedního pole, druhý skončil na dvoře farmy a třetí se vzněsl nádherným obloukem nad roklí a šplouchl do potoka, odkud byl se sakrováním Mauricem vyloven.

Jeden starý farmář mi kdysi vyličil trapnou situaci, v níž se ocitl: „Nejrači bych byl vlez do myší díry.“

Když jsem se vracel na své místo na hřišti, věděl jsem přesně, jak to myslel.

Nadhazovač na druhé straně dovršil svou směnu, aniž bych to byl vůbec postřehl. Zahanbeně jsem se choulil do svého studu, když jsem postřehl, že na mne mává Tom Willis.

Nemohl jsem tomu uvěřit – znovu mi házel míč. Bylo to pro něj typické gesto velkorysosti, laskavá snaha ujistit mě, že jsem uspěl a že to mohu zkusit znovu.

Znovu jsem se tedy šoural vpřed a chlapec v modré košili se rozkoší málem olizoval, když na mne čekal.

Něco podobného ještě neviděl a nezažil a skutečnost, že mi dali další směnu, mu připadala jako krásný sen. Ale byla to pravda a s extatickým potěšením si pochutnal na každém mém míči.

Podrobnosti raději vynechám. Stačí, když řeknu, že mám v živé paměti jeho zrudlou tvář a modrou košili, míč svištivě se vracející nad mou hlavu po každém mém nadhozu a na rozvřeštěně šilící obecenstvo.

Nechytil ale všechny míče. Dvakrát se mému utrpení dostalo úlevy – poprvé když míč praštil do dubu,

odrazil se a téměř usekl hlavu starého Lena na druhém konci hřiště, a podruhé když míč dostal faleš hranou pátky a prodral se velikým kravincem, který vystříkl mlaskavým gejzírem. Míč pak spočinul u nohou pana Blenkinsoppa a ubohý muž se ocitl v dilematu. S elegancí rozeného hráče kriketu mlátil v poslední hodině do všeho, co se octlo v jeho dosahu.

Ted' nejspíše stál nad nečistým předmětem, napřáhl rozpačitou ruku, nechal ji klesnout, a jeho přízemnější kolegové dychtivě přihlíželi. Pálkaři pobíhali sem a tam, zástup hulákal, ale farář se nehýbal. Konečně tu věc převelice opatrně uchopil dvěma prsty, znechuceně na ni chvíli hleděl a odnesl ji k brankáři, který čekal s hrstí trávy v rukavicích.

Na konci směny za mnou Tom přišel. „Děkuju vám, pane Herriot, obávám se, že vás musím stáhnout. Tydle branky pro vás nejsou, protože – vy nejste na falešný míče.“ A vážně pokývl.

Vděčně jsem souhlasil a Tom pokračoval. „Povím vám, co bude nejlepší. Jděte vypomocť tam dólu. Potřebujeme tam spolehlivých pár rukou.“

25. kapitola

Poslechl jsem příkazy svého kapitána a slezl jsem do rokle, a když Maurice vyšplhal po malém travnatém útesu, který nás dělil od hřiště, cítil jsem se podivně opuštěný.

Bylo tu vlhko, smrduto po česneku, o dost chladněji než na hřišti nahoře a kromě bublání potůčku tu panovalo úplné ticho.

Kolem malé slepičárny opodál zobalo pár slepic a procházely se ovce. Zřejmě cítily, že tu jsou ve větším bezpečí.

Z bitvy nahoře jsem viděl jen občas kus hlavy některého hráče a neměl jsem ponětí, co se tam děje.

Popravdě řečeno jsem nevypadal, že patřím do hry. Zídka, kolem níž se obecenstvo seskupilo, byla něco jako hlavní tribuna, diváci měli výborný přehled, na mě shlíželi úplně zblízka – byli kousek nade mnou a očividně se o mne zajímali; dýmali z faječek, prohlíželi si mě a pronášeli komentáře, které jsem neslyšel, ale které vyvolávaly značné veselí.

Diváci mi vadili, protože jinak vládl v rokli klid a mír a pohoda. Sem dolů doletěl jen velice silně odpálený míč a byl jsem tu víceméně ponechán sám sobě a svým úvahám. Jen málokdy se shora rozlehlo varovné halekání a přes okraj rokle přehopsl míček. Jednou žuchl do vysoké trávy kus dřeva a přiřítit se vztekle ňafající kokršpaněl a popuzeně si ho odvedl do bezpečí.

Tu a tam jsem se vyškrábal na břeh, abych zjistil, jak hra pokračuje. Len zmizel a mladík v modré košili se držel. Po dalším vyrazení pátkáře jsem překvapeně zahlédl, že jeden rozhodčí podal svůj plášť odcházejícímu pátkáři, vzal pátku a začal se s ní ohánět – oba rozhodčí byli taky členy družstva.

Po dlouhém údobí nečinnosti, zrovna když jsem v pohodě obdivoval zapadající slunce zlatící úbočí skal, jsem zaslechl divoký pokřik: „Jime! Jamesi! Pane Herriot!“ Řvalo celé družstvo – později jsem se dozvěděl, že chlapec v modré košili odpálil míč, který jsem měl chytit.

Ale mně to bylo jasné: jen on mohl tak praštit do míčku: míček stoupal výš a výš k bledé večerní obloze nad mou hlavou. A když pak začal padat děsivě pomalu a rovnou na mne – čas jako by se zastavil.

Uvědomoval jsem si, že několik mých spoluhráčů se naklání přes útes rokle a bez dechu mě sleduje, právě tak jako dlouhá řada hlav nad zídkou, a náhle mě uchvátilo tvrdé rozhodnutí: chytím ten míček a vyřadím toho chlapa. Tolik mě tam nahoře ponížil a teď byla řada na mně.

Míček se snášel rychleji a rychleji a já jsem klopýtal změtí travin, abych zaujal náležité postavení. Málem jsem přepadl přes ovci s dvěma cucajícími jehňaty a pak už jsem stál rovnou pod míčkem a s nastavenými rukama jsem čekal.

Konečně míček dopadl – sletěl těžce a neoblomně jako dělová koule a práskl mě do palce pravé ruky, odrazil se, přeskočil mi přes rameno a s chmurným žuchnutím spočinul v trávě.

Řada hlav nad zídkou se výsměšně rozhulákala, rozjařeně se hihňala a hýřila vtipky.

„Vem si košík!“ doporučoval jeden chytrák.

„Dejte mu kýbl,“ radil druhý.

Lovil jsem v trávě míček a nevěděl jsem, co je horší – trýzeň těla – palec bolel ukrutně – nebo trýzeň duše. Konečně jsem kýžený předmět našel a vyhodil z rokle, sevřel jsem bolavý palec dlaní druhé ruky,

po hupoval jsem se na patách sem a tam a tiše jsem sténal.

Moji spolubojovníci se smutně vraceli na své pozice, ale postřehl jsem, že Tom Willis váhavě postává a dívá se na mne.

„Byla to směla, pane Herriot. Proti těm stromům se míč těžko chytá – nejni na něj vidět!“ Povzbudivě se usmál a zmizel.

V téhle ani v příští směně mě už nic neobtěžovalo. Modrokošiláka jsme nevyřadili, v závěru získal dvaasedesát. Celkové skóre Hedwicku bylo stopadesát čtyři – a to byl pěkný úspěch na vesnické družstvo.

Nastala desetiminutová přestávka; dva naši hráči si oblékali pláště rozhodčích a zahajovači si připínali chrániče. Tom Willis mi ukázal sepsaný seznam pálkařů, a s úžasem jsem zjistil, že jako poslední jsem uveden já.

„Máme v družstvu plno pálkařů, pane Herriot,“ řekl vážným hlasem. „Vejš sem vás nemoh vmáčknot.“

Pan Blenkinsopp se chystal na první míč a stál za podívání – byl skutečná hvězda: pestrou čapku měl staženou do čela, na pulovru zářily barvy univerzity. Měl ale jednu nevýhodu – byl příliš dobrý.

Když začínal hrát kriket, trénovali ho, že míče mají být nízké, při zemi. Vysoké „hořejší“ úderý byly odsouzenímhodné. Ale na tomhle hřišti se při zemi hrát nedalo.

Seděl jsem na svém místě na lavici a přihlížel jsem, jak vykročil a předvedl dokonalou ránu. V Headingley by takový míč rozhodil branku, ale tady urazil zhruba metr a ten tlustý chlapec ho bez valné námahy zarazil, vytáhl z bujné vegetace a hodil zpátky. Příští míč namířil farář nádherně od svých nohou přesně doprava od pálkaře a všude jinde by získal další čtyři body. Tady se nad míčkem po necelém metru zavřela zelená džungle.

Rozesmutilo mě, když jsem se díval, že se musí uchýlit k metodě mlácení do míče, což mu bylo evidentně cizí. Pár úderů se mu podařilo, ale skončil na pomezí čáře s dvanácti body.

Pro Rainby to byl těžký začátek a ti dva hedwickští nadhazovači vypadali velmi nebezpečně. Zvláště jeden z nich, vyčouhlý mladík s velkýma a dlouhýma rukama a hřívou červených vlasů pálil rány s rychlostí blesku a pálkaři se krčili a uhýbali míčům frčícím jim kolem uší.

„To je Tagger Hird,“ vysvětloval mi kolega z týmu, sedící vedle mne. „Ten to teda pálí. Hrát proti němu v tomhle špatném světle, když už se stmívá, stojí za prd.“

Mlčky jsem přikývl. Co se mě týkalo, nestál jsem o to, hrát proti němu v jakémkoli světle. Popravdě řečeno jsem se děsil dalších průšvihů a vydat se do pole mi připadalo děsivě hrůzné.

Musel jsem ale obdivovat statečné zápolení rainbyského družstva. V průběhu boje jsem zjišťoval, že máme ve svých řadách chrabré a statné bojovníky.

Bert Chapman, obecní cestář a můj dobrý přítel, vkračel se svým neutuchajícím širokým úsměvem ve zrudlé tváři a začal mrskat míčem po celém hřišti. Na druhém konci Maurice Briggs, kovář, s rukávy vyhrnutými přes mohutné bicepsy a s pálkou v obrovských dlaních, sázel ránu za ranou a jednoznačně se mu zalíbilo v rokli, kde byl teď ukryt nějaký nešťastník z družstva protivníků. Já jsem s ním soucítit, ať to byl, kdo to byl; slunce zapadlo, stmívalo se a v té vlhké hlubině muselo být trudno.

A pak nastoupil Tom a projevil opravdovou kapitánskou strategii. Neuniklo mu, že Hedwick páлкуje většinu svých ran do oblasti neproniknutelné bujně zelené vegetace, sestávající nejen z trávy, ale také z kopřiv, bodláků a další různorodé květeny. Měl na paměti, jak hedwickští pálkaři pobíhají sem a tam, zatímco jeho hráči v poli se brodí tím podrostem, a velice přesně mrskal své míče také do té džungle.

Hrál tak, jak se od něj dalo čekat; promyšleně a metodicky – žádná efektní podíváná. Po jedné správně cílené ráně získal sedmnáct, zatímco se polaři motali v podrostu a diváci nad zídrou se rozječeli.

A tak jsme se lopotili k závěru. Když bylo vyřazeno osm pálkařů, měli jsme sto čtyřicet a naši pálkaři pobíhali, ať měli míč nebo neměli. Ted' už nebylo skoro vidět, přes vrcholy skal táhly černé mraky a začínalo mrholit.

V narůstajícím šeru jsem pozoroval, jak se pálkař rozmáchl, postrčil míč jen o pár metrů, ale přesto se rozcválal a srazil se se spoluhráčem, který se hnál z druhé strany. Svalili se na hromadu, míč měli pod sebou a brankář se po hlavě vrhl mezi ně a zoufale šátral po inkriminovaném předmětu.

Zídka vyrazila zvířecké zaržání, hráči hulákali jeden na druhého a myslím, že v tom okamžiku definitivně odplynuly mé romantické iluze o kriketu.

Brzy mě ale přešly úvahy a přemítání. Nadhazovač zaječel: náš hráč zarazil míč nohou, vyřadili ho a byla řada na mně.

Naše skóre bylo stopětačtyřicet, a když jsem s vyschlými ústy připínal chrániče, vytanuly mi verše básně: Když bezhlavost svým okem pevně měříš...

Ve snu by mě nikdy bylo nenapadlo, že do kriketu vstoupím za tmy a hustého deště, s petrolejkami blikajícími z temnot v dálce. Když jsem krácel k brance, míjel jsem Taggera Hirda. Měřil si mě chladně a bez výrazu, přehazoval si míč z jedné masité ruky do druhé masité ruky a tiše si pískal.

Zaujal jsem postavení, Tagger Hird se rozdusl a já jsem se připravil na nejhorší. Už skolil dva naše brankáře a uvědomoval jsem si, že mám malou naději na to, že míč vůbec zahlédnu.

Rozhodl jsem se, že tam nebudu jen tak stát a čekat. Nebyl jsem sice žádný expert na kriket, ale zkusím ten míč chytit. Když tedy Tagger přicválal a zvedl paži, vyrazil jsem a vši silou jsem skočil ve směru, kde se ten předmět mohl nacházet. Nestalo se nic. Zaslechl jsem plácnutí v mokré trávě a žuchnutí v brankářově rukavici, to bylo všechno.

Totéž se opakovalo s dalšími dvěma míči. Otřesné rány, které mě málem povalily, ale jinak nic než to plácnutí a žuchnutí. Když se Tagger rozběhl po čtvrté, byl jsem bez dechu a bušilo mi srdce. Hrál jsem ve vášnivém zápalu – chyba byla v tom, že jsem se zatím nedotkl míče.

Taggerova paže se znovu napřáhla a já jsem znovu skočil. A tentokrát se ozvalo ostré prásknutí. Trefil jsem se, ale neměl jsem ponětí, kde je míč. Stál jsem a připitoměle jsem se rozhlížel, když jsem zaslechl, jak můj partner huláká „Poběž!“ a žene se ke mně. Současně jsem zahlédl, že vlevo ode mne za něčím utíkají hráči v poli a rozhodčí mávl. Skóroval jsem.

S pátým míčem jsem si to zopakoval a zase jsem slyšel to prásknutí, ale tentokrát, když jsem se zdívočele rozhlížel – jsem zaznamenal, že se něco děje vpravo za mnou. Získali jsme tři branky a já měl sedm bodů.

Pak následoval neplatný míč, Tagger házel znovu, rozprášil naše řady a zápas skončil. Prohráli dvě směny.

„Šlo vám to, pane Herriot,“ řekl Tom, když jsem vypochoďoval z arény. „Chvíli sem myslel, že nás z toho vytáhnete.“

Obě družstva šla na společnou večeři do místní hospody, a když jsem se usadil ke zpěněné sklenici piva, znova jsem to celé v duchu probíral. Vydržel jsem sedm branek. Po počátečním ponížení to byl nanejvýš úctyhodný úspěch. Míč jsem sice za celou tu dobu nezahlédl a neměl jsem ponětí, jak a kam se poděl, ale uhájil jsem sedm branek.

A když se přede mnou ocitla krmě – báječné zadělávané ledvinky se spoustou hrášku – rozhlédl jsem se po všech těch osmahlých, rozesmátých mužích a cítil jsem se dobře, náramně.

Z jedné strany vedle mne seděl Tom, z druhé pan Blenkinsopp. Se zájmem jsem zjistil, že farář dokázal zdolat pivo ze všech nejzdatněji – pak odstrčil sklenici a usmál se.

„Výborně, Jamesi. Skoro pohádkový happy end. Jsem přesvědčený, že byste byl ten zápas pro nás získal – kdyby byl vydržel váš part'ák.“

Cítil jsem, že rudnu. „Jste moc laskavý, ale jen jsem měl štěstí.“

„Štěstí? Kdepak štěstí!“ řekl pan Blenkinsopp. Dal jste dva nádherné míče, nedovedl jsem si představit, jak jste to v té situaci dokázal.“

„Nádherné míče?“

„Zajisté. Ten šikmý, doprava od pálkaře a ten bezvadný poslední. Že je to tak, Tome?“

Tom si přisolil hrášek a obrátil se ke mně. „Jo, je to tak. A nejlepší bylo, když ste je zahnal do té vysoký trávy. To bylo moc chytrý.“ Vsunul do úst sousto ledvinek a začal rozvázně žvýkat.

Pátravě jsem se na něj zahleděl. Tom se vždycky tvářil vážně, z jeho výrazu se nedalo nic vyčíst. A byl vždycky laskavý – celý večer byl laskavý.

Ale připadalo mi, že tentokrát to myslel doopravdy.

„Tak tohle je ten záchvat, o kterém jste hovořil?“ zeptal jsem se.

Pan Wilkin přikývl. „Jo, dycky je to takový.“

Podíval jsem se dolů na bezmocného psa svíjejícího se v křečích u mých nohou. Na vytřeštěné oči a divoce se pohybující údy. Farmář mi řekl o pravidelně se opakujících záchvatech, které začaly postihovat jeho ovčáckého psa Gypa, ale byla to náhoda, že pes dostal záchvat, zrovna když jsem byl na hospodářství kvůli něčemu zcela jinému.

„A potom je mu už dobře, říkáte.“

„Pak je zase jako rybička. Možná že vypadá asi hodinu trochu jako omámený, ale jinak je úplně normální.“ Farmář pokrčil rameny. „Dobře víte, že mi prošlo rukama už hodně psů, a viděl jsem psy, kteří měli záchvaty. Myslel jsem si, že znám, co ty záchvaty vyvolává – červi, špatná strava, psinka – ale na tohle jsem krátkej. Vyzkoušel jsem už všechno.“

„Nemusíte už nic zkoušet, pane Wilkine,“ řekl jsem. „Gypovi nemůžete příliš pomoci. Má epilepsii.“

„Epilepsii? Ale vždyť to je většinu času báječný, normální pes.“

„Ano, to vím. Tak to chodí. S jeho mozkem není v podstatě nic v nepořádku – to je ta záhada. Příčina je neznámá, ale téměř určité je to dědičné.“

Pan Wilkin zdvihl obočí. „No to je tedy zlý. A když je to dědičný, proč se to už neukázalo dřív? Jsou mu už skoro dva roky, a tohle začlo před dvouma tejdnama.“

„To je typické,“ odpověděl jsem. „Osmnáct měsíců až dva roky – to je údobí, kdy se to obvykle objeví.“

Gyp nás přerušil tím, že vstal a nejistým krokem došel ke svému pánovi a vrtěl ocasem. Zdálo se, že ho předchozí zážitek nijak netrápí. Vlastně to celé trvalo asi tak dvě minuty, možná méně.

Pan Wilkin se sehnul a krátce pohládl hrubou hlavu. Jeho větrem ošlehaná tvář, která se zřídka kdy usmívala, byla vážná a zamyšlená. Byl to velký a statný člověk kolem čtyřiceti, a když přivřel oči, vypadal téměř výhrůžně. Nejednoho farmáře jsem slýchal prohlašovat, že by se nechtěl dostat Sepovi Wilkinovi pod ruku, když není v náladě, a bylo mi jasné, co tím mínili. Ale ke mně se vždycky choval dobře a vzhledem k tomu, že obhospodařoval téměř tisíc akrů, vídal jsem ho často.

Jeho vášní byli ovčáčtí psi. Spousta farmářů chodila ráda se svými psy na závody, ale pan Wilkin byl jeden z nejlepších chovatelů. Jeho psi pravidelně získávali první ceny na místních soutěžích a závodech a občas i v celostátních závodech. Mě teď trápilo, že Gyp byl jeho hlavní nadějí.

Vybral z vrhu dvě nejlepší štěňata – Gypa a Sweepa – a cvičil je s houževnatostí a oddaností, která mu přinášela úspěch. Nepamatuji si, že bych byl kdy znal dva psy, kteří se navzájem měli tak rádi. Kdykoli jsem byl na farmě, vídal jsem je spolu, někdy jukali čenich vedle čenichu přes nízká dvířka výběhu, kde spali, jindy se láskyplně tiskli k nohám svého pána, ale obvykle si spolu hráli. Určitě strávili celé dlouhé hodiny tím, že se váleli v extázi zápolení, udýchání a poštěkávající, a chňapali si navzájem něžně a hravě po nohou.

Před několika měsíci ztratil George Crossley, jeden z Wilkinových nejstarších kamarádů a také výcvikář, svého nejlepšího psa na nefritidu a pan Wilkin mu nechal Sweepa. Tehdy mě to překvapilo, protože Sweep byl při výcviku slibnější než Gyp a vypadal na to, že z něho bude skutečný šampion. A přesto zůstal Gyp. Určitě svého kamaráda postrádal, ale na hospodářství byli ještě jiní psi, a i když Sweepa nemohli docela nahradit, nebyl Gyp nikdy skutečně opuštěný.

Díval jsem se teď, jak rychle se pes zotavuje. Bylo podivuhodné, jak brzy po té strašlivé křeči byl zase v normálním stavu, a já jsem s obavami čekal, co řekne jeho pán.

Chladné, logické rozhodnutí by bylo, že by dal Gypa utratit. A při pohledu na přátelské zvíře vrtící ocasem se mi to pomyšlení vůbec nezamlouvalo. Ten pes v sobě měl něco velmi přitažlivého. Kostnatá, dobře stavěná postava byla pěkná, ale od ostatních psů ho především odlišovala hlava s jedním uchem vždycky výbojně postaveným, zatímco to druhé pokojně leželo. To vyvolávalo jakýsi šišatý komický a milý dojem. Gyp vlastně vypadal tak trochu jako klaun. Klaun, z něhož vyzařovala dobrá vůle a přátelství.

Konečně pan Wilkin promluvil: „A zlepší se to, až bude starší?“

„Skoro určitě ne,“ odpověděl jsem.

„To bude mít takové záchvaty pořád?“

„Bohužel ano. Říkáte, že je má každé dva nebo tři týdny – a pravděpodobně to bude tak pokračovat. Občas se možná ty intervaly budou měnit.“

„Ale může dostat záchvat kdykoliv?“

„Ano.“

„Třeba uprostřed soutěže,“ farmář svěsil hlavu na prsa a jeho hlas ochraptěl. „Tak je to tedy.“

V dlouhém tichu, které následovalo, se osudná slova zdála více méně nevyhnutelná. Sep Wilkin nebyl muž, který by zaváhal v záležitosti, jež se dotýkala jeho veliké vášně. Nemilosrdné odstranění zvířete, které nedosahovalo paticí úrovně – to byla jeho směrnice. Když si konečně odkašlal, aby mohl mluvit, smutně jsem tušil, co řekne.

Ale mýlil jsem se.

„Kdybych si ho nechal, mohl byste pro něj něco udělat?“ zeptal se.

„Mohl bych vám dát nějaké tablety. Záchvaty by se pak nemusely opakovat tak často.“ Snažil jsem se, aby můj hlas nezněl příliš dychtivě.

„Dobře... dobře... přijdu si pro ně k vám do ordinace,“ zahučel.

„V pořádku, ale... nebude z něho nikdy chovný pes, chápete?“ řekl jsem.

„Jo, jo, jo,“ zavrčel farmář trochu podrážděně, jako by o tom nechtěl už dál hovořit. A já jsem byl zticha, protože jsem intuitivně cítil, že si nepřeje, abych odhalil jeho slabinu. Že totiž hodlá psa chovat jenom pro své potěšení. Bylo to pozoruhodné – jak všechno zapadalo do sebe a najednou dávalo smysl. To byl tedy důvod, proč dal pryč Sweepa, lepšího psa. Zkrátka měl Gypa rád. Sep Wilkin, ať byl jakkoli tvrdý, propadl psímu šarmu.

Změnil jsem téma rozhovoru na nezávaznou řeč o počasí a šli jsme zpátky k autu, ale když jsem se už chystal odjet, vrátil se farmář k jádru věci.

„Ještě jedno jsem vám o Gypovi neřekl,“ pravil a sklonil se k okénku. „Nevím, jestli to s tím vším souvisí nebo ne. Ještě nikdy v životě neštěkal.“

Překvapeně jsem se na něj podíval. „Ještě vůbec nikdy?“

„Přesně tak. Ani jedinkrát neštěkl. Ostatní psi dělají rámus, když na farmu někdo zajde, ale Gypa jsem od narození neslyšel vydat ani hlásek.“

„To je velmi zvláštní,“ řekl jsem. „Ale nevidím v tom v žádném případě souvislost s nemocí.“

Nastartoval jsem motor a poprvé jsem postřehl, že zatímco jedna fena se dvěma polovzrostlými štěňaty štekaly při mém odjezdu jako diví, Gyp se na mě díval svým kamarádkým stylem, tlamu otevřenou, jazyk vyplazený, a nevydal ani hlásek. Mlčenlivý pes.

Zaujalo mě to. Tolik, že kdykoliv jsem byl během příštích měsíců na farmě, vždycky jsem se zájmem pozoroval velkého ovčáckého psa, jak se chová. Bylo to pořád stejné. Mezi záchvaty, které se objevovaly teď pravidelně v třítydenních intervalech, byl normální, živý a šťastný. Ale mlčenlivý.

Vídal jsem ho také v Darrowby, když jezdil s pánem na trh. Gyp seděl často pohodlně vzadu v autě, ale i když jsem při těch příležitostech s panem Wilkinem hovořil, vyhýbal jsem se zmínce o Gypově stavu, protože, jak jsem již řekl, jsem měl pocit, že by pan Wilkin víc než ostatní farmáři byl nerad, aby vyšlo najevo, že chová psa k jinému účelu než pro práci.

Vždycky jsem měl trochu podezření, že psi na farmách žijí více méně pro potěšení svých pánů.

Samozřejmě že to byli nepostradatelní pomocníci a na mnoha farmách měli především úkol hlídat krávy.

Ale když jsem je při svých každodenních pochůzkách pozoroval, často jsem o nich přemýšlel. Vídal jsem je na žebříácích v době senoseče, vídal jsem je honit krysy kolem snopů obilí při žních a pobíhat po hospodářských budovách nebo po pastvinách po boku farmáře. Ale často jsem uvažoval... co dělají doopravdy?

Moje podezření sílilo i jindy – třeba když jsem se snažil zahnat dobytek do kouta a pes přispěl tak, že chytl krávy za ocas nebo na ně skákal. Pokaždé se ozvalo chraptivé zavolání: „Sedni!“ nebo „Jedeš ven!“

A tak až do dnešního dne trvám na své teorii; většina farmářských psů jsou psi chovaní proto, že je farmář má rád a chce je mít kolem sebe. Člověk by musel farmáře zaživa usmazit, aby ho donutil to přiznat, ale určitě mám pravdu. Tihle psi totiž mají báječný život. Nemusejí žebrať o procházky, jsou venku celé dny ve společnosti svého pána. Když chci na statku najít hospodáře, dívám se po jeho psu a

vím, že pán nebude daleko. Snažím se, aby moji psi měli dobrý život, ale zdaleka nemohu soutěžit se životním stylem, jaký skýtá psiskům průměrný horský farmář.

Nastala dlouhá doba, kdy dobytek Sepa Wilkina byl zdravý, takže jsem neviděl ani jeho, ani Gypa, a pak jsem je náhodou potkal na soutěži ovčáckých psů. Byla to místní záležitost, která se konala u příležitosti Mellertonské zemědělské výstavy, a vzhledem k tomu, že jsem zavítal služebně do tohoto okresu, rozhodl jsem se, že si pro sebe ukradnu hodinku a podívám se na soutěž.

Vzal jsem s sebou Helenu, protože nás závody ovčáckých psů vždycky fascinovaly. To, jak majitelé své psy dokonale ovládají, soustředění psů samých, jejich obratnost a celý průběh závodů nás vždycky vzrušovaly a napínaly.

Helena se do mě zavěsila, když jsme z jedné strany dlouhé pastviny procházeli vstupní branou do okruhu vozů. Pastvina se rozkládala na břehu řeky a odpolední slunce probleskovalo řídkou alejí stromů, ozařovalo lině tekoucí vodu v zátoce a vyběhlo mělčinu pokrytou vymletými kameny. Skupinky mužů, většinou majitelů soutěžících psů, postávaly kolem, rozprávěly a přihlížely závodům. Byli to klidní, mírní, osmahlí muži a zdálo se, že pocházejí ze všech společenských tříd – od blahobytných farmářů až k dělníkům, a také jejich oblečení bylo rozmanité. Plátěné čepice, klobouky nebo vůbec žádné pokrývky hlavy, tvídová saka, sváteční šaty s tvrdými límci, rozhalenky bez kravaty, barevné kravaty a někde ani límce, ani kravaty. Téměř všichni se opírali o dlouhé hole s kostěnými držátky.

Doléhaly k nám útržky hovoru, když jsme se mezi nimi procházeli.

„Tak ty si tam byl, Frede.“ „No to je hodnej tatínek!“ „Pěkně sme se tu sešli.“ „Ztratil bod a nevím za co.“ „Ty vovce ale běhají!“ „Jo, sou to mrchy.“ A nad tím vším pískání psovoda. Každá představitelná tónina a modulace pískotu s občasným zavoláním: „Sedni!“ „K noze!“ Každý muž měl svůj způsob zacházení se psem.

Psi, kteří čekali, až na ně přijde řada, byli přivázáni u plotu porostlého křovím. Bylo jich tam asi sedmdesát a bylo velmi příjemné dívat se na dlouhou řadu mávajících ocasů a přátelských psích tváří. Většinou se navzájem neznali, ale nikde se nejevil ani náznak neshody, o rvačce nemluvě. Vypadalo to, že přirozená poslušnost těchto nevelkých tvorů nějak souvisela se sklonem k vlídnosti a přátelství. Totéž zřejmě platilo o jejich majitelích. Nevyskytovala se tu nevraživost, zármutek nad porážkou, nevhodně projevovaný triumf nad vítězstvím. Když někdo překročil časový limit, zahnal svou skupinku ovcí do kouta a s filozofickým klidem se vracel ke kolegům. Ozvalo se mírné zažertování a dost.

Spatřili jsme Sepa Wilkina, který se opíral o své auto v místě, kde měl nejlepší rozhled, asi tak deset metrů od cíle. Gyp, přivázaný k nárazníku, se obrátil a rošťácky se na mne usmál a paní Wilkinová, sedící vedle něho na skládací sedačce, mu položila ruku na hlavu. Gyp zřejmě přirostl k srdci i jí. Helena si s ní šla popovídat a já jsem se obrátil k jejímu choti. „Máte tu dnes nějakého psa, pane Wilkine?“

„Ne, dnes ne, jenom se dívám. Znáš tu spoustu psů.“

Stál jsem blízko něho a díval jsem se na soupeře v akci, dýchal jsem čistou vůni pošlapané trávy a lulkového tabáku. Před námi na stanovišti stál rozhodčí.

Byl jsem tam asi deset minut, když pan Wilkin ukázal: „Podívejte, kdo je támhle!“

George Crossley se Sweepem v patách kráčel beze spěchu na místo. Gyp ztuhl a seděl velice vzpřímeně, postavené uši zdůrazňovaly jeho šikmý pohled. Uplynulo mnoho měsíců od doby, kdy viděl svého bratra, přítele a společníka. Nezdálo se podle mého názoru pravděpodobné, že by se na něj pamatoval. Byl však očividně soustředěný, a když rozhodčí mávl bílým kapesníkem a ze vzdáleného kouta byly vypuštěny tři ovce, Gyp se pomalu postavil.

Gesto pana Crossleye nasměrovalo Sweepa do oblouků, v nichž obíhal pole dlouhými radostnými skoky, a když se přiblížil k ovcím, písknutí mu nařídilo, aby si lehl. A od té chvíle to byl vzorný příklad spolupráce člověka a psa. Sep Wilkin vždycky tvrdil, že ze Sweepa bude šampion, a Sweep se teď podle toho choval. Běhal jako střela a padal k zemi přesně podle příkazů svého pána. Krátká a pronikavá písknutí, ječivé dlouhé pískání – Sweep byl harmonický s každou melodií.

Žádný pes za celý den nehnal své ovce skrze trojí bránu tak snadno jako Sweep, a když doběhl až k ohradě blízko nás, bylo úplně jasné, že vyhraje, že bude vítěz – pokud by nenastala nějaká pohroma. Ten poslední kousek byl obtížný. Velmi často tu ovce psům utekly jen několik metrů od cíle.

George Crossley otevřel branku dokořán a napřáhl svou pastýřskou hůl. Teprve teď člověk viděl, proč měli všichni ty dlouhé hole. Povel, který dával Sweepovi přitisknutému k zemi na trávě, byly téměř neslyšitelné. Klidně promlouvaná slova vedla psa na tu či onu stranu. Ovce byly ve vchodu do ohrady, ale stále ještě se nerozhodně rozhlížely a hra ještě nekončila. Potom Sweep k ovčím přikličkoval, nadháněje je téměř neznatelně, a ovce se otočily a vběhly do ohrady a pan Crossley za nimi přibouchl branku.

Potom se vrátil k Sweepovi se šťastným zvoláním: „HODNÝ!“ A pes odpovídal překotným vrtěním ocasu.

A tehdy Gyp, který stál velice vzpřímeně a pozoroval každý pohyb s nesmírným soustředěním, natáhl hlavu a vydal jediné hlasité štěknutí.

„Haf!“ štěkl Gyp a my jsme na něj hleděli v úžasu.

„Slyšeli jste to?“ vydechla paní Wilkinová.

„Jářku, hrome!“ vyhrkl její manžel a hleděl na svého psa s otevřenými ústy.

Gyp si zřejmě neuvědomoval, že se dopustil něčeho neobvyklého. Byl příliš zaneprázdněn shledáním se svým bratrem a v několika vteřinách se oba psi spolu kutáleli a hravě se okusovali jako za starých časů.

Myslím, že se Wilkin, právě tak jako já, domníval, že po téhle příhodě začne Gyp štěkat jako ostatní psi, ale nemělo to být.

O šest let později jsem byl na farmě a zašel jsem do domu pro horkou vodu. Paní Wilkinová mi podávala vědro a podívala se dolů na Gypa, který se hřál na slunci před kuchyňským oknem.

„Tak tady jsi, ty náš Špásku,“ pravila ke psu.

Zasmál jsem se. „Štěkal už někdy od toho dne?“

Paní Wilkinová zavrtěla hlavou. „Ne, neštěkal, ani hlásek. Čekala jsem dlouho, ale vím, že už štěkat nebude.“

„Však to není důležité. Stejně ale nikdy nezapomenu na to odpoledne na závodech,“ řekl jsem.

„Já také ne!“ Znovu se podívala na Gypa a její oči při té vzpomínce změkly. „Chudinka malá, osm let, a jenom jedno štěknutí!“

27. kapitola

Plná ordinace! Hřejivá vlna spokojenosti a zadostiučnění vyvěrající z pohledu na husté řádky hlav v čekárně rychle ustoupila, protože jsem pochopil, o co jde. Byli to zase jenom Dimmockovi.

Poprvé jsem se s Dimmockovými setkal jednoho večera, když mě zavolali k psovi, kterého srazilo auto. Adresa mě zavedla dolů do staré části města a já jsem pomalu kroužil podle řady zchátralých domků a hledal správné číslo. Vtom se dveře prudce otevřely a tři rozcuchané malé děti vyběhly na ulici a horlivě na mě mávaly.

„Támdle je, pane!“ volaly jednohlasně, jakmile jsem vystoupil, a pak mě okamžitě seznamovaly s událostmi.

„Je to Bonzo!“ „Jo, přejelo ho auto!“ „Museli jsme ho donést dovnitř, pane!“ Všechny tři se překřikovaly, a když jsem otevřel zahradní branku a šel po cestičce nahoru, visely mi na ruku a tahaly mě za kabát. Cestou jsem překvapeně hleděl do oken domku, odkud na mě halekala hromada dalších mladých tváří a mávala změtí rukou.

Konečně jsem vstoupil do dveří, které se otvíraly přímo do obývacího pokoje, a příboj těl mě smetl a odnesl do kouta k pacientovi.

Bonzo seděl vzpřímeně na otrhané přikrývce. Bylo to veliké huňaté zvíře neurčité rasy, a ačkoli na první pohled nevypadal pes na velkou úhonu, tvářil se dojímavě sebelítostivě. Vzhledem k tomu, že všichni hovořili najednou, dospěl jsem k názoru, že nejlepší bude nevšímat si jich a pokračovat s prohlídkou. Prohmatával jsem nohy, pánev, žebra a páteř – žádná zlomenina. Sliznice měly dobrou barvu, nezjistil jsem známky vnitřního zranění. Vlastně jediné, co jsem našel, bylo lehké zhmoždění levé plece. Bonzo seděl jako socha, když jsem ho prohlížel, ale jakmile jsem skončil, překotil se na bok a ležel, smířlivě na mě hleděl a bušil ocasem do přikrývky.

„Tak se mi zdá, že jsi pěkná fajnovka, vid’?“ řekl jsem a ocas zabušil rychleji.

Otočil jsem se a hleděl na dav a asi tak za dvě minuty jsem dokázal rozpoznat rodiče. Mamina se s vervou drala dopředu, zatímco tat’ka, nepatrný mužíček, se na mě zubil vzadu přes hlavy rodiny. Chvilí jsem šíšal, a když se babylon utišil, oslovil jsem paní Dimmockovou.

„Myslím, že měl štěstí,“ řekl jsem. „Nemohu najít žádné vážnější zranění. Auto ho asi odhodilo, na chvíli mu vyrazilo dech a možná že utrpěl šok.“

Znovu vypukl řev. „Umře, pane doktor?“ „A co mu teda je?“ „A co s ním budete dělat?“

Vpíchl jsem Bonzovi injekci mírného utišujícího prostředku, a zatímco tu strnule ležel, vtělené psí utrpení, chumáč hlaviček na něj shlížel s hlubokou účastí a nesčetné malé ručičky do něj dloubaly a hladily ho.

Paní Dimmocková vytáhla umývadlo s horkou vodou a v průběhu umývání rukou jsem dokázal zhruba odhadnout četnost domácnosti. Napočítal jsem jedenáct malých Dimmocků, od chlapce něco přes deset let až po špinavé batole lezoucí po podlaze. A soudě podle jednoznačného zbytnění maminina života bude počet brzy zmnožen. Všichni byli oděni v různorodou paletu ručně vyrobených domácích oděvů: zašíváné pulovry, záplatované kalhoty, háčkované šatičky – ale všeobecná atmosféra dštila spontánní radost ze života.

Bonzo tady nebyl jediné zvířátko a já nevěřičně zíral na dalšího dost velkého psa a kočku se dvěma odrostlými koťaty. Objevilo se to mezi spoustou nožiček a ručiček. Byl bych soudil, že problém nakrmit všechna ta lidská ústa je sám o sobě dost obtížný i bez několika zvířat navíc.

Ale s podobnými záležitostmi se Dimmockovi netrápili. Dělali to, co chtěli, a byli spokojeni. Tat’ka, jak jsem později zjistil, nepracoval nikdy, pokud sahala místní paměť. Měl „špatný záda“ – a podle mého názoru – rozumný životní styl: přes den šukal se zájmem po městě a večer se bavil v koutě restaurace U Čtyř koňských podkov při pivu a hraní domina.

Vídal jsem ho dost často. Člověk si ho snadno všiml, protože s sebou neustále nosil vycházkovou hůl, která mu dodávala důstojného vzhledu, a vždycky kráčel energicky a cílevědomě, jako by jeho pochůzka byla mimořádně významná.

Ještě naposled jsem se podíval na Bonza, nataženého doposud na příkrývce a hledícího na mě bolestnými očima, a pak jsem usiloval dostat se ke dveřím.

„Myslím, že si nemusíte dělat starosti,“ zařval jsem do rámusu, který se znovu rozhostil po místnosti, „ale zajdu sem zítra, abych si byl jist.“

Nazítří jsem zastavil před domem a spatřil Bonza, jak cválá po zahradě s několika dětmi. Děti si házely míčem a Bonzo v extázi vyskakoval vysoko do vzduchu ve snaze chytit míč.

Úraz mu očividně neublížil, ale když spatřil, že otevírám branku, stáhl ocas, klesl skoro na kolena a vplížil se do domu. Děti mě uvítaly s nadšením.

„Pane doktor, uzdravil jste ho!“ „Teď už je mu dobře, že jo?“ „Dneska ráno se pořádně nasnídal, pane doktor!“

Šel jsem dovnitř a malé ručky mě držely za kabát. Bonzo seděl na své příkrývce vzpřímeně, právě tak jako včera večer, a když jsem k němu docházel, zvolna se zhroutil na bok a díval se na mě s výrazem mučedníka.

Klekl jsem si k němu a zasmál jsem se. „Ty jsi mi filuta, Bonzo, ale mě neoblafneš! Já jsem tě viděl, tam venku.“

Opatrně jsem se dotkl zhmožděného ramene a velikánský pes se zachvěl, zavřel oči, jako by se odevzdával do rukou osudu. A potom, když jsem se vzpřímil a on pochopil, že nedostane injekci, vyskočil rovnýma nohama a utekl do zahrady.

Ozval se chorál radostných výkřiků malých Dimmocků a všichni se ke mně obrátili a hleděli na mě s neskrývaným obdivem. Jasně byli přesvědčeni, že jsem Bonza vyrval ze spárů smrti. Pan Dimmock předstoupil před houf.

„Účet mi pošlete, vid’te?“ řekl s důstojností, která se u něho zvlášť vyjímal.

Můj první pohled včera večer mi sdělil, že tahle práce bude bezplatná, a já jsem úkon ani nezapsal do knihy, ale vážně jsem přikývl.

„Velmi dobře, pane Dimmocku, účet vám pošlu.“

A ačkoliv za celá léta našeho společenství nepřešla z ruky do ruky ani jediná mince, pan Dimmock

vždycky opakoval totéž: „Účet mi, prosím, pošlete, ano?“

To byl tedy začátek mého přátelství s Dimmockovými. Zřejmě si mě zamilovali a chtěli mě vidět tak často, jak jen bylo možné. V týdnech a měsících, které následovaly, mi v pravidelných intervalech nosili rozmanitý výběr psů, koček, andulek a králíků, a když zjistili, že mé služby jsou bezplatné, zmnožili počet svých návštěv. A když přišel jeden, přišli všichni. Úporně jsem se snažil rozšířit praxi léčení malých zvířat a moje naděje vždycky na chvíli stoupla, když jsem zaznamenal plnou čekárnu, a pak zase zmizela, když jsem shromáždění identifikoval.

Nával se ještě zvětšil, když mi začali vodit i svou tetičku, paní Pounderovou, která bydlela dole v ulici, aby jí předvedli, co jsem za pašáka. Paní Pounderová byla otlá dáma, která neustále nosila zamaštěný velurový klobouk, posazený nahoře na čupřině vlasů, a sdílela rodinný sklon k plodnosti, takže s sebou obvykle přivedla pár exemplářů svého bohatého chovu.

To tedy byla scéna dnešního rána. Přejel jsem shromáždění očima, ale zaznamenal jsem pouze rozzářené tvářičky Dimmockčat a Pounderčat. A tentokrát jsem nedokázal rozpoznat, kde je jaký pacient. Potom se houf rozestoupil jako na smluvené znamení a zahlédl jsem malou Nelly Dimmockovou s malinkým štěňátkem na koleně.

Nelly jsem měl nejraději. Ovšemže jsem měl rád celou tu rodinu. Byli to skutečně velmi milí lidé a po onom prvním pocitu zklamání mě jejich návštěvy vždycky těšily. Tat'ka i mamka byli vždycky zdvořilí a veselí a přívětiví a děti, ačkoli velice živé, se nikdy nechovaly hrubě. Byli spokojení a přátelští, a kdykoli mě potkali na ulici, začali zuřivě mávat a mávali, dokud jsem nezmizel z dohledu. Potkával jsem je často, protože neustále pobíhali po městě a měli své drobné povinnosti – donášku mléka nebo novin. Ale ze všeho nejlepší na nich bylo, že milovali svá zvířátka a byli k nim laskaví.

Ale jak už jsem řekl, nejraději jsem měl Nelly. Bylo jí asi devět, a když byla úplně malá, dostala „dětskou mrtvici“, jak se tehdy říkávalo. Od té doby dost kulhala a byla velmi drobná, což ji odlišovalo od robustních bratříčků a sestřiček. Její hubené nožičky vypadaly křehce, div že ji unesly, ale nad úzkou tvářičkou spadaly k ramenům bohaté vlasy v barvě zralého zrní a oči, i když trochu zešíkmené, hleděly klidně a tmavě modře kovovými obroučkami brýlí.

„Copak to tam máš, Nellinko?“ zeptal jsem se.

„Je to malej pejsek,“ skoro šeptala, „a je jenom můj.“

„To je jenom tvůj pejsek?“

Pyšně přikývla. „Ano, je můj.“

„Copak ten pejsek nepatří také tvým bratříčkům a sestřičkám?“

„Ne, jenom mně.“

Seřazené hlavičky Dimmocků a Pounderů přikývly v dychtivém souhlase, když Nellinka zdvihla štěňátko k tvářičce a hleděla na mě se zvláštním sladkým úsměvem. Ten úsměv mě vždycky vzal za srdce. Plný nevinného dětského štěstí a důvěry, ale ještě něčeho, co člověku svíralo srdce a co – možná – nějak souviselo s Nellinčinou křehkostí.

„Podle mého názoru vypadá jako moc pěkný pejsek,“ řekl jsem. „Je to kokršpaněl, vid’?“ Přejela dlaní malinkou hlavu. „Ano, kokršpaněl. Pan Brown říkal, že to je kokr.“

Vzadu nastal mírný nepokoj a z houfu se vynořil pan Dimmock. Důležitě zakašlal.

„Je dovopravdy čistokrevnej, pane Herriot,“ řekl. „Čubička pana Browna z banky měla štěňata a von dal todle naší Nellince.“ – Vložil si vycházkovou hůl pod rameno, aby ji přidržel, a vytáhl z náprsní kapsy dlouhou obálku. Dramatickým gestem mi ji podal. „To je rodokmen.“

Přečetl jsem si to a tiše jsem zapísl. „Je to skutečně pes s modrou krví, a jak tady vidím, má hodně dlouhé jméno. Darrowby Tobias Třetí. Na mou duši, to tedy zní!“

Znovu jsem se podíval dolů na malé děvčátko. „A jakpak mu říkáš ty, Nellinko?“

„Tobby,“ řekla tiše. „Já mu říkám jenom Tobby.“

Zasmál jsem se. „Tak dobře. A copak vlastně Tobbymu je? Pročpak jsi ho přivedla?“

„Je nemocnej, pane Herriote, je mu špatně, pane Herriote,“ ozvala se někde mezi hlavičkami dětí paní Dimmocková. „Co sežere, to zvrátí.“

„Tuším, co by to mohlo být. Odčervili jste ho?“

„Ne, myslím, že ne.“

„Bude na to potřebovat nějaký prášek,“ řekl jsem. „Ale vezmeme ho dovnitř a já se na něj podívám.“ Jiní zákazníci se obvykle spokojili s tím, že poslali se zvířetem jednoho zástupce, ale Dimmockovi museli vstoupit vždycky všichni. Pochodoval jsem v patách za zástupem, který plnil chodbu ode zdi ke zdi. Naše ordinace i operační sál zároveň byla místnost dost malá, a já jsem trochu úzkostlivě pozoroval, jak se plní. Vecpali se dovnitř všichni i s paní Pounderovou, která se s velurovým kloboučkem trochu nakřivo s určitými potížemi vmáčkla dozadu.

Prohlídka šteněte trvala déle než obvykle, protože jsem se musel probojovat pro teploměr ke stolku a pak zase jiným směrem pro stetoskop, který visel na háčku na zdi. Ale konečně jsem byl hotov.

„Nemohu na něm nic najít,“ řekl jsem. „Proto jsem přesvědčený, že má břicho plné červíků. Dám ti teď takový prášek, hned ráno ho musí spolknout.“

Vypadali jako fotbalové mužstvo, když pochodovali chodbou na ulici, čímž skončila další návštěva Dimmockčat.

Okamžitě jsem na tuto příhodu zapomněl, protože na ní nebylo nic neobvyklého. Tlusté břicho šteněte potvrdzovalo mou diagnózu – vyšetření bylo více méně formalita. Nečekal jsem, že mládě znovu uvidím. Ale mylil jsem se. Za týden má ordinace znovu přetékala a já jsem podstoupil další sezení s Tobbym, tísněn v malé ordinaci. Moje tableta vypudila nějaké červíky, ale šteně pořád ještě zvracelo a nebylo mu dobře.

„Dáváš mu pětkrát denně malé dávky potravy, jak jsem ti řekl?“ zeptal jsem se.

Dostalo se mi důrazného souhlasu a já jsem jim věřil. Dimmockovi se o svá zvířata opravdu starali. Bylo tu tedy ještě něco jiného, ale nemohl jsem to najít. Teplota normální, plíce čisté, břicho bez zvýšené citlivosti. Nerozuměl jsem tomu. Dal jsem jim lahvičku s mixturou proti překyselení žaludku a cítil jsem se poraženecky. Takhle malé štěňátko by nic podobného nemělo potřebovat.

Tím se začalo údobí mé frustrace. Dva nebo tři týdny jsem se domníval, že potíže zmizely, a pak zničehonic, beze všeho varování, byl dům plný Dimmocků a Pounderů a já jsem byl zpátky tam, kde jsem začal.

A Toby hubl čím dál tím víc.

Vyzkoušel jsem všechno. Uklidňující prostředky pro zažívací ústrojí, různou dietu, bylinkové čaje. Znovu a znovu jsem se ptal Dimmocků, jak to šteně zvrací – za jak dlouhou dobu po jídle, jaké jsou intervaly, a dostalo se mi nejrůznějších odpovědí. Někdy zvrátil jídlo hned, jindy až po několika hodinách. Nevedlo to k ničemu.

Asi tak po osmi týdnech – Tobbymu bylo kolem čtyř měsíců – jsem se znovu s klesajícím srdcem díval na shromážděné Dimmockovy. Jejich návštěvy se pro mě staly skličující záležitostí a netušil jsem nic lepšího ani dnes, kdy jsem otevíral dveře čekárny a byl jsem téměř unášen chodbou. Tentokrát to byl tat'ka, který se vtiskl do ordinace jako poslední, a potom postavila Nellinka šteně na stůl.

Žaludek se mi sevřel – bylo mi mizerně. Toby rostl navzdory své chorobě a teď se z něho stala smutná karikatura kokršpaněla, dlouhé hedvábné uši spadaly z lebky, na níž nebylo skoro žádné maso, pavoučí nohy byly pateticky ochmýřené. Domníval jsem se, že Nelly je hubená, ale její miláček ji překonal. A nebyl jenom hubený, také se třásl, když stál nahrbený na hladkém povrchu stolu, a v jeho očích byl ten lhostejný výraz zvířete, které ztratilo o všechno zájem.

Děvčátko přejelo dlaní vystouplá žebra a bledá, šilhavá očka se na mne podívala ocelovými obroučkami brýlí s oním úsměvem, který sevřel mé srdce bolestněji než jindy. Nevypadala utrápeně. Pravděpodobně neměla tušení, jak to vypadá, ale ať měla nebo neměla, nikdy jí nedokážu povědět, že její pejsek pomalu umírá.

Unaveně jsem si promnul oči. „Co měl dnes k jídlu?“

Nellinka odpověděla sama. „Trochu chleba a mléka.“

„Před jak dlouhou dobou to bylo?“ zeptal jsem se, ale než mohl kdokoli odpovědět, začal pejsek zvracet a vyvrhl napůl strávený obsah žaludku obloukem dva metry od stolu.

Prudce jsem se otočil na paní Dimmockovou. „Vrhne takhle vždycky?“

„Většinou ano. Takhle to z něj vylítne.“

„A proč jste mi to neřekli?“

Ubohá paní zrozpačitěla. „Ale... nevím... já...“

Natáhl jsem ruku. „To je v pořádku, paní Dimmocková, nic si z toho nedělejte.“ Uvědomil jsem si, že za celou tu dobu mého naprosto bezvýsledného léčení nevyslovil nikdo z Dimmocků ani Pounderů jediné kritické slovo, tak proč bych si měl stěžovat já? Ale věděl jsem, co Tobyho trápilo. Konečně, konečně jsem to věděl.

A pro případ, že si moji dnešní kolegové čtoucí tyto řádky pomyslí, že jsem byl tupohlavější víc než jindy, pro ten případ bych rád na svou obranu podotkl, že stručné učebnice, které jsme v té době měli, se jenom zběžně a mimochodem zmiňovaly o stenóze pyloru (zúžení výstupu žaludku v místech, kde se spojuje s tenkým střevem), a pokud se zmiňovaly, nehovořily o léčbě.

Ale jistě – napadlo mě – někdo v Anglii postoupil dál než učebnice. Musí existovat lidé, kteří už tuhle operaci dělali – a jestliže takoví lidé existují, měl jsem tušení, že jeden z nich není příliš daleko ode mě. Prodral jsem se zástupem a utíkal jsem chodbou k telefonu.

„Jsi to ty, Granville?“

„Jimme!“ ozvalo se zařvání čisté a nepředstírané radosti. „Jak se ti daří, chlapče?“

„Moc dobře – a jak tobě?“

„Ab-so-lut-ně tip-top, starochu! Líp už by to nešlo!“

„Granville, mám tu čtyřměsíčního kokršpaněla a chtěl bych ho k tobě přivést. Má stenózu pyloru.“

„Báječné!“

„Bojím se, že se to štěně už sotva drží na nohou, je to jen uzlíček kostí.“

„Výborně, výborně!“

„A to všechno proto, že jsem to několik týdnů babral.“

„Vynikající!“

„A majitelé jsou velmi chudí, obávám se, že nemohou platit.“

„Senzace!“

Chvilku jsem váhal. „Granville, ty jsi... už někdy... takové případy operoval?“

„Včera jsem jich měl pět.“

„Cože?“

Ozval se hluboký hrdelní smích. „Žertuji, synku, ale nemusíš se bát, pár jich mám za sebou. Není to zase tak obtížná práce.“

„To je ohromné.“ Podíval jsem se na hodinky. „Teď je půl desáté, požádám Siegfrieda, aby převzal moje dopolední návštěvy, a budu u tebe před jedenáctou.“

28. kapitola

Granville byl na návštěvě pacienta v terénu, když jsem k němu přijel. Lekoval jsem kolem ordinace, až jsem konečně zaslechl luxusní hlas bentleye předoucího na dvoře. Oknem jsem zahlédl další překrásnou lulku třeptící se za volantem a pak už vstoupil postranním vchodem můj kolega v neposkvrněném a dokonalém obleku pepř a sůl, v němž vypadal jako ředitel Anglické státní banky.

„To jsem rád, že tě vidím, Jim!“ vykřikl a přívětivě mi zmáčkl ruku. Potom, dřív než si svlékl sako, vyjmul z úst lulku, trochu úzkostně ji prohlédl, přeštl žlutým flanelkem a láskyplně ji uložil do zásuvky.

Netrvalo dlouho a skláněl jsem se pod světlem na operačním sále nad nataženou malou postavičkou Tobyho, zatímco Granville – ten druhý Granville Bennett – pracoval vážně a dokonale soustředěně v břiše malého zvířete. „Vidiš, silné rozšíření žaludku,“ brumlal. „Klasický případ.“ Zachytil vrátník a nasadil skalpel. „Teď nařizu serózní obal.“ Rychlé obratné nařiznutí. „Trochu hrubší řez do svaloviny – a tady to je, vidiš – slizniční vrstva zaplňuje průchod vrátníku. Ano, ano, správně. Sem jsme se museli dostat.“

Nakoukl jsem dolů na malinkou trubičku, která byla zdrojem všech Tobyho obtíží. „To je tedy všechno?“

„Všechno, chlapče!“ S úsměvem odstoupil. „Překážka je odstraněna a můžeš se se mnou vsadit, že ten chlapík začne nabírat na váze.“

„To je úžasné, Granville, jsem ti nesmírně vděčný.“

„Nesmysl, Jime, bylo to pro mě potěšení. Příští operaci už zvládneš sám, vid’?“ zasmál se, vzal jehlu a catgut a zašival nemožnou rychlostí svalstvo a kůži břicha.

Za několik minut byl ve své kanceláři a navlékal si sako, pak si nacpal dýmku a obrátil se ke mně. „Mám na zbytek dopoledne malý plán, chlapče.“

Couvľ jsem od něho a vztáhl ruku na obranu. „Ale víš... je to od tebe, Granville, laskavé... ale já skutečně, vážně se musím vrátit... máme moc práce, nemohu nechat Siegfrieda tak dlouho samotného, ta práce se hromadí...“, přestal jsem, protože jsem cítil, že blekotám.

Můj kolega se tvářil ublíženě. „Nechtěl jsem, chlapče, nic jiného, než že bychom byli rádi, abys s námi poobědval. Zoe tě čeká.“

„Aha, aha, dobře, to je velmi laskavé, ale nepůjdeme... nikam jinam, vid’?“

„Nikam jinam?“ Vydechl dým a rozpráhl doširoka náruč. „Samozřejmě že ne. Jenom se cestou zastavíme v mé pobočce.“

„V tvé pobočce? Nevěděl jsem, že máš pobočku.“

„Ale ano, co by kamenem z mého domu dohodil.“ Objal paží moje ramena. „Tak pojedeme?“

Když jsem se rozvaloval zabořený do luxusu blahobytného bentleye, pohrával jsem si šťastně s myšlenkou, že se konečně setkám se Zoe Bennetovou jako normální člověk. Tentokrát pozná, že nejsem notorický opilec. Příští hodina nebo dvě se pro mě staly růžovým příslibem: výborný oběd prozářený mou vtipnou konverzací a vybranými způsoby, pak zpátky k Tobbymu, který znovu získal zdraví jakoby dotekem kouzelného proutku, a do Darrowby.

Usmál jsem se sám na sebe, když jsem si vzpomněl na Nellyinu tvářičku, až jí povím, že její miláček už bude schopný jíst a že bude silný a hravý jako každé jiné štěně. Stále ještě jsem se usmíval, když auto zastavilo na okraji Granvillovy domovské obce. Podíval jsem se lhostejně oknem na nízkou kamennou budovu s olověnými okny a s dřevěnou tabulí nad vchodem. Stálo na ní Restaurace U Dubu.“

Otočil jsem se ke svému příteli.

„Myslel jsem, že jedeme do tvé pobočné ordinace.“

Granville se na mě usmál úsměvem nevinátka. „Ale tak přeci tomuhle místu říkám. Mám to odtud blízko domu a vyřizuji tu spoustu obchodních záležitostí.“ Pleskl mě do kolena. „Zaskočíme si jenom na skleničku před jídlem.“

„Ne, počkej chvílku,“ koktal jsem a pevně jsem sevřel hrany sedadla. „Já prostě nesmím dnes přijít pozdě. Mnohem raději bych...“

Granville zvedl ruku. „Ale Jime, chlapče, nezdržíme se dlouho.“ Podíval se na hodinky. „Je přesně půl jedné a já jsem slíbil Zoe, že se dostavíme v jednu. Přípravuje rostbíf a yorkshirský pudink a musel bych mít mnohem víc kuráže, než mám, abych nechal pudink vystydnout. Ruku na to, že budeme doma úderem jedné. Souhlasíš?“

Váhal jsem. Za půl hodiny jsem nemohl utrpět příliš velkou úhону. Vysoukal jsem se z vozu.

Když jsme vstoupili do hostince, statný muž, opírající se o výčepní pult, se obrátil a nadšeně se vítal s mým kolegou.

„Alberte!“ volal Granville. „Musíš se seznámit s Jimem Herriotem z Darrowby. Jime, tohle je Albert Wainwright, majitel restaurace U Bílého koníčka z Matherley. Vlastně to je letošní předseda Svazu hostinských. Vid’, že se nemýlím, Alberte?“

Mohutný muž se uchechtľ a přikývl a na vteřinu jsem byl ztracen mezi oběma mohutnými postavami. Bylo nesnadné popsat pevnou a obrovskou konstrukci Granvillovy osobnosti, ale pan Wainwright byl jednoznačně a prostě ukrutně tlustý. Z otevřeného kostkovaného saka se valila gigantická klenba břicha v pruhované košili a přetékala přes pásek kalhot. Nad převeselým motýlkem na mě ze zarudlé tváře mrkala veselá očka, a když promluvil, zněl jeho hlas sytě a zvučně. Hostinský jak se sluší a patří.

Začal jsem srkat malé pivo, které jsem si objednal, ale když se během dvou minut objevilo další, zjistil jsem, že beznadějně zaostávám a přešaltoval jsem na whisky se sodou po vzoru ostatních. Oba moji společníci zřejmě měli v restauraci otevřený úvěr, a to bylo zkázonosné. Hodili do sebe skleničku, něžně ťukli do pultu a řekli „Prosím, Jacku,“ načež se přímo záračnou rychlostí objevily další tři whisky: Vůbec se mi nedostalo příležitosti, abych objednal já. Vlastně dokonce nikdo nic neplatil.

Bylo to tiché, přátelské posezeníčko, při němž Albert s Granvillem spokojeně a radostně konverzovali a

nerušený tok rozhovoru byl přerušován pouze nehlasnými poklepy na výčepní pult. Usilovně jsem bojoval, abych oba virtuosy nezdržoval, a čím víc jsem se snažil, tím častěji se poklepy ozývaly, až se mi zdálo, že je slyším každou vteřinu.

Granville uměl držet slovo. Chýlilo se k jedné hodině, když se podíval na hodinky.

„Musíme se zvednout, Alberte. Zoe nás čeká přesně v jednu.“

Auto se rozjelo a zastavilo před domem na vteřinu přesně, a já jsem si v tupém zoufalství uvědomil, že už v tom zase lítám. V mých útrobách začínal probublávat čarodějnický lektvar halící můj mozek do mámivého oparu. Bylo mi příšerně a s naprostou jistotou jsem věděl, že mi bude co nevidět ještě hůř.

Granville, svěží a svěťácký jako vždycky, vyskočil z vozu a odvedl mě do domu.

„Zoe, lásko moje!“ zavrkal a objal manželku, která vyšla z kuchyně.

Když se vyprostila z jeho náruče, přistoupila ke mně. Měla na sobě květovanou zástěru, v níž vypadala, pokud to bylo možné, ještě půvabněji.

„Nazdárek!“ zvolala a podívala se na mě oním pohledem, který uměla zrovna tak jako její manžel – a který vyjadřoval, že setkání s Jamesem Herriotem je záležitost neuvěřitelně báječná a zajímavá – dokonalý požitek. „To jsem ráda, že vás zase vidím, připravím oběd.“ Odpověděl jsem debilním uchechtnutím a Zoe odběhla.

Praštil jsem sebou do křesla a poslouchal jsem Granvilla, broukajícího vedle u příborníku. Vtiskl mi do dlaně sklenici a posadil se do druhého křesla. Okamžitě mu vyskočil na klín jeho oběžný teriér.

„Fébinko, miláčku!“ zazpíval potěšeně. „Taťulda je už zase doma.“ A namířil hravě prst na drobounkého yorkshira, který mu seděl u nohy a znovu a znovu cenil zuby v láskyplně úsměvné extázi. „To víš, že tě vidím, ty moje malá Viktorko, dobře tě vidím!“

Když mě za chvíli odsunuli ke stolu, pohyboval jsem se jako ve snu, neobratně a rozvrzaně, a hovořil jsem zvolna a šišlavě. Granville se usadil k obrovskému plátku masa, energicky ho rozkrojil a pustil se s chutí do jídla. Byl štědrý hostitel – naložil na můj talíř asi tak kilogram masa a potom zahájil tažení na yorkshirský pudink. Místo jednoho velkého připravila Zoe několik malých kulatých, jak bývalo často zvykem ve venkovských hospodářstvích. Byly to nesmírně lahodné zlatavé bábovičky s křupavou hnědou kůrkou kolem dokola. Granville jich kolem mého masa naskládal asi šest a já jsem ho připitoměle pozoroval. Potom mi Zoe podala misku s omáčkou.

S velikou námahou a bedlivostí jsem uchopil naběračku, přivřel jedno oko a začal lít. Z jakéhosi důvodu jsem měl pocit, že musím polít šťávou každý pudink zvlášť a lstivě jsem mířil proud omáčky do středu báboviček, aby přetékal talíř. Jednou jsem se nestrefil a odstříkl jsem pár kapek lesklé tekutiny na ubrus. Provinile jsem vzhlédl na Zoe a zaculil se. Zoe se také uchichtla a já jsem nabyl dojmu, že ačkoliv si myslí, že jsem hodně divný, nestrachovala se, protože jsem byl zjevně neškodný a dobromyslný. Prostě jsem měl tu strašlivou slabost, že jsem nikdy ve dne ani v noci nebyl střizlivý, ale určitě jsem byl laskavého srdce.

Z každé návštěvy u Granvilla jsem se obvykle vzpamatoval několik dnů a příští sobotu mi už bylo docela dobře. Náhodou jsem se vyskytl na tržišti a všiml si velkého zástupu lidí, kteří kráčeli přes dláždění. Nejprve jsem podle dětí převládajících nad dospělými soudil, že to asi bude školní výlet, ale při bližším přihlédnutí jsem pochopil, že to jsou jenom Dimmockovi a Pounderovi na nákupu.

Zahlédli mě a změnili směr a já jsem byl zaplaven vlnou lidství.

„Koukněte se na něj, pane doktor!“ „Žere teďka jako kůň.“ „Brzo bude úplně tlustej!“ Zvonily kolem mě potěšené hlasy.

Nellinka měla Tobbyho na vodítku, a když jsem se sklonil nad malým psíkem, nemohl jsem ani uvěřit, že ho několik málo dní tak změnilo. Pořád ještě byl vyhublý, ale skleslý a beznadějný pohled zmizel. Byl živý, veselý a hravý. Teď už to byla jenom otázka času.

Jeho malá paní přejížděla znovu a znovu dlaní po hladkém hnědém kožíšku.

„Jsi pyšná na svého pejška, vid', Nellinko?“ řekl jsem a její milé, nesouměrné oči se ke mně obrátily.

„Ano, prosím,“ a znovu se usmála tím svým úsměvem. „Protože je jenom můj.“

Za těch dlouhých hodin jízdy je spousta času na přemýšlení, a když jsem se teď pozdě večer vracel z návštěvy u pacienta, z dlouhé chvíle jsem hodnotil své schopnosti plánovat si život.

A musel jsem přiznat, že plánování nepatří k mým silným stránkám. Brzy po svatbě jsem Heleně řekl, že nebyla doba, abychom rovnou měli děti. Upozornil jsem, že brzy odjedu, že nemáme pořádný domov, naše finanční situace byla pramizerná, a že bude mnohem rozumnější počkat až bude po válce.

Seděl jsem v křesle, dýmal z cigarety jako moudrý muž, důrazně jsem vysvětloval své názory, ale když se potvrdilo, že je Helena těhotná, vlastně jsem ani nebyl moc překvapený.

Když jsem projížděl ztichlou vesnicí, otevřeným autem vozu ke mně z temnot vanula vůně travin Dalu a tajemně sladký dým páleného dřeva. Za chalupami se hladká a liduprázdná silnice zatáčela mezi černě blízké kopce. Opouštěl jsem Darrowby, možná i Anglii neznámo na jak dlouho, neměl jsem domov, neměl jsem peníze a měl jsem těhotnou manželku. Nebyla to dobrá situace. Ale začínal jsem chápat, že život se někdy nepodobá úhledně sbalenému dárku.

Věžní hodiny tloukly jedenáct, když jsem projel tržištěm a zahrnul do Trengatské ulice a viděl jsem, že v našem pokoji se nesvítlí. Helena spala. Objel jsem dvůr zadem, zaparkoval auto a vkročil do dlouhé zahrady. Takhle končil každý den, těmi pár kroky; někdy jsem klopýtal přes zmrzlý sníh, ale dnes jsem zvolna kráčet letní tmou pod větvemi jabloní k vysokému domu, jehož vysoké obrysy se tyčily proti hvězdnému nebi.

V chodbě jsem se málem srazil se Siegfriedem.

„Vracíš se z Allenby, Jamesi?“ zeptal se. „Všiml jsem si v knize, že jsi měl případ koliky.“

Kývl jsem. „Ano, ale nebylo to nic zlého. Jen trochu křečí. Ten jejich šedivý kůň si pochutnal na tvrdých hruškách, které našel na zahradě.“

Siegfried se zasmál. „Já jsem přijel jen pár minut před tebou. Strávil jsem asi hodinu u staré paní Dewarové. Její kočka měla kot'ata, musel jsem ji držet za packu.“

Došli jsme na konec chodby a Siegfried zaváhal. „Co takhle skleničku na noc?“

„Moc rád, díky,“ odvětil jsem a odebrali jsme se do obývacího pokoje. Byli jsme ale rozpačití – Siegfried odjížděl časně ráno do Londýna – nastupoval k letectvu. Až se vzbudím, bude už pryč – věděli jsme, že pijeme na rozloučenou.

Padl jsem do svého obvyklého křesla a Siegfried otevřel skleněná dvířka police nad krbovou římsovou, vylovil láhev whisky a dvě sklenice. Lehkovážnou rukou nalil dvě štědré míry a posadil se proti mně – tak jako tolikrát v uplynulých letech. Po mé svatbě nebyly naše sedánky pochopitelně tak časté. Bylo to, jako by se hodiny otočily zpátky, když jsem tu seděl, upíjel whisky a hleděl na něj na druhé straně krbu. A znovu, tak jako pokaždé, jsem vnímal ten neutuchající půvab nádherného pokoje s vysokým stropem, elegantními alkovnami a francouzským oknem.

Nemluvili jsme o jeho odjezdu, rozprávěli jsme, o čem jsme rozprávěli vždycky a rozprávíme dodnes. O zázračném uzdravení krávy, co řekl včera starý pan Jenks, o pacientovi, který nás nakopl, překročil plot a utekl.

Potom Siegfried pozdvihl ukazovák.

„Jamesi, málem bych byl zapomněl. Dělal jsem pořádek v knihách a zjistil jsem, že ti dlužím peníze.“

„Ty že mi dlužíš peníze?“

„Ano, a je mi to hodně trapné. Je to z doby, kdy jsi se s Ewanem Rossem podílel na testování. Někde se stala chyba a ty jsi dostal míň, než jsi měl dostat. Je to padesát liber.“

„Padesát liber? Víš to určitě?“

„Jistě, a moc se ti omlouvám.“

„Vůbec se neomlouvěj, Siegfriede. Zrovna teď se mi ty peníze ohromně hodí.“

„Dobře, dobře... šek je ve vrchní zásuvce psacího stolu, zítra se tam podívej.“ Mávl zmalátnělou rukou a vyprávěl o ovcích, které odpoledne ošetřoval.

Pár minut jsem ho ale vůbec neslyšel. Padesát liber! Tenkrát to byla hromada peněz, zvlášť když budu brzy – v době základního výcviku – dostávat tři šilinky denně. Neřešilo to mé finanční problémy, ale byl to příjemný polštářek, který nám pomůže.

Moji nejbližší a nejdražší jsou jednotni v názoru, že mi všechno dochází hodně pomalu – nejsem žádná

Liška Bystrouška – a asi mají pravdu, protože teprve po létech mi došlo, že mi Siegfried žádné peníze nedlužil. Věděl, že potřebuju pomoc, a tohle byl přesně jeho způsob. Nechtěl mě přivést do rozpaků. Dokonce mi ten šek ani nepředal osobně...

Hladina v láhvi klesala a naše konverzace plynula čím dál uvolněněji. A o pár hodin později jsem v jednu chvíli jakoby kouzlem prozřel jasným zrakem – oprostil jsem se od své tělesnosti a shůry jsem shlížel dolů na nás dva. Sklouzli jsme hluboko do křesel, hlavy téměř vodorovně opřené, nohy natažené přes krbovou předložku. Tvář mého kolegy byla uvolněná, bezstarostná a napadlo mě, že vypadá mnohem starší než já, ačkoliv byl teprve v prvních letech třicítky. Byla to přitažlivá tvář, štíhlá, pevná, s veselými očima, ale nebyla mladá. Za ta léta, co jsem Siegfrieda znal, nevypadal vlastně nikdy mladě. Popravdě řečeno, Siegfried nevypadal nikdy mladě – všechna ta léta, co jsem ho znal, ale je ten, který se směje poslední – čas ho naprosto nezměnil, nezestárnul a nikdy nezestárne.

Tehdy, když byla noc tak vlahá a příjemná a samozřejmá a připadal jsem si vševědoucí a všemocný, jsem zalitoval, že s námi není Tristan, který k nám patřil. Hovořili jsme a pokojem táhly vzpomínky jako jasně barevná vlečka našich životů: vzpomínky na listopadové dny nahoře na kopcích s ledovým deštěm bičujícím nám tváře, na to, jak jsme dolovali auta ze závějí, na jarní slunce prohřívající prostudlý kraj. Tristan byl součástí toho všeho a bude se mi po něm stýskat, stejně jako se mi bude stýskat po jeho bratrovi.

Nemohl jsem uvěřit svým očím, když se Siegfried zvedl, roztáhl záclony a pokoj zaplavilo našedlé rozednívání. Vstal jsem, postavil se mu po bok, když se podíval na hodiny.

„Pět hodin, Jamesi,“ usmál se. „Zase jsme to prošvihli.“

Otevřel francouzské okno a vkročili jsme do němé zahrady. Vděčně jsem se nadechl sladkého vzduchu, když se ozval osamocený hlas ptáčka a rozrušil to ticho.

„Slyšel jsi toho kosa?“

Přikývl a já jsem uvažoval, jestli myslí na to, na co myslím já – že ten kos zněl stejně jako pták, který nás zdravil ono ráno, když jsme rozprávěli o mém prvním případě.

Mlčky jsme stoupali po schodech. Siegfried se zastavil u svých dveří.

„Tak – Jamesi,“ napráhl ruku a usmál se koutkem úst.

Popadl jsem jeho ruku a on se pak obrátil a vstoupil do pokoje. Já jsem se tupě vlekl dál vzhůru a připadalo mi zvláštní, že jsme se vlastně nerozloučili. Nevěděli jsme, kdy se zase uvidíme a jestli se vůbec ještě uvidíme, a přesto nikdo z nás neřekl jediné slovo. Nevím, jestli Siegfried chtěl něco říct, ale ve mně toho bylo tolik...

Chtěl jsem mu poděkovat, že byl můj přítel – nejen šéf, že mě tolik naučil, že mě vždycky pomohl, nikdy nezklamal – a spoustu dalších věcí – ale nikdy jsem se nevyslovil.

A když tak o tom přemýšlím – nikdy jsem mu nepoděkoval ani za těch padesát liber – nikdy... až dnes.

30. kapitola

„Podívej se, Jime,“ řekla Helena. „Na tuhleto návštěvu zkrátka nesmíme přijít pozdě. Stará paní Hodgsonová je absolutní miláček – strašně by ji mrzelo, kdybychom jí zkazili večeři.“

Přikývl jsem. „Máš pravdu, holčičko, to se nesmí stát. Ale mám odpoledne jenom tři návštěvy a večer slouží Tristan. Vůbec se mi nezdá, že by se něco mohlo pokazit.“

Nervozita kvůli něčemu tak jednoduchému, jak je večeře u známých, může být nepochopitelná laikovi, ale pro veterináře a jejich manželky to bylo velice konkrétní, zvlášť v tehdejších dobách, kdy veterinární ordinace čítaly jednoho nebo dva muže. Představa, že někdo pro mě připravuje jídlo a pak na mě zbytečně čeká, byla skutečně úděsná, ale čas od času se to přihodilo každému z nás.

Kdykoli jsme byli s Helenou někam pozváni, šířala nás úzkost. Zvlášť když to byl někdo jako Hodgsonovi. Pan Hodgson byl mimořádně přívětivý a milý starý farmář, tak silně krátkozraký, že byl skoro slepý, ale oči za tlustými skly byly vždycky přátelské. Jeho manželka byla právě tak milá, a když jsem před dvěma dny navštívil jejich farmu, šibalsky se na mne podívala.

„Jestlipak jste z toho nedostal hlad, pane Herriote?“

„Máte pravdu, dostal, paní Hodgsonová, je to báječný pohled.“

Myl jsem si ruce v kuchyni a kradmo jsem pokukoval na blízký stůl, na němž ležely v plné slávě plody rodinné zabijačky. Nazlátlé řady vepřové paštiky, žebírka, hromada čerstvých jitrnic, čerstvá tlačěnka. Vyškvařené sádlo ve velkých hrncích.

Uvážlivě se na mne podívala. „A pročpak nepřivedete jednou večer paní Herriotovou a nepomůžete nám to sníst?“

„Je to od vás hrozně laskavé a já bych strašně rád, ale...“

„Tak žádné upejpání!“ zasmála se. „Víte dobře, že toho tady je příliš mnoho – musíme se toho zbavit.“

Byla to pravda. V dobách, kdy každý hospodář a spousta obyvatel městečka chovali prasátko pro domácí spotřebu, byly zabijačky údobím hodokvasu. Šunka a maso k využití se pověsily do udírně, ale něco se muselo rychle spotřebovat. Farmáři, kteří měli velké rodiny, to zvládli a jiní rozesílali lahodné balíčky přátelům v pokojné jistotě, že za nějaký čas se jim dostane oplátky.

„Dobře, děkuji, paní Hodgsonová,“ řekl jsem. „Tak v úterý večer v sedm hodin.“

A teď bylo úterý odpoledne a já jsem důvěřivě mířil do kraje s vidinou večere u paní Hodgsonové, lákavé jako zaslíbená země. Věděl jsem, že to bude vynikající směs žebírek, cibulek, jater a vepřové kýty, ověšené těmi božskými domácími jitrničkami, které se dnes už nevidí. Měl jsem o čem snít. Vlastně jsem na to pořád ještě myslel, když jsem zajižděl na statek Edwarda Wiggina. Vystoupil jsem a kráčel do chléva podívat se na své pacienty – na tučt polovzrostlých býků odpočívajících v hluboké podestýlce. Měl jsem těm chlapíkům napíchat vakcínu proti sněti šelestivé. Kdybych to neudělal, bylo by víc než jisté, že by některý z nich posel v důsledku infekce nebezpečných klostridií, která se na pastvinách téhle farmy vyskytovala.

Bylo to dost běžné onemocnění, známé mnoha generacím chovatelů dobytka. Farmáři se utíkali k nejpodivnějším praktikám – provlékali například lalokem zvířete žíní nebo kousek provázku či tkanice, aby této infekci zabránili. Ale dnes jsme měli účinnou vakcínu.

Myslel jsem, že se tu zdržím jenom několik minut, protože chasník pana Wiggina, Wilf, uměl zdatně zacházet s dobytkem. Když jsem zahlédl, že přes dvůr přichází farmář, kleslo mi srdce. Nesl laso. Wilf po jeho boku kulil oči k nebi, když mě spatřil. Zřejmě se také obával nejhoršího.

Šli jsme do chléva a pak se Wiggin jal usilovně a namáhavě připravovat dlouhý bílý provazec, zatímco my jsme se na něj zachmuřeně dívali. Byl to křehký drobný mužík kolem šedesátky a v mládí byl několik let v Americe. Moc o tom nemluvil, ale časem kdekdo získal dojem, že tam byl něco na způsob kovboje; vždyť také doopravdy hovořil měkkým texaským přízvukem a byl posedlý rančovnictvím a otevřenými ohradami pro dobytek. Všechno, co mělo něco společného s Divokým západem, bylo jeho srdci blízké a ze všeho nejbližší mu bylo jeho laso.

Pana Wiggina mohl člověk urážet spoustou věcí a on ani nemrkl, ale stačilo zapochybovat o jeho schopnosti, že dokáže chytit nejdivočejší hovězí kus jediným trhnutím lasa, a ten mírný, nevýbojný, drobný hospodář pukal vzteky. Neštěstí tkvělo v tom, že to doopravdy neuměl!

Ted' se panu Wigginovi houpala v ruce dlouhá smyčka a on s ní začal kroužit kolem hlavy a blížil se k nejbližšímu býčkovi. Když nakonec laso vrhl, dal se výsledek předpokládat. Provaz neohrabaně sklouzl po zádech zvířete a padl na slámu.

„Kruci!“ pravil pan Wiggin a začal znovu. Byl to muž uvážlivých pohybů a člověk se mohl zbláznit z toho, jak pomalu a metodicky rovnal provaz. Připadalo mi jako věčnost, než se znovu pustil do býčka s provazem kroužícím nad hlavou.

„Do prdele!“ zavrčel Wilf, když ho konec lasa praštil přes obličej.

Jeho šéf se k němu obrátil. „Uхни mi z tý pitomý cesty, Wilfe,“ napomenul ho mrzutě. „Ted' abych začal znova.“

Tentokrát se zvíře dokonce ani nedotkl, a když zvedal a vyprošťoval laso ze slámy, opřeli jsme se s Wilfem unaveně o zed' chléva.

Znovu zasvištěl provaz ve zvlášť vzrůsném vzletu, jenž ho vrhl cikcak přes trámoví střechy, kde uvízl. Farmář za něj několikrát marně cukl.

„Ke všem čertům, chytlo se to tam nahoře za hřebík! Wilfe, skoč na dvůr a přines žebřík.“

Než ho Wilf přinesl a pak, když jsem ho pozoroval, jak šplhá do šerých výšek chléva, přemítal jsem o

panu Wigginovi. Způsob jeho mluvy i výrazy, které užíval, byly povědomé většině Yorkshiřanů, protože sem neustále pronikaly přes Atlantik ve filmech a v knihách. Abych byl zcela upřímný, ozývaly se i kradmé hlasy, které tvrdily, že k té hantýrce pan Wiggin přišel právě tímto způsobem a že v životě na ranč nevkočil. Nedalo se to však zjistit.

Konečně bylo laso vysvobozeno, žebrík odklizen a drobný mužik se znovu pustil do práce. Znovu se nestrefil, ale jeden býček strčil do smyčky nohu a farmář nějakou chvíli třímal rozhodnutě a energicky laso, když zvíře vyhazovalo a kopalo, aby se osvobodilo. Když jsem se díval na vrásčitou a zachmuřenou tvář toho člověka, na trhavé pohyby hubených ramen, bylo mi najednou jasné, že pan Wiggin nechytá zvíře, aby bylo naočkováno. Chytal do lasa divokého býka, v nozdrách měl vůni prerie a v uších řvaní kojetů.

Býčkovi to netrvalo dlouho, než se osvobodil, a pan Wiggin se zvoláním „Smradlavý skunku!“ začal nanovo. Házel provazem sem a tam bez jakéhokoli výsledku a já jsem si s nepříjemnými pocity uvědomoval, že čas plyne a zmenšuje rychle naději, že svůj úkol zvládnou. Když má člověk ošetřovat několik mladých zvířat, je důležité, aby se nepoplašila. Kdyby tam nebyl býval pan Wiggin, mohli jsme je klidně zahnat do kouta a Wilf by šel mezi ně a chytal by je silnými prsty za nozdry.

Býčkové byli úplně naštvaní. Mírumilovně žvýkali seno a teď vybičovaní rozpustilým lasem lítali sem a tam jako jezdečtí koně. Wilf a já jsme s rostoucím zoufalstvím přihlíželi, jak se panu Wigginovi jednou podařilo zvíře zalasovat, ale smyčka byla moc široká a sklouzla mu kolem těla. Býček ji setřásl se zlostným zařváním a odcválal, vyhazoval zadkem a kopal. Pozoroval jsem změt' poplašených zvířat mihajících se kolem. Čím dál tím víc to vypadalo jako rodeo.

Byl to zkázonosný začátek odpoledne. Po obědě jsem v ordinaci ošetřil několik psů a vyjel jsem asi v půl třetí. Ted' byly čtyři hodiny a já jsem neudělal vůbec nic.

A myslím si, že bych také byl už nic nesvedl, kdyby nezasáhl Osud. Ohromujícím obloukem vhodil pan Wiggin smyčku na rohy jedné chlupaté dělové koule, která kolem něho hřměla, laso se sevřelo kolem krku a pan Wiggin na druhém konci provazu proletěl ladně vzduchem asi deset metrů, načež sebou praštil do dřevěného žlabu.

Běželi jsme k němu a pomohli jsme mu na nohy. Byl zle otřesen, ale nezraněn, a podíval se na nás. „Nedokázal jsem toho čubčího syna udržet,“ zamumlal. „Možná bych se moh na chvíli posadit doma na kanape. Budete muset ty hajzly pochytat sami.“

Vrátili jsme se do chlěva a Wilf mi pošeptal: „Je to bída, pane doktor, ale teď můžeme začít a jemu to možná dá za vyučenou a třeba na chvíli zapomene na to svý pitomý laso.“

Býčci byli příliš rozčilení, než abychom je mohli chytat za nozdry, a tak mi místo toho Wilf předvedl ukázkou chytání provazem v yorkshirském stylu. Jako spousta místních chovatelů dobytka byl odborník i v této oblasti a mě fascinovalo dívat se, jak hází smyčku na hlavu běžícího zvířete tak, že mu jeden konec spadl za uši a druhý kolem čenichu.

S mocným pocitem úlevy jsem vytáhl stříkačku a lahvičku s vakcínou z kapsy a během dvaceti minut jsem celé stádo naočkoval.

Při odjezdu jsem se podíval na hodinky a tep se mi zrychlil, když jsem viděl, že je tři čtvrtě na pět. Odpoledne mýjelo a mě čekaly ještě dvě návštěvy. Ale měl jsem čas až do sedmi a dozajista mě už žádný pan Wiggin nepotká. Kamenné zídky ubíhaly po stranách vozu a já jsem znovu dumal o tom záhadném človíčkovi. Byl někdy doopravdy kovboj, nebo si to celé vymyslel?

Vzpomněl jsem si, jak jsme jednou ve čtvrtek večer vycházeli s Helenou z brawtonského biografu, kam jsme obvykle zašli na závěr volného odpoledne. Hráli kovbojku, a než jsme opustili tmavou promítací místnost, pohlédl jsem do zadní řady a úplně na konci jsem postřehl pana Wiggina, samotného, schouleného v koutě. Vypadal tehdy podivně provinile.

Od té doby jsem měl své pochybnosti.

Pátá hodina mě zastihla spěchajícího do malé usedlosti, jejíž majitelky byly slečny Dunnovy. Jejich prasnice si rozřízla krk o hřebík a podle svých předchozích zkušeností na tomto hospodářství jsem soudil, že nepůjde o nic příliš vážného.

Obě panenské dámy obhospodařovaly několik akrů půdy hned za vesnicí Dollingsford. Byly středem

zájmu, protože většinu prací vykonávaly samy a postupem doby pojaly takovou lásku ke svému dobytku, že se ochočil a zdůvěrněl. V malém chlévě stály čtyři krávy, a kdykoli jsem některou z nich prohlížel, cítil jsem, jak mi hrubý jazyk sousedky olizuje záda. Jejich několik ovcí se sbíhalo k lidem na pastvině a očichávaly nohy jako psi. Telata vám ocucávala prsty, staříčkový koník přecházel po dvoře s dobrotivým výrazem a dloubal nosem do každého, na koho dosáhl. Jedinou výjimkou v té přátelské osadě byla prasnice Prudence, která byla strašlivě rozmazlená.

Ted' jsem se na ni díval, jak ryla v slámě ve svém chlívku – veliké zvíře s deseticentimetrovou řeznou ránou v krčním svalu, která je zřejmě nijak neohrožovala na životě. Přesto se však poměrně hluboké poranění nemohlo nechat bez ošetření.

„Bude zapotřebí pár stehů,“ řekl jsem a statná slečna Dunnová hekla a přikryla si dlaní ústa.

„Panebože! Nebude ji to bolet? Bojím se, že se na to nedokážu dívat.“

Byla to vysoká svalnatá dáma kolem padesátky, se zářivě červeným obličejem, a často, když jsem hleděl na její široká ramena a dlouhé paže s naběhlými bicepsy, jsem měl pocit, že by mě bez námahy jedinou ranou rozplácla, kdyby si zámýšlela. Ale kupodivu byla nervózní a pištlivá, co se veterinární reality týkalo, a při porodech ovcí, telení a všem ostatním mi vždycky pomáhala její drobounká sestřička musí váhy.

„Nebojte se, slečno Dunnová,“ odpověděl jsem. „Budu s tím hotov dřív, než si vůbec všimne, že se něco děje.“ Vlezl jsem do chlívku, přistoupil k Prudenci a zlehka se dotkl jejího krku.

Prasnice okamžitě vyrazila vřestivé zaječení, jako bych ji bodl rozžhaveným železem, a když jsem se ji pokusil přátelsky poškrábat na zádech, otevřela znovu obrovskou tlamu a ozval se ohlušující rámus. A tentokrát ke mně výhružně vykročila. Nevzdával jsem se a stál jsem, ale když se zející otvor se žlutými zuby téměř dotýkal mé nohy, položil jsem ruku na přepážku a vyskočil z chlívku.

„Budeme ji muset zahrnat do menšího prostoru,“ řekl jsem. „V tomhle velkém chlívku ji absolutně nedokážu zašít. Má tu moc místa, takže se může pohybovat, a je moc velká na to, abych ji udržel.“

Malá slečna Dunnová zdvihla ruku. „Máme místečko přesně takové, jak povídáte. Teletník na druhém konci dvorku. Když ji zaženeme do úzkého boxu pro telátko, nedokáže se otočit.“

„Prima!“ mnul jsem si ruce. „A já ji mohu šít z chodbičky. Hned ji tam zaženeme.“

Otevřel jsem dvířka a po troše šťouchání a dloubání vyplula Prudence majestátně na dlažbu dvorku. Ale tam zůstala stát, trucovitě bručela, malá očka se jí zarputile leskla, a když jsem se jí celou vahou zapřel do zadku, bylo to, jako bych chtěl odsunout slona. Nehodlala postoupit ani o krok. A k teletníku to bylo dobrých dvacet metrů.

Střelil jsem pohledem na hodinky. Čtvrt na šest, a já jsem byl zase v koncích.

Drobná slečna Dunnová mě vyrušila z chmurných myšlenek. „Pane Herriote, já vím, jak ji dostaneme přes dvůr.“

„Ano?“

„Ale ano, Prudence bývá zlobivá, a tak jsme vymyslely způsob, jak ji přemluvit, aby se hnula.“

Dokázal jsem se usmát. „To je ohromné! A jak to děláte?“

„No tedy,“ obě sestry se zachichotaly. „Prudence má strašně ráda sušenky proti zácpě.“

„Cože?“

„Prudence miluje sušenky proti zácpě.“

„Skutečně?“

„Zbožňuje je!“

„No to je roztomilé,“ řekl jsem. „Ale jaksi nechápu...“

Velká slečna Dunnová se zasmála. „Jen počkejte, my vám to ukážeme.“

Zvolna se jala kráčet k domu a mně připadalo, že ačkoliv ty dvě dámy nebyly v žádném případě typičtí daleští farmáři, sdílely s nimi zde obecný vztah k času, totiž že není vůbec důležitý. Dveře se za slečnou zavřely a já jsem čekal – a jak odtikávaly minuty, začal jsem si myslet, že si uvařila šálek čaje. Ve stoupající nervozitě jsem se otočil na druhou stranu a patřil dolů ze stráně na šedivé střechy a starou kostelní věž Dallingsfordu, která vykukovala mezi stromy na břehu řeky. Poklidný mír této scény byl v přímém kontrastu ke stavu mé mysli.

Právě když už jsem se vzdával naděje, vynořila se znovu slečna Dunnová a nesla dlouhou, kulatou papírovou krabici. Rozpustile se na mě usmála, když mi ji ukazovala.

„Tyhle má ráda. Teď se dívejte.“

Vzala sušenku a hodila ji na dlažbu, kousek před prasnici. Prudence si ji chvíli měřila lhostejným okem, pak beze spěchu pokročila vpřed, pečlivě sušenku prohlédla a začala ji žrát.

Skončila a slečna Dunnová na mne spiklenecky mrkla a hodila před svinu další sušenku. Prase se znovu beze spěchu hnulo a pokračovalo ke druhému chodu. A takhle mířila krok za krokem k budově na druhé straně dvorku, ale byla to dlouhodobá záležitost. Odhadl jsem, že ji každá sušenka předsunula asi o tři metry a teletník byl vzdálený asi dvacet metrů a při třech minutách na sušenku by to mělo trvat téměř dvacet minut.

Při té představě jsem se zpotil a můj děs byl oprávněný, protože nikdo ani v nejmenším nepospíchal. Zvlášť ne Prudence, která pomalu žužlala každé sousto, potom čichala okolo, aby posbírala drobečky, zatímco dámy se na ni potěšeně usmívaly.

„Podívejte se,“ koktal jsem. „Nemyslíte, že byste mohly házet ty sušenky kousek dál před ni... aby to bylo rychlejší?“

Malá slečna Dunnová se radostně rozesmála. „To už jsme zkoušely, ale je to chytrý drahoušek, dobře ví, že by pak dostala míň sušenek.“

Aby mi to předvedla, hodila další sušenku asi o čtyři metry dál od prasete, ale mohutné zvíře civělo s cynickým výrazem a nehnulo se, dokud nebyla sušenka odkopnuta zpátky na patřičné místo. Slečna Dunnová měla pravdu. Prudence nebyla tak pitomá.

Musel jsem tedy čekat, skřípat zuby a střežit mučivě pomalý postup. Nakonec jsem už skoro řval, ačkoliv se všichni ostatní srdečně bavili. Ale pak byla přece jen hozena poslední sušenka do teletníku, prase vstoupilo rozvážně dovnitř a dámy za ním s vítězoslavným chichotáním zavřely dveře.

Já jsem přiskočil s jehlou a hedvábím, a samozřejmě že jak jsem se prstem dotkl svinské kůže, Prudence začala vzteky ječet nonstop, takže se to nedalo skoro vydržet. Velká slečna Dunnová si položila dlaně na uši a vyděšeně prchla, ale její malá sestřička se mnou statečně vytrvala a podávala mi nůžky a dezinfekční prášek, kdykoliv jsem ji posuňky požádal skrze ten řev.

Odjížděl jsem a v hlavě mi pořád ještě řičelo, ale to mě netrýznilo tolik jako čas. Bylo šest hodin.

31. kapitola

Úzkostně jsem zhodnotil situaci. Poslední a konečná návštěva byla vzdálena jen několik kilometrů, dokážu to v deseti minutách. Potom řekněme dvacet minut na farmě, patnáct minut zpátky do Darrowby, střelhité opláchnutí a převléknutí, a pořád ještě mohu kolem sedmé usednout ke stolu paní Hodgsonové. Ani příští úkol nebyl složitý. Pouze vodicí kruh do nozder býka. Dnes, od vynálezu umělé inseminace, se už mnoho býků nevyskytuje – pěstují je pouze chovatelé plemenného skotu a majitelé velkých chovů mléčného skotu – ale ve třicátých letech měl býka téměř každý hospodář a zapouštění vodicích kruhů do býčích nozder byla běžná práce. Kruhy se jim nasazovaly, když jim bylo kolem roku, a byly nezbytné k ovládnutí mohutných zvířat.

Nesmírně se mi ulevilo, když jsem dojel na místo svého určení a zjistil jsem, že na mě na dvoře čeká rozsochatá postava starého hospodáře Teda Buckla se dvěma chasníky. Klasický způsob mrhání časem veterináře bývá, že veterinář je ponechán, aby halekal v prázdných budovách, potom si zahaleká po vylidněných pastvinách, mává rukama jako blázen ve snaze upoutat pozornost nepatrné tečičky kdesi na vzdáleném obzoru.

„Jářku, mladý muži,“ pravil Ted, a dokonce i těchto několik slov mu zabralo dost času. Pro mne byl tenhle stařík zdrojem setrvalého potěšení: hovořil skutečnou starou yorkštinou, která se dneska málokdy slyší a kterou se nebudu snažit napodobit, a to s takovou rozvážností, jako by šetřil každou hlásku právě tak, jako já jsem ji vychutnával, když jsem ho poslouchal. „Tak ste teda tady.“

„Ano, pane Buckle, a skutečně mě těší, že máte všechno připravené a že na mě čekáte.“

„Já to nemám rád, když vás, lidičky, musím dlouho zdržovat.“ Obrátil se ke svým chlapcům. „Tak chlapci, skočte do chléva a přiveďte panu Herriotovi toho našeho chlapáka.“

„Chlapci“ Ernest a Herbert, oba kolem šedesátky, přešourali k boxu, kde byl býk, a zavřeli za sebou dveře. Následovalo několik vteřin tlumeného bouchání do dřeva, několik výkřiků, občasné řízné

anglosaské citoslovce a potom ticho.

„Myslím, že ho maj,“ zavrčel Ted a já jsem se – nikoliv poprvé – zadíval na jeho pracovní oblečení. Nikdy jsem ho neviděl v ničem jiném než v kabátě a klobouku – celý ten čas, co jsem ho znal. Na kabátě, který před nesčetnými roky musel být nepromokavým pláštěm, mě mátlly dvě věci. Proč si ho oblékl a jak si ho oblékl. Dlouhé cáry navzájem nesouvisející látky, převázané kolem pasu motouzem, ho nemohly v žádném případě chránit před počasím, a jak prokristapána poznal, která z těch děr porůznu se otevírajících je rukáv? Klobouk, kterému chyběl kus dýnka, pocházel zřejmě z počátku století a okraje visely ve smutných záhybech kolmo přes oči a uši. Připadalo mi neuvěřitelné, že tuhle věc dokázal skutečně každý večer pověsit na věšák a ráno to znovu posadit na hlavu.

Možná že odpověď byla skryta v převeselých očích, které zářily ve vyhublém obličejí. Pro Teda neměl čas žádný význam a deset let bylo pouhé mrknutí oka. Pamatoval jsem si, jak mi jednou ukazoval staromódní poličku na pánve a kotlíky nad velikými kuchyňskými kamny. Ukazoval mi, že se na poličku mohou uložit pánve větší nebo malé, jako by to byl nejmodernější vynález. „Jo, je to vohromná věc, a ten chlapec, co to pro mě dělal, vodved kus práce!“

„A kdy to bylo, pane Buckle?“

„Vosumnáct set devadesát sedm. Já si to moc dobře pamatuju. Byl to panečku nákej řemeslník, ten mládenec!“

Oba muži se vynořili i s mladým býčkem v ohlávce a brzy ho postavili tak, jak bylo zapotřebí pro zapuštění kruhu.

Tenhle úkon měl svůj vlastní rituál, neměnný postup, cosi na způsob klasického baletu. Ernest a Herbert natáhli býčkovi hlavu nad nízká vrátka a drželi ho tak, že viseli každý na jedné straně ohlávky. Tehdy ještě nebyla vynalezena přenosná fixační klec a tohle zařízení, totiž býk uvnitř a lidé venku, bylo vlastně jakési bezpečnostní opatření. Následoval další krok: proražení otvoru v tvrdé tkáni na konci nosní přepážky. K tomu účelu se používal zvláštní bodec, který jsem s sebou přivezl a který jsem měl v kufru auta.

Ale nejdříve přišlo na řadu malé zlepšení, které jsem zavedl já sám. Ačkoliv bylo všeobecným zvykem prorazit otvor bez předchozích příprav, vždycky jsem měl pocit, že by se to tomu býkovi nemuselo zvlášť zamlouvat. Proto jsem mu předem vstříkl do nozder pár kubíků lokálního anestetika. Také teď jsem namířil jehlu a Ernest na levé straně ohlávky se úzkostně přimáčkl ke dveřím.

„Stojíš moc na kraji, Erneste,“ zabručel Ted. „Copak se bojíš, že po tobě skočí?“

„Ale depak.“ Chlapík se rozpačitě usmál a uchopil ohlávku blíž u býkovy hlavy.

Ale uskočil zpátky na předchozí pozici, jakmile jsem zasunul jehlu do chrupavky hned za okrajem nozder, protože býk najednou zlostně a hrdelně zařval a vzepl se nade dveře. Ted se s tímhle býčkem opozdil, měl mu dát zapustit kruh mnohem dříve. Byl to už statný osmnáctiměsíční kus.

„Jen ho držte, chlapci,“ hučel Ted, když oba muži sevřeli ohlávku pevněji. „Tak je to dobrý – von se zas uklidní.“

A uklidnil. Bradou spočíval na vršku dvířek, z obou stran ho přidržovali – mohli jsme přistoupit k druhému jednání. Zasunul jsem bodec do nozder a stiskl jsem držadlo a zmáčkl. Při téhle práci jsem se nikdy necítil příliš profesionálně nad věcí, ale moje lokální umrtvení zapůsobilo a velké zvíře se ani nehnulo, když se ramena nástroje sevřela a prorazila v tvrdé tkáni malou, kulatou díрку.

Další etapa závažného rituálu se rozvinula, když jsem vyjmul z papírového obalu bronzový kruh, vyšrouboval závěr a doširoka ho rozevřel. Očekával jsem nevyhnutelný komentář.

„Sundej si čepici, Herberte, za tu chvíli se nemůžeš nasytnout,“ pravil Ted – jak jsem očekával. Vždycky to byla čepice. Velká miska nebo umyvadlo by bylo praktičtější k odložení toho pitomého malého šroubku a směšně malého šroubováku, ale pokaždé to byla čepice. Umaštěná stará čepice, právě taková, jakou teď smekl Herbert ze své napomádované hřívy.

Příští úkon, který jsem musel učinit, bylo provléci kruh otvorem, zavít ho, vložit šroubek a přitáhnout. A právě tady měla čepice svoji úlohu. Herbert ji přidržoval pod kruhem jako ochranu před náhlým pohybem, protože když šroubek spadl a ztratil se ve smetí a slámě, bylo všechno ztraceno. Potom by mi byl Ted podal nějaký kus drátu, který má hospodář vždycky po ruce, já bych pečlivě ohladil konce a spojil je co možná nejlépe.

Ale tentokrát jsme měli modifikaci tohoto stereotypního malého dramatu: postoupil jsem s kruhem v ruce a stáli jsme si tváří v tvář, mladý býček a já, a široce posazené oči pod výrůstky rohů zíraly chvíli do mých očí. A když jsem napřáhl ruku, býček se pravděpodobně pohnul, protože ho ostrý konec kruhu trochu píchl do nozder – trochu a letmo – ale zřejmě to přijal jako osobní urážku, protože otevřel tlamu, zoufale zaječel a znovu se vzepjal na zadní nohy.

Bylo to už dobře vzrostlé zvíře a v téhle pozici vypadal ohromný. A když praštil předníma nohama do dvířek a nad námi se rýsoval jeho objemný hrudník, šel z něho skutečně strach.

„Ten parchant přepadne!“ hekl Ernest a uvolnil sevření ohlávky. Už předtím nejevil nadšení pro tenhle úkol a pustil ohlávku bez váhání a bez lítosti. Herbert byl tvrdšího ražení a urputně držel svůj konec, když se nad ním býk vzpínal, ale pak mu přesvištěl kolem ucha pazneht a druhý se mu mihl před očima a Herbert pustil ohlávku také a utekl.

Ted, bezstarostný jako vždycky, stál mimo dosah a zůstal jsem tam já sám, poskakoval jsem před dvířky a horečnatě jsem mával na býka v marné naději, že bych ho mohl polekat a zahnat zpátky. Jediné, co mě tam drželo, bylo vědomí, že každý centimetr, který proti mně získá, mě vzdaluje od vynikající večere panií Hodgsonové.

Hájl jsem své postavení, dokud se nedostalo chrčící a řvoucí zvíře dvěma třetinami těla přes vrátka; chvíli na nich groteskně viselo a dřevo se mu zařezávalo hluboko do břicha, potom sebou ještě jednou trhlo a bylo na dvorku – a já jsem se utíkal schovat. Býk však neměl zlé úmysly. Jediným pohledem zjistil, že je otevřená branka na pastvinu, a prolétl jí jako rychlík.

Spoza hromady dížek na mléko jsem smutně hleděl, jak radostně cválá po trávě a těší se z nově získané svobody. Vyhazoval zadníma nohama, kopal, ocas měl vysoko zdvižený a mířil ke vzdálenému obzoru, kde se pastvina stáčela za les a potom mizela na stráni skloněné na druhou stranu. Když se býk ztratil za ohbím, ztratil jsem s ním i já poslední naději na vepřová žebírka.

„Bude nám to trvat aspoň hodinu, než toho parchanta chytne“, hekl otráveně Ernest.

Podíval jsem se na hodinky. Půl sedmé! Přemohl mě hořký pocit nespravedlnosti nad tím vším a oddal jsem se nářku a kvílení.

„Ano, to bude, doprkvantice, a já mám být v Darrowby v sedm hodin!“ Chvíli jsem klopýtal po dláždění a potom jsem se prudce otočil na starého Teda: „Ted’ už to nemohu stihnout... Musím zatelefonovat manželce... Máte tady telefon?“

Ted odpověděl ještě pomaleji a rozvláčněji než jindy. „Depak, žádnéj telefon nemáme. Na takový vymyšlenosti já nevěřím.“ Vylovil z kapsy plechovku s tabákem, odšrouboval víčko, vytáhl staré otlučené hodinky a zkoumal je beze spěchu a zevrubně. „Ale copak by vám bránilo, abyste byl v Darrowby v sedm hodin?“

„Ale... ale... to je nemožné... nemohu nechat ty lidi čekat... musím si zatelefonovat.“

„Nerozčilujte se, mladej muži.“ Dlouhá tvář starého pána se zvrásnila uklidňujícím úsměvem. „Povídám vám, že nepřijdete pozdě.“

Mával jsem rukama. „Ale vždyť právě říkal, že to bude trvat hodinu, než býka chytne.“

„Tydli fidli! Ernest dycky takhle žvaní... nejni šťastnej, když nejni nešťastnej. Budu mít toho bejka za pět minut.“

„Pět minut! To je směšné! Já... zajedu dolů k silnici k nejbližší telefonní budce, a zatím než ho chytnete, zatelefonuji domů.“

„Nic takovýho, mladíku“, Ted ukázal na kamenný žlab opřený o zeď. „Děte a posad’te se a přemejšlejte vo něčem jiným... bude to trvat nejvejš pět minut.“

Unaveně jsem klesl na hrubý povrch kamenného žlabu a zabořil obličej do dlaní. Když jsem zase vzhlédl, vycházel stařík z chlěva a před ním důstojně kráčela kráva. Podle prstenců na dlouhých zatočených rozích musela mít už pěkných pár křížků. Pánevní kosti se rýsovaly jako věšáky a pod ní se kývalo vemeno, dotýkající se téměř země.

„Tak utíkej malá, utíkej“, pravil Ted a stará kráva cválala na pastvinu s vemenem lehce se pohupujícím při každém kroku. Pozoroval jsem ji, dokud nezmizela za kopcem, a pak jsem se otočil a viděl jsem Teda, jak hází do vědra šrot.

Prošel brankou, a když jsem za ním nechápavě civěl, začal bouchat holí do vědra. A současně volal

sytým tenorem přes dlouhou plochu zeleně:

„Huš, huš!“ volal. „Huš, malá, huš!“

Skoro okamžitě se na kopci objevila kráva a hned za ní býk. S úžasem jsem pozoroval Teda, který mlátil do kbelíku, a kráva začala cválat ztuhlými nohama s mým pacientem těsně v závěsu. Když doběhla ke staříkovi, ponořila hlavu do šrotu a býk – ačkoliv byl zrovna tak velký jako ona – zasunul pod ni hlavu a do veliké tlamy uchopil struk. Byl to absurdní pohled, ale krávě to zřejmě nevadilo, a velikánské dobytče, téměř klečící, začalo cucat.

Bylo to něco na způsob uklidňující terapie, protože býk následoval krávu, kterou chlapci vedli do chléva. A vůbec si nestěžoval, když jsem mu provlékl nosem kruh a upevnil ho šroubem, který našťěstí přežil v Herbertově čepici.

„Tři čtvrtě na sedm!“ Vzdychl jsem šťastně, když jsem skočil za volant. „Budu tam včas.“ Viděl jsem už Helenu a sebe, jak stojíme přede dveřmi Hodgsonových, jak se dveře otevírají a z kuchyně se táhne božská vůně žebírek a cibule.

Znovu jsem se podíval na otrhanou postavu s kloboukem sklopeným přes klidné oči. „To se vám tedy povedlo, pane Buckle. Byl bych tomu nevěřil, kdybych to byl neviděl. Fantastické, jak býček běžel za tou krávou!“

Starý pán se usmál a já jsem hmatatelně cítil dotek jeho moudrého klidu.

„Na tom nejní nic divného, chlapče, je to ta nejpřirozenější věc na světě. Je to jeho máma.“

32. kapitola

Zpomalil jsem rychlost a zahleděl se na vozovou cestu vedoucí do hospodářství. Před chlévem stál zaparkovaný Tristanův vůz a uvnitř, za těmi zelenými dveřmi, Tristan telil krávu. Jeho studentské dny totiž minuly, byl teď plnokrevný veterinář a otevíral se před ním široký svět zvěroléčby se všemi klady i záporů.

Ne ovšem nadlouho, protože stejně jako mnoho jiných bude muset i on narukovat do armády a odejde brzy po mně. Ale pro Tristana to nebude tak zlé, protože zůstane ve svém oboru. Když jsme se my se Siegfriedem dobrovolně přihlásili do armády, nepotřebovali zrovna náš obor, a nastoupili jsme tedy k letectvu, což byla jediná zbraň, kde nás byli ochotni přijmout. Ale když přišla řada na Tristana, soustředovaly se boje na Dálném východě a armáda volala po veterinářích, kteří by ošetřovali koně, muly, dobytek a velbloudy.

Nasvědčovalo to jenom tomu, že ho bohové chrání jako obvykle. Upřímně si myslím, že bohové milují lidi, jako je Tristan, lidi, kteří bez námahy uskočí před životními bouřemi a znovu nastoupí s úsměvem na své místo a hledí do budoucnosti s neutuchajícím optimismem. Siegfried a já – druhořadí členové letectva – jsme sebou dlouhé a unavující hodiny výcviku mlátili o zem, ale kapitán Tristan Farnon odplul do války ve vysokém stylu.

Ale zatím mě těšila jeho pomoc. Po mém odchodu tu bude pracovat s asistentem, a až odejde i on, zůstane praxe v rukou dvou neznámých, dokud se nevrátíme. Připadalo mi to divné, ale tehdy nebylo nic trvalého a jistého.

Zastavil jsem a zamyšleně jsem se díval na vůz. Tohle bylo hospodářství Marka Dowsona, a když jsem telefonoval během svých návštěv do ordinace, Helena mě o tomhle případu telení informovala. Nechtěl jsem se vnucovat a zbytečně hysterčit, ale nedokázal jsem přemoci zvědavost, jak si Tristan počíná a jaký má úspěch, poněvadž pan Dowson byl člověk nemluvný a zamračený a nezaváhal by se do mladého veterináře pořádně obout, kdyby se něco nepodařilo.

Nemusel jsem ovšem mít žádné obavy, protože Tristan si po své kvalifikaci počínal velice zdatně. Farmáři ho vždycky rádi přivítali při jeho řídkých návštěvách za studentských dnů, ale teď, když už pracoval pravidelně, docházela pochvalná hlášení často a hojně.

„To vám teda povím, ten chlapec se tuží! Nemá k sobě žádný vohledy,“ nebo „Eště sem nezažil, aby tak mladej chlapec pracoval s celým srdcem a s celou duší jako tendle.“ A jeden hospodář si mě zatáhl stranou a zašeptal mi: „Dou z něj takový divný zvuky, ale vopravdu se snaží. Myslim, že by se radši nechal zabít, než aby to vzdal.“

Ta poslední poznámka mě donutila k zamyšlení. Tristanovou silnou stránkou nebyla v žádném případě brutální síla a některé podobné komentáře mě poněkud udivily, dokud jsem si nepřipomněl naše společné zážitky ze studentských dob. Každou situaci vždycky řešil svou bystrou inteligencí a sobě vlastním způsobem a jeho reakce na drobné příhody venkovské praxe mi napovídala, že Tristan vymyslel systém.

Poprvé jsem ho zažil v akci, když stál vedle krávy a pozoroval, jak vytahuji mléko ze struku. Zvíře se bez předchozího varování rychle otočilo a nemilosrdně mu duplo na nohu. To je běžná a značně bolestivá zkušenost, a než se začaly nosit gumové boty s kovovou špičkou, často se mi loupala kůže z prstů u nohou jako slupka od banánu. Kdykoliv se mi to přihodilo, měl jsem tendenci poskakovat na jedné noze a nadávat a můj úkon byl obvykle odměněn a zhodnocen chápavým chechtotem ze strany farmáře. Ale Tristan to řešil jinak.

Hekl, opřel se skloněnou hlavou o pánev krávy, rozevřel široce ústa a vydal dlouhý sten. Potom, když jsme na něj chasník i já nechápavě civěli, zavrával po kamenné podlaze a bezmocně za sebou vlekl poraněnou nohu. Dopotácel se až ke vzdálené zdi, u níž se zhroutil s obličejem obráceným k zemi, a stále žalostně naříkal.

Vyděšeně jsem mu spěchal na pomoc. Určitě to bude zlomenina – a v duchu jsem už horečnatě uvažoval, jak ho nejrychleji odvezu do nemocnice. Tristan se ale rychle zotavil, a když jsme deset minut poté opouštěli chlév, cupital bez jakékoliv známky kulhání. Postřehl jsem jednu významnou věc: nikdo se nesmál, dostalo se mu účasti a soucitu.

Takovéhle příhody se odehrávaly i na jiných hospodářstvích. Několikrát ho mírně nakopla kráva, dobytek ho přimáčkl mezi sebe, setkal se s mnoha nepříjemnostmi, které jsou součástí našeho života, a pokaždé reagoval stejně hystericky. A vyplatilo se mu to! Farmáři do jednoho projevovali nejhlubší úctou na předváděném dramatu, a co víc, Tristan v jejich očích vyrostl. Těšilo mě to, protože udělat dojem na yorkshirského farmáře není zrovna nejsnadnější úkol, a jestliže se Tristanovi jeho metoda osvědčila, byl jsem spokojen.

Posadil jsem se před stavením a sám pro sebe jsem se usmál. Nedokázal jsem si představit, že by pana Dowsona jakkoliv citově ovlivnila známka bolesti a utrpení. Já už jsem si z jeho bojiště odnesl mnohé poranění a jemu to bylo jednoznačně fuk.

V náhlém popudu jsem zajel na příjezdovou cestu a šel do chléva. Tristan, svlečený a namydlený, právě vkládal paži do velikánské červenky, zatímco jí farmář s fajfkou v ruce držel ocas. Můj kolega mě přivítal přívětivým úsměvem, ale pan Dowson jen krátce kývl hlavou.

„Tak co to je, Trisi?“ zeptal jsem se.

„Zadní poloha,“ odpověděl. „A nohy jsou dost hluboko. Podívej se, jak má dlouhou pánev.“

Chápal jsem, co měl na mysli. Nebyl to obtížný případ, ale u těchhle dlouhých krav to mohlo být nepříjemné. Opřel jsem se o zed'. Proč bych se nepodíval, jak se bude tužit.

Rozkročil se a hmátl tak daleko, jak jen mohl, a právě v té chvíli se boky dobytčete nadmuly, jak proti němu kráva zatlačila. To nebývá nikdy nic dobrého. Mohutné stahy dělohy stisknou nemilosrdně paži mezi pánev a člověk musí zatnout zuby, dokud to nepřejde.

Ale Tristan to zvelebil.

„Oh! Ah! Oh!“ zakřičel. A potom chraptivě sténal, dokud zvíře nepřestalo nutit. Kráva konečně povolila a Tristan stál několik vteřin nehybně s hlavou skloněnou, jako by ho tento zážitek zbavil veškeré síly.

Farmář zabafal a lhostejně ho pozoroval. Za celá ta léta své známosti s panem Dowsonem jsem v jeho tvrdých očích a ostře řezaných rysech nezaznamenal žádné zvláštní citové hnutí. Dokonce mi vždycky připadalo, že bych před ním mohl padnout mrtvý k zemi a on by ani nemrkl.

Můj kolega pokračoval v zápolení a kráva přijala hru a úporně mu odolávala. Některá zvířata stojí klidně a podvolí se všem způsobům vnitřních zásahů, ale tahle byla snaživá. Na každý pohyb ruky reagovala prudkým zatlačením. Prožil jsem to stokrát a jako bych teď sám cítil ten řezavý tlak na zápěstí, bezmocné zmrtvení prstů.

Tristan projevoval, co si o tom myslí, sérií srdcervoucích zvuků. Jeho repertoár byl vskutku ohromující – od tenounkého vrnivého nářku přes vřiskavé ječení k téměř plačtivému fňukání. Pan Dowson nejdřív vypadal, že to celé vůbec nevnímá, vyfukoval kouř, občas vyhlédl dveřmi chléva, poškrabal se na

zarostlé bradě. Ale jak plynuly minuty, byly jeho oči stále častěji přitahovány k trpícímu, a posléze soustředil na mladíka veškerou svou pozornost.

Pravda je, že to stálo za to, protože Tristan přidal k vokálnímu projevu mimořádnou paletu pitvorných úšklebků. Nadul tváře, koulel očima, špulil rty, popravdě řečeno hýbal vším možným kromě uší. A nebylo pochyb, že pronikal k duši pana Dowsona. Čím extravagantnější zvuky a grimasy, tím větší známky rozrušení jevil farmář. Vrhla na svého kolegu úzkostlivé pohledy a občas se mu zachvěla fajfka. Právě tak jako já si byl určitě jistý, že se blíží hrozné vyvrcholení.

A jako by se kráva snažila krizi usmířit, začala vyvíjet mimořádné úsilí. Rozkročila se doširoka, hluboce zachrčela a napjala se silně a na dlouhou dobu. Když nahrbila záda, otevřel Tristan ústa v němém protestu, a pak z něho začaly unikat drobné steny. Napadlo mě, že tohle je zatím nejefektivnější scéna.

Táhlé „ah...ah...ah...“ nabývalo na zvukosti a vzbuzovalo v posluchačstvu stoupající emoce. Nadšením mi naskakovala husí kůže, když – s obdivuhodným načasováním – náhle a pronikavě zavřískal.

A tehdy se pan Dowson zlomil. Fajfka mu téměř vypadla z úst, ale on ji nedbale strčil do kapsy a spěchal k Tristanovi.

„Je vám dobře, mladej pane?“ tázal se chraptivým hlasem.

Můj kolega s obličejem proměněným v bolestnou masku neodpověděl.

Farmář to zkusil znovu: „Nechtěl byste hmiček čaje?“

Minutu byl Tristan němý a nehybný, pak s očima zavřenými tupě přikývl.

Pan Dowson horlivě oddusl z chléva a v několika minutách se vrátil s kouřícím šálkem. Pak už jsem musel jen vrtět hlavou, abych rozehnal pocit neskutečnosti. Tohle nemohla být pravda, tahle vidina tvrdého, zubem času otrlého farmáře, jak napájí mladého veterináře doušky čaje a podpírá jeho kymácející se hlavu mozolnatou dlaní.

Tristan byl stále ještě v krávě, stále zřejmě bolestí málem bez sebe a bezbranně se podvoloval farmářově péči.

Náhlým cuknutím vytáhl nohu telete – poté padl na zadek krávy a byl odměněn dalším douškem čaje.

Když byla venku první noha, měl nejhorší za sebou, brzy následovala druhá a po ní celé tele.

Malé stvořeníčko přistálo na podlaze, kroutilo se a zmítalo a Tristan se vedle něho zhroutil na kolena a napřáhl chvějící se ruku k hromadě sena, aby novorozeně pořádně protřel.

Pan Dowson to nestrpěl.

„Georgi!“ zahulákal na jednoho ze svých lidí venku na dvoře. „Pocem a vytří todle telátko!“ a potom útrpně k Tristanovi: „Vy musíte zajít k nám, mladej pane, na kapičku brandy. Dyt' ste úplně voddělanej!“ Sen pokračoval v kuchyni na statku, kde jsem se nevěřícně díval, jak můj kolega bojoval o zdraví a sílu pomocí několika štědrých odměrek tříhvězdičkového martellu. Se mnou se takhle nikdy nezacházelo a mě zaplavila vlna závesti, když jsem přemítal, jestli by nestálo za to najet na Tristanův systém.

Dodneška jsem k tomu nenašel odvahu.

33. kapitola

Bylo to divné, ale telata s jmenovkami na zádech vypadala ještě patetičtější. Aukční čísla byla nalepena hrubou pastou na chlupatých zadcích a zdůrazňovala úděl malých tvorečků, kteří se stali bezmocným zbožím. Když jsem zdvihl jeden ušpiněný ocas a vložil do telete teploměr, vytryskl z rekta bílý proud průjmové stolice a stékal teleti po stehnech a podkolení.

„Je to zas ta stará bolest, obávám se, pane Clarku,“ řekl jsem.

Farmář pokrčil rameny a zastrčil palce pod šle. V modrém overalu a čepici se štítkem, takové, co nosívali vrátní a kterou měl neustále posazenou na hlavě, vůbec nevypadal jako farmář, a pokud by o to šlo, vcelku se to tu nepodobalo farmě. Telátka stála v upraveném železničním vagonu a všude se válela změt' rezavého zemědělského nářadí, kusy starých aut a rozbité židle. „Jo, je to bída, že jo. Dybych tak nemusel kupovat telata na trhu, ale dyž je člověk chce koupit, tak je nemůže pokaždý najít na hospodářství. Tydle vypadaly docela dobře, dyž sem je před dvouma dnama dostal.“

„Jistěže.“ Hleděl jsem na pět telat – třesoucích se, ubohých, s vyklenutým hřbetem. „Ale prodělala zlé časy a teď se to na nich projevuje. Vzali je od matky, když jim byl jenom týden, převáželi kilometry v

chladných vagonech, pak stála skoro celý den na trhu a nakonec cestovala v studeném počasí až sem. Neměla velkou šanci.“

„Ale dyť sem jim dal, hned jak přišly, tolik mlíka, že měly bříška jak bubny. Vypadaly vyhládlé a já myslel, že je to zahřeje.“

„Chápu, že jste si to myslel, pane Clarku, ale po pravdě řečeno, nebyla schopná přijmout tak sytou potravu. Byla prochlazená a unavená. Příště bych je na vašem místě napojil trochu teplou vodou, možná s malým množstvím glukózy, a pohodlně bych je uložil na noc.“

Říkalo se tomu „bílý“ průjem. Zabíjelo to tisíce a tisíce telat rok co rok, a když jsem tenhle název zaslechl, vždycky mne zamrazilo v kostech, protože úmrtnost byla smutně vysoká.

Píchl jsem každému teleti antisérum proti Escherichia coli. Většina autorit tvrdila, že to není k ničemu, a já jsem byl nakloněn s nimi souhlasit. Potom jsem prohrabal auto a našel balíček protiprůjmové křídý, opia a catechu.

„Dávejte jim tohle třikrát denně, pane Clarku,“ řekl jsem. Snažil jsem se hovořit optimisticky a vesele, ale můj hlas určitě postrádal přesvědčivosti. Veterináři v tvrdácích a fracích s knírkem pod nosem předepisovali mletou křídu a catechu před sto lety, ačkoliv to možná pomáhalo v mírných případech průjmu, proti smrtelnému zachvácení střev bakterií bílého průjmu to bylo téměř bezmocné. Snažit se zastavit průjem bylo mrhání časem. Čeho bylo zapotřebí, to byl lék, který by zneškodnil zlojné bakterie vyvolávající onemocnění, ale nic takového nebylo k dispozici.

Existovala však jedna věc, kterou jsme tehdy my veterináři užívali a která se po objevu moderních léků zanedbala. Dohlíželi jsme na pohodlí a péči o zvířata. Farmář a já jsme zabalili každé tele do velkého pytle, který zakrýval celé tělo a zavazoval se na hrudníku šňůrou a další šňůrou pod ocasem. Potom jsem pobíhal po chlévě, ucpal každý otvor, kterým táhlo, a prostor mezi telátky a dveřmi jsem vyplnil stěnou z otýpek sena.

Než jsem odešel, ještě jednou jsem se ohlédl. Nebylo pochyb o tom, že jim teď bude teplo a že jsme je dobře zaopatřili. Budou potřebovat veškerou pomoc a péči, když mohu proti jejich nemoci bojovat jenom nesmyslnými prášky se svíravými účinky.

Neviděl jsem je do příštího odpoledne. Pan Clark nebyl nikde poblíž, a tak jsem zašel sám do vagonu a otevřel dvířka.

Podle mého názoru je tohle to, co leží v hloubi srdce každého veterináře: ta dychtivost a starost, jak se daří vašemu pacientovi, a potom ten nekonečný okamžik, když otevíráte dveře, abyste zjistil pravdu. Opřel jsem se o lokty na dřevěné předprsni a pohlédl dovnitř. Telátka ležela úplně nehybně na boku, musel jsem se podívat zblízka, abych zjistil, jestli už nejsou mrtvá. Úmyslně jsem za sebou bouchl dveřmi, ale ani jedna hlava se nezdvihla.

Procházel jsem hlubokou podestýlkou slámy, prohlížel natažená zvířátka, každé v hrubém pytli, a tiše jsem klel. Vypadalo to, že všechna uhynou. To je tedy ohromné, pomyslel jsem si, když jsem se prokopával slámou – nejenom jedno nebo dvě – ale tentokrát pro změnu stoprocentní úmrtnost!

„Že byste vypadal plnej naděje, to teda nevypadáte, mladej pane.“ Nade dveřmi se objevila hlava a ramena pana Clarka.

Zabořil jsem ruce do kapes. „To teda ksakru nevypadám. Šlo to s nimi rychle z kopce, vidíte?“

„Jo, maj to už za sebou. Zrovna sem telefonoval pro Mallocka.“

Jméno pohodného zaznělo jako umíráček. „Ale vždyť ještě žijí,“ řekl jsem.

„Jo, ale nebude to dlouho trvat. Mallock dycky dává vo šilink nebo vo dva víc, dyž může dostat živý zvíře. Říká, že ze živýho je čerstvější krmení pro psy.“

mlčel jsem, ale zřejmě jsem vypadal nesouhlasně, protože se farmář unaveně a smutně usmál a přistoupil ke mně.

„Nejni to vaše vina, chlapče. Já ho dobře znám, tendle bílej průjem. Dyž vás potká ten dovopravdy špatnej, nepomůže vám nic na světě. A nesmíte mi zazlívát, že se snažím získat krapet víc peněz – musím dostat ze všeho toho špatnýho aspoň něco dobrýho.“

„Já vás chápu,“ řekl jsem. „Ale mrzí mě, že na nich nemohu vyzkoušet ten nový lék.“

„A co to má být?“

Vytáhl jsem z kapsy plechovku a přečetl jméno. „Jmenuje se to M a B 693 nebo sulfapyridin, takže to

má ohromně vědecký název. Přišlo to dneska ráno poštou. Je to úplně nový druh léku – říkají tomu sulfonamidy a my nikdy nic takového neviděli. Tvrdí se, že skutečně ničí některé bakterie, a mezi nimi i ty, co vyvolávají bílý průjem.“

Pan Clark mi vzal plechovku z rukou a otevřel víčko. „Je to plno malejch modrejch prášků, co? Víte, já už sem viděl pár zázračnejch léků na tuhle nemoc, ale žádněj za nic nestál – tohle bude zase stejný, sadil bych se.“

„Možná,“ odpověděl jsem. „Ale ve veterinářském tisku se o sulfonamidech mnoho psalo a diskutovalo. Není to výmysl nějakých mastičkářů, je to úplně nový objev. Přál jsem si je vyzkoušet na vašich telatech.“

„Jenom se na ně koukněte.“ Farmář se smutně zahleděl na pět nehybných těl. „Už se jim votácej voči v sloup. Zažil ste, aby se takovýdle telata uzdravily?“

„Nezažil, ale stejně bych to rád zkusil.“

Ještě jsem hovořil, když do dvora příkodrcalo nákladní auto s vysokými postranicemi. Pružný, podsaditý muž sestoupil ze sedadla řidiče a přišel k nám.

„Sakra, Jeffe,“ řekl pan Clark, „nedal sis moc na čas.“

„Depak, chytli mě telefonem zrovna u Jenkinsonů, vo ulici níž.“ Obdařil mě mimořádně sladkým úsměvem.

Studoval jsem Jeffa Mallocka tak jako vždycky, s určitým obdivem. Valnou část svého čtyřicetiletého života trávil mezi hnijícími mrtvolami. Řezal zdechlíny, nonšalantně roztíral nožem tuberkulózní nádory, máchal se v infikované krvi a moči a výkalech nemocných zvířat, a přesto vypadal jako model k soše zdravý a zdatnosti. Měl jasně modré oči a hladkou růžovou pleť dvacetiletého a tento dojem byl zdůrazněn bezstarostnou zářivostí jeho tváře. Pokud jsem věděl, nedbal Jeff nikdy na žádná hygienická opatření, jako bylo například mytí rukou, a často jsem zažil, jak si pochutnával doma na přesnídávce usazený na hromadě kostí a mastnýma rukama svíral chléb se sýrem a cibulí.

Podíval se přes dvířka na telata. „No jo, jasnej případ ucpanejch plic. Je toho teď všude plno.“

Pan Clark se na mě podíval přivřenýma očima. „Plíce? Vo plících ste, mladíku, nemluvil.“ Právě tak jako všichni farmáři měl naprostou důvěru v Jeffovy okamžité diagnózy.

Něco jsem zamumlal. Považoval jsem za zbytečné hádat se s Jeffem. Génus pohodného, spočívající v ohromující schopnosti stanovit na první pohled příčinu nemoci nebo smrti zvířete, pro mě býval zdrojem setrvalých rozpaků. Prohlídka byla zbytečná – prostě to věděl a v soupisu jeho chorob byla na prvním místě jeho nejoblíbenější choroba, ucpané plíce.

Obrátil se k farmáři. „Vildo, tak já je hned odvezu. Stejně už moc dlouho nevydržej.“

Sklonil jsem se a zdvihl jsem hlavu nejbližšího telátka. Byly to všechno shorthornky, tři grošované, jedna červená a tahle celá bílá. Přejel jsem prsty po tvrdé malé lebce, nahmatl jsem poupátka rohů pod hrubou srstí. Když jsem stáhl ruku, hlava bezvládně klesla na slámu a mně se zdálo, že v tom pohybu je jakási konečnost a rezignace.

Moje myšlenky byly přerušeny řevem Jeffova auta. Couval korbou ke dveřím teletníku, a když vysoká nenalakovaná prkna zatarasila vchod, chmurná atmosféra potemněla ještě víc. Tahle mladá dobytčátka protřpěla ve svém krátkém životě dvě traumatizující cesty. A tohle bude ta poslední, nejosudovější a nejtragičtější.

Pohodný vstoupil, stál vedle farmáře a díval se, jak dřepím na slámě mezi nataženými zvířaty... Oba čekali, až odejdu a nechám tu za sebou svůj neúspěch, svoji prohru.

„Víte, pane Clarku,“ řekl jsem. „I kdybychom zachránili jenom jediné tele, snížila by se tím vaše ztráta.“ Farmář na mě bezvýrazně hleděl. „Ale dyť sou všechny na smrt, chlapče. Sám ste to povidal.“

„Ano, vím, že jsem to říkal, ale dnes mohly nastat úplně jiné okolnosti.“

„Já už vim, vo co vám de,“ zasmál se náhle. „Vy ste vysazenej na to vyzkoušet ty svý malinký tabletky, že jo?“

Neodpovídal jsem, ale díval jsem se na něj s nevyslovenou prosbou.

Chvíli mlčel, pak položil ruku na Mallockovo rameno. „Jeffe, dyž tomudle mladíkovi tak záleží na mým dobytku, tak mu musím udělat radost. Nebudeš se zlobit, vid’?“

„Ale depak, Vildo,“ odpověděl Jeff naprosto nevyvedený z míry. „Dyť pro ně můžu zrovna tak dobře

přijet ze zjezda.“

„Dobře,“ řekl jsem. „Podíváme se na návod.“ Vylovil jsem z plechovky předpis a rychle jsem ho četl, vypočítává dávku podle váhy telat. „Nejdřív jim musíme podat nárazovou dávku. Myslím, že by to bylo dvanáct tablet na jedno tele a potom každých osm hodin po šesti.“

„A jak jim to dostanete do krku?“ ptal se farmář.

„Musíme je roztlouct a rozpustit ve vodě. Můžeme zajít k vám do domu?“

V kuchyni jsme si vypůjčili hmoždír paní Clarkové a mlátili jsme do tablet, dokud jsme nenaměřili pět nárazových dávek. Pak jsme se vrátili do přístěnku a začali je podávat telatům. Museli jsme být opatrní, protože telátka byla tak vysláblá, že nemohla ani polykat, ale farmář jim předdržoval hlavu a já jsem vstříkoval lék koutkem do tlamy.

Jeffa bavila každá minuta téhle práce. Nevypadal vůbec na to, že by měl chut' odejít, vytasil dýmku bohatě dekorovanou nepojmenovatelnými zdechlinovými zbytky, opřel se o dvířka, šťastně bafal a klidnýma očima nás pozoroval. V ničem se ho nedotkla jeho zbytečná cesta, a když jsme skončili, vylezl do svého vozu a srdečně nám zamával.

„Přijedu si pro ně ze zjezda, Vildo,“ zavolal dozajista bez jakékoliv zlomyslnosti. „Na ucpaný plíce nejní žádná meducína.“

Vzpomněl jsem si na jeho slova, když jsem se nazítří vracel na farmu. Jeff pouze konstatoval skutečnost. Jeho zásoba krmení pro psy se odkládala o čtyřadvacet hodin. Ale aspoň se mi dostalo zadostiučinění, že jsem to zkusil, myslel jsem si, a protože jsem nic nečekal, nemohu být zklamán.

Zajel jsem do dvora a pan Clark ke mně přišel a volal do okénka: „Nemusíte vůbec vystupovat z auta!“ Jeho obličej byl jako smutná maska.

„Oh,“ vzdychl jsem a náhlé stáhnutí žaludku usvědčilo ze lži klid mého obličeje. „Tak, tak je to?“

„No, podívejte se kouknout.“ Otočil se a já jsem ho následoval k přístěnku. Dveře zavrzaly a mě zaplavil pocit smutku a ztráty.

Neochotně jsem nahlédl dovnitř. Čtyři telata stála v řadě a se zájmem si mě prohlížela. Čtyři střapatá, huňatá stvoření s jasnými očima a plná života. Páté odpočívalo ve slámě a zamyšleně žvýkalo šňůru upevňující pytel.

Farmářova větrem ošlehaná tvář rozpraskla v potěšeném úsměvu. „No dyť sem vám říkal, že nemusíte vystupovat z auta, ne? Vůbec nic nepotřebujete, sou úplně v pořádku.“

mlčel jsem. Něco mi stále ještě bránilo pochopit celý dosah. Když jsem tam nevěřičně stál a civěl, zvedlo se páté tele ze slámy a rozkošnický se protáhlo.

„Jenom se na ně koukněte, už jim vopravdu nic nejní!“

Vešli jsme dovnitř a já jsem začal telátka prohlížet. Teplota byla normální, průjem ustal, bylo to úplně zázračné. Jako na oslavu začalo to bílé telátko, včera ještě polomrtvé, skákat po přístěnku a vyhazovat zadními nohama jako mustang.

„Helejte toho prevíta!“ zasmál se farmář. „Namouduši bych si přál, abych byl já takhle zdravěj!“

Zasunul jsem teploměr zpátky do pouzdra a hodil ho do kapsy. „Tak, pane Clarku,“ pravil jsem zvolna, „něco takového jsem v životě neviděl, jsem jako omráčený.“

„Je to lepší než vypíchnutý voko, vidíte?“ smál se farmář se zářícíma očima a pak se obrátil k brance, za níž se objevil nákladní vůz. Vozovkou se blížilo známé, smutkem obtížené vozidlo Jeffa Mallocka.

Pohodný neprojevil žádnou emoci, když se podíval do teletníku. Vlastně bylo těžké představit si, že by vůbec něco vyrušilo klid jeho růžových tváří a mír očí, ale zdálo se mi, že modré obláčky dýmu z jeho fajfky se začaly odvíjet o něco rychleji, když pozoroval proměněnou scénu. Fajfku zdobily nějaké čerstvé usazené vrstvy – myslím, že to byla trocha jater.

Vynadával se dosyta, pak se obrátil a zvolna se ubíral k nákladnímu vozu. Cestou se rozhlédl kol dokola a potom soustředil pozornost na tmavá mračna shlukující se na západě.

„Řek bych, že eště před večerem sprhne, Vildo,“ zachraptěl.

Tehdy jsem to zatím nevěděl, ale byl jsem svědkem počátku revoluce. Poprvé jsem nahlédl do obrovského terapeutického průlomu, který smetl do zapomnění staré způsoby léčení. Dlouhé řádky ozdobných skleněných nádobek se zabroušenými zátkami a latinskými nápisy neměly už v budoucnu stát

na příhrádkách v přípravně a jejich jména, milá a přátelská mnoha generacím, amoniaková sůl, alkoholický roztok etylnitritu, kafrová tinktura – se zhroutlí a zmizí navždycky.

Tohle byl začátek a hned za rohem čekal nový zázrak – penicilin a ostatní antibiotika. Konečně jsme měli něco, s čím jsme mohli pracovat, konečně jsme mohli užívat přípravky, o nichž jsme si byli jisti, že něco dokážou.

Po celé zemi a pravděpodobně po celém světě měli tehdy veterináři tyhle první fantastické výsledky, zažívali totéž co já: někteří u skotu, někteří u psů a koček, jiní se vzácnými dostihovými koňmi, ovce, vepři – prožívali to v nejrůznějších situacích a prostředích. Mně se to přihodilo ve starém přestavěném železničním vagonu, mezi hromadou rezavého harampádí v hospodářství Williho Clarka.

Samozřejmě že to nevydrželo – alespoň ne ta zázračná část. To, co jsem viděl u Williho Clarka, byl důsledek něčeho nového – revolučního zásahu do populace bakterií – ale nepokračovalo to pořád stejně úspěšně. Časem se u bakterií vyvinula určitá odolnost a musely se vyrábět nové a silnější sulfonamidy a antibiotika, a tímto způsobem boj pokračoval. Máme dobré výsledky, ale nejsou to zázraky a já si myslím, že jsem měl štěstí, protože jsem patřil ke generaci, která byla na samém krásném začátku celého úžasného dění.

Těch pět telátek si na tu hrůzu určitě ani nevzpomnělo, ale já ano, a pokaždé s pocitem hlubokého zadostiučinění. Samozřejmě že Willi byl radostí bez sebe, dokonce i Jeff Mallock komentoval příhodu způsobem sobě vlastním. Když odjížděl, zavolal na nás:

„Ty modrý prášky musej mít v sobě něco dobrýho. Je to první věc, kterou sem viděl, že by pomohla proti ucpaným plicím.“

34. kapitola

Naše praxe v Darrowby pro mě měla tu neocenitelnou a potěšující výhodu, že jsem léčil velká zvířata a uchoval si vášnivou náklonnost ke psům a kočkám. Takže ačkoli jsem trávil většinu svého času v širší krajině Yorkshiru, přesto mi ještě zůstával kousek úchvatné praxe léčení domácích miláčků.

Každý den jsem nějaké takové malé zvířátko ošetřoval, což dodávalo mému životu mimořádnou barvitost a zajímavost. Bylo to zase něco jiného, zakládalo se to na citu, nikoli na obchodním zájmu, a protože tehdy situace byla taková, jaká byla, mohl jsem se svým koníčkem zabývat klidně a pomalu a vychutnávat si ho. Myslím, že při velké a intenzivní praxi léčení malých zvířat by člověk tuto práci mohl považovat za rutinní, mechanickou, na způsob běžícího pásu, za nekonečné procesí chlupatých tvorů, které by člověk píchal a řezal tu nebo onde. Ale v Darrowby jsme je znali jako osobnosti různorodých charakterů.

Když jsem projížděl městečkem, mohl jsem bez potíží identifikovat své staré pacienty: Rower Johnson, který se uzdravil ze zánětu uší a vycházel teď se svou paní z mandlovny. Patch Walker, kterému se krásně zahojila zlomená noha, vesele přešlapoval a udržoval rovnováhu na uhlím naloženém voze svého pána. Spot Briggs, starý rošťák, který se určitě zase někde zranil o ostnatý drát, přebíhal úplně sám přes tržiště a opět pátral po nějakém dobrodružství. Docela mě těšilo připomínat si jejich neduhy a dumat o jejich vlastnostech. Protože všichni měli individualitu a projevovali ji nejrůznějšími způsoby.

Například vztahem ke mně a k mým léčebným postupům. Většina psů a koček mě zřejmě snášela bez jakéhokoli pocitu nepřátelství navzdory tomu, že jsem jim obvykle musel provést něco nepříjemného. Byly ale také výjimky a jedna z nich byl Magnus, trpasličí jezevčík z restaurace U Drowersů.

Myslel jsem na něj, když jsem se teď nakláněl přes barový pult.

„Půllitr světlého, prosím tě, Danny,“ zašeptal jsem.

Barman se usmál. „Hned to bude, pane Herriote.“ Otočil pípou, pivo zasyčelo do sklenice, a když mi ho podával, tyčila se na něm pevná a vysoká pěna.

„Dneska to je pivo jako křen,“ vydechl jsem téměř neslyšitelně.

„Že je vohromný!“ Danny pohlédl láskyplně na přetékající sklenici. „Abych vám pravdu řekl, skoro lituju, že ho musím prodávat.“

Zasmál jsem se, ale pianissimo. „Je to od vás hezké, že mi kapičku přenecháte.“ Zhluboka jsem se napil a obrátil na starého pana Fairburna, který vždycky sedával na druhém konci restaurace a držival v ruce

vlastní krásnou sklenici zdobenou malovanými květinami.

„Dneska jsme měli krásné počasíčko, pane Fairburne, vidíte?“ zaševelil jsem sotto voce.

Stařík přiložil dlaň k uchu. „Co to povídáte?“

„Že bylo teplé počasí.“ Můj hlas se nesl jako vánek nad vodami.

Ucítil jsem prudkou ránu do zad. „Co to s tebou ksakru je, Jime? Copak máš laryngitidu?“

Otočil jsem se a zahlédl jsem vysokou, holohlavou postavu doktora Allinsona, svého zdravotního poradce a kamaráda. „Nazdáreček, Harry!“ křikl jsem. „To jsem rád, že tě zase vidím.“ Ale hned jsem si zakryl ústa dlaní. Bylo však už pozdě. Z kanceláře majitele se ozvalo zuřivé štěkání. Bylo hlasité, pronikavé a setrvalé.

„Sakra, já zapomněl,“ pravil jsem znaveně. „Magnus už zase spustil.“

„Magnus? O čem to mluvíš?“

„Ale to je dlouhý příběh.“ Znovu jsem si lokl piva, zatímco řev v kanceláři neustával. Doslova otrásal klidem a pohodou v hostinci a já viděl, jak pravidelní návštěvníci znervózněli a jak nahlíží do chodby. Cožpak ten malý psík nikdy nezapomene? Připadalo mi to už tak dávno ode dne, kdy pan Beckwith, nový mladý vedoucí U Drowersů, přivedl Magnuse do ordinace. Vypadal trochu rozpačitě.

„Musíte si na něj dát pozor, pane Herriote.“

„Jak to myslíte?“

„No buďte opatrný. Je hrozně zákeřný.“

Podíval jsem se na malé pohyblivé zvířátko, takovou tečičku přilepenou na stole. Jazyček váhy by pravděpodobně neukázal víc než tři kilogramy. Nemohl jsem se ubránit smíchu. „Zákeřný? Na to snad není dost velký.“

„Jen si nemyslete!“ pan Beckwith zdvihl varovně prst. „Byl jsem s ním u veterináře v Bradfordu – pracoval jsem tam jako správce hostince U Bílé labutě – a on tomu chudákovi prokousl prst.“

„Vážně?“

„Docela vážně! Až na kost! Panebože, jakživ jsem neslyšel tolik sprostých slov, ale nemoh sem mu to vůbec mít za zlé. Krev byla všude kolem dokola. Musel sem mu to pomáhat zavázat.“

„Tak je to tedy!“ Příjemné, když člověka informují, dřív než ho pes pokouše, a ne až potom. „A co chtěl tomu psovi udělat? Byl to určitě nějaký větší zákrok.“

„Ani ne, abyste věděl. Nechtěl sem nic jiného, než aby mu přistříh drápy.“

„A to je všechno? A pročpak jste ho přivedl dnes?“

„S tím samým.“

„Upřímně si myslím, pane Beckwithi,“ pravil jsem, „že mu dokážeme přistříhnout drápy bez krveprolití. Kdyby to byl mastif nebo vlčák, mohl by nastat problém, ale snad my dva chlapáci dokážeme zvládnout trpasličího jezevčíka.“

Správce potřásl hlavou. „Mě do toho netahejte. Je mi líto, ale já bych ho raději nadržel, jestli vám to nebude vadit.“

„A proč ne?“

„Víte, nikdy by mi to neodpustil. Je to úplně zvláštní pejsek.“

Mnul jsem si bradu. „Ale jestliže je tak obtížné s ním zacházet, jak říkáte, a vy ho neudržíte, co podle vás mám dělat já?“

„To vopravdu nevím... Možná že byste ho moh uspat... Dát mu narkózu?“

„Že bych ho měl docela uspat, abych mu mohl ostříhat drápy...?“

„Obávám se, že to je jediná možnost.“ Pan Beckwith hleděl zachmuřeně na drobné zvířátko. „Vy ho neznáte.“

Těžko se tomu dalo uvěřit, ale bylo mi naprosto jasné, že tenhle králičí exemplář byl u Beckwithů pánem. Věděl jsem ze zkušenosti, že mnoho psů zaujímá takové postavení, ale žádný nebyl takhle mrňavý. Ale což, neměl jsem čas na to, abych se zabýval nesmysly.

„Podívejte se,“ řekl jsem. „Ovážu mu čenich obinadlem a zvládnou to celé za pár minut.“ Hmátl jsem za sebe pro kleštičky a položil jsem je na stůl a potom jsem rozmotal kus obvazu a připravil si smyčku. „No to je hodný pejsek,“ lísal jsem se a přiblížil jsem se k němu.

Psík si měřil obvaz bez mrknutí do chvíle, kdy se téměř dotýkal jeho čenichu, a potom se s překvapivým

výbuchem zuřivosti vrhl s vyceněnými zuby po mé ruce. Dvě řady lesklých zubů se s chňapnutím sevřely centimetr od mých prstů tak prudce, že mě ovanul zvířený vzduch, a když se psík otočil, aby to zkusil podruhé, sevřel jsem ho volnou rukou za kůži v zátylku.

„Tak, pane Beckwithi,“ pravil jsem klidně. „Už ho držím. Jenom mi podejte ten obvaz a budu hned hotov.“

Ale mladý muž toho měl dost. „Se mnou nepočítejte!“ vydechl. „Já mizím!“ Stiskl kliku dveří a slyšel jsem dupot jeho nohou utíkajících chodbou.

Nu co, pomyslel jsem si, asi to tak bude lepší. Když jsem měl ošetřovat pánovité psy, první, co jsem obvykle udělal, bylo, že jsem odstranil majitele z cesty. Bylo překvapivé, jak rychle se ti ostří hoši zklidnili, když zjistili, že jsou úplně sami s cizákem, který vypadá na to, že si nedá nic líbit, a který to s nimi umí. Mohl bych odrecitovat celý jmenný seznam psů, kteří se doma chovali jako vztekklí divočáci, ale když překročili práh ordinace, mrskali omluvně a pokorně ocasem. A všichni byli větší než Magnus. Stále jsem ho pevně držel za krkem a rozmotal jsem další metr obvazu, a ačkoliv se zuřivě pral s otevřenou tlamou, s vyceněnými zuby a s pysky staženými jako zmenšený sibiřský vlk, přehodil jsem mu smyčku přes čenich, stáhl a zavázal na uzel za ušima. Teď měl tlamu pevně sevřenou, a abych se pojistil, ovázal jsem ho ještě jedním obvazem, takže byl skutečně a dokonale zneškodněný.

To byla chvíle, kdy to obvyčejně vzdali, a já jsem s důvěrou čekal, že pes projeví známky pokory. Ale oči nad ovázanými bílými smyčkami vztekle svítily a z hloubi malého tělíčka znělo popuzené vrčení stoupající a klesající jako vzdálený bzukot tisíce včel.

Jedno nebo dvě příkrá slova jej někdy poučila, kdo je tu pánem. „Magnusi!“ vyjel jsem na něj. „Tak dost! Chovej se slušně.“

Zalomcoval jsem mu krkem, abych mu zcela objasnil, že se mnou nejsou žádné špásy, ale jedinou odpovědí bylo, že na mě úkosem zašilhal a z trochu vykulených očí sálal vztek.

Zvedl jsem kleštičky. „No dobře,“ řekl jsem unaveně. „Když to nejde takhle, půjde to jinak.“ Sevřel jsem ho v podpaždí, popadl tlapku a začal stříhat.

Nemohl dělat vůbec nic. Kroutil se a zápasil, ale držel jsem ho jako svou kořist. Když jsem mu metodicky ostříhal přerostlé drápy, unikaly mu na obou stranách obvazu spolu s vrčením bublinky vzteklych slin. Kdyby mohli psi klít, bylo by se mi dostalo vůbec těch nejhorších nadávek v dějinách. Dokončil jsem svou práci s mimořádnou péčí a dával jsem si velice dobrý pozor, abych se vyhýbal citlivé části tlapky, takže nemohl cítit vůbec nic, ale bylo to jedno. Nedůstojné pokoření, kterého se mu dostalo tím, že ho jedinkrát v životě někdo ovládl, bylo nesnesitelné.

Ke konci operace jsem změnil tón. V minulosti jsem zjistil, že když jednou zvíře ovládnete, je snadné navázat přátelský vztah, a proto jsem začal mluvit mazlivě.

„No to je hodný pejsek,“ vrkal jsem. „Tak to nebylo přece jen tak zlé. Vid', že ne?“

Položil jsem kleštičky a pohladil mu hlavu a dalších několik bublinek nevole promáčelo obvaz. „No dobře, Magnusi, tak už ten obvaz sundáme.“ Začal jsem rozvazovat uzel. „Hned ti bude líp, vid'?“

Velmi často se mi přihodilo, že když jsem nakonec odstranil bezpečnostní opatření, pes došel zřejmě k názoru, že co bylo bylo, a někdy mi dokonce začal lízat ruku. Magnus ale ne. Když mu z čenichu spadla poslední smyčka obvazu, učinil nový, velice zdárný pokus, aby mne kousl.

„V pořádku, pane Beckwithi,“ zavolal jsem do chodby. „Můžete si ho vzít.“

Moje poslední vzpomínka na tuhle návštěvu byl pohled na malinkého psíka, který se otočil na schodišti a vrhl na mě vzteklý pohled, než ho jeho pán vyvedl na ulici.

Bylo v něm napsáno velice zřetelně: „Fajn, šéfe, to ti nikdy nezapomenu. Máš to u mě!“

* * *

To se přihodilo před mnoha týdny, ale od té doby stačil pouhý zvuk mého hlasu, aby se Magnus rozštěkal na znamení nesouhlasu. Nejprve to pravidelní návštěvníci považovali za výborný vtíp, ale později po mně začali podezřívavě pokukovat. Možná, mysleli si, že na to zvířátko byl surový nebo něco podobného. Uvádělo mě to do značných rozpaků, protože jsem nechtěl přestat chodit k Drowersům. Restaurační místnost byla velmi útulná i za nejchladnějšího večera a pivo měli vynikající.

Ale i kdybych byl začal chodit do jiné hospody, asi bych tam začal mluvit šepem, jak jsem si už navykl, a lidé by na mě hleděli ještě podezřívavěji než teď.

Jak úplně jiné to bylo s irským setrem paní Hammondové! Začalo to jednou v noci naléhavým telefonickým zavoláním, zrovna když jsem se koupal. Helena zaklepala na dveře koupelny a já jsem se rychle osušil a hodil na sebe župan. Vyběhl jsem nahoru po schodech, a jakmile jsem zvedl sluchátko, vykřikl mi do ucha vystrašený hlas.

„Pane Herriote, jde o Rocka! Dva dny jsme o něm nevěděli, a teď ho přinesl nějaký člověk. Našel ho v lese s nohou v železech. Musel...“ Zaslechl jsem vzlyknutí na druhém konci linky. „Musel tam ležet celou tu dobu.“

„To je mi líto! Je mu hodně špatně?“

„Ano, je.“ Paní Hammondová byla manželka ředitele místní banky, činorodá, citlivá paní. Chvilí mlčela a já jsem uhadl, že se vši silou snaží ovládnout. Když znovu promluvila, byl její hlas klidný.

„Ano, bojím se, že to vypadá, že mu budete muset amputovat nohu.“

„Ale to mě strašně mrzí!“ Ve skutečnosti jsem však nebyl překvapený. Úd sevřený osmačtyřicet hodin v takovém barbarském nástroji musí být v kritickém stavu. Tyhle pasti jsou dnes naštěstí nezákonné, ale tehdy mě často zásobovaly prací, o kterou jsem ani v nejmenším nestál, a nutily mě k rozhodnutím, která jsem nenáviděl. Má člověk nic nechápajícimu zvířeti uříznout nohu, aby ho udržel při životě, nebo nad ním má zatáhnout soucitnou, ale konečnou oponu smrti z milosti? Byl jsem odpovědný za skutečnost, že po Darrowby běhalo několik třínohých psů a koček, a ačkoliv vypadali spokojeně a jejich majitelé se těšili ze svých mazlíčků, pro mě to byla záležitost smutná a strastiplná. Musel jsem ale učinit to, co bylo třeba učinit.

„Okamžitě ho sem přineste, paní Hammondová,“ řekl jsem.

Rock byl veliký pes, ale byl to štíhlý setr, a když jsem ho zdvihal na operační stůl, připadal mi velmi lehký. Objal jsem pažemi tělo, které nekladlo odpor, a cítil jsem, jak ostře se pod kůží rýsují žebra.

„Hodně zhubl,“ řekl jsem.

Jeho paní přikývla. „Strávil dlouhou dobu bez potravy. Když se vrátil, žral jako divý, navzdory té bolesti.“

Podložil jsem ruku pod kloub psa a jemně jsem nohu zdvihl. Nebezpečné a kruté ozubí pasti sevřelo radius a ulnu, ale co mě trápilo, byl silný otok nohy. Byla nejméně dvakrát tak tlustá než normálně.

„Co si o tom myslíte, pane Herriote?“ Ruce paní Hammondové žmoulaly úzkostlivě kabelku, kterou si zřejmě žádá žena nezapomene vzít s sebou do ordinace, ať jsou okolnosti jakékoliv.

Pohládl jsem psovi hlavu. V záři lampy se jeho bohatá pokrývka srsti leskla červeně a zlatě. „Ten strašlivý otok nohy! Do určité míry je vyvolán zánětem, ale také tím, že na celou dobu, kdy byl v pasti, se zastavil krevní oběh. Nebezpečí je v gangréne – to znamená, že odumírá tkáň a rozkládá se.“

„Já vím,“ odpověděla, „než jsem se vdala, pracovala jsem nějakou dobu jako ošetřovatelka.“

Opatrně jsem zdvihl obrovskou nohu. Rock hleděl klidně před sebe, když jsem mu prohmatával záprstí a články prstů a propracovával se ke strašlivé ráně.

„Vypadá to špatně,“ řekl jsem. „Ale dvě věci jsou dobré. Za prvé, noha není zlomená. Železa pronikla až ke kosti, ale není tam fraktura. A za druhé, co je nejdůležitější, noha je ještě teplá.“

„To je dobré znamení?“

„Ano, znamená to, že v ní je stále ještě krevní oběh. Kdyby byla noha studená a zmrzlá, bylo by to beznadějně. Musil bych amputovat.“

„Vy tedy myslíte, že mu můžete nohu zachránit?“

Rozpřáhl jsem ruce. „Nevím, paní Hammondová. Jak jsem už řekl, v noze je stále ještě krevní oběh, ale nevíme do jaké míry. Část tkáně nezbytně odumřela a v několika dnech to celé může vypadat velice špatně. Ale chtěl bych se o to pokusit.“

Vypláchl jsem ránu mým antiseptikem, rozpuštěným v teplé vodě, a s nesmírnou opatrností jsem vyšetřil rozervanou hlubokou ránu. Když jsem uštípal kousky poškozeného svalu a odstříhoval cáry mrtvé kůže, nedokázal jsem myslet na nic jiného než jak strašlivě nepříjemné to tomu psovi musí být. Ale Rock držel hlavu vztyčenou a skoro se ani nehnul. Jednou nebo dvakrát ke mně tázavě otočil oči, když

jsem sáhl hluboko, a občas jsem cítil, jak mi po tváři měkce přešel jeho čenich, když jsem se skláněl nad nohou, ale to bylo všechno.

Poranění mi připadalo přímo jako svatokrádež. Málo psů je tak estetických jako irští setři a Rock byl jako obrázek, štíhlý, s krásnou srstí, půvabný, s hedvábnou ofínkou na nohou a ocase a ušlechtilou hlavou s mírnými očima. Když mi proletěla hlavou představa, jak by vypadal bez nohy, otrásl jsem se a rychle jsem nabral sulfonamidový prášek z vozíku za sebou. Díkybohu že jsme měli tohle, jeden z nových revolučních léků, a nasypal jsem ho hluboko do rány v důvěře, že je skutečně účinný a že může zabránit infekci. Přiložil jsem vrstvu gázy a potom lehký obvaz a odevzdal jsem se osudu. Nic jiného jsem nemohl dělat.

Rocka ke mně přinášeli každý den. A každý den podstoupil stejnou proceduru: odstranil jsem obklad, který obvykle do určité míry ulpěl na ráně, pak nevyhnutelné odstříhování odumírající tkáně a převaz. Přesto, ačkoli to bylo neuvěřitelné, nikdy neprojevil nechuť k tomu, aby mě navštívil. Většina mých pacientů přicházela pomalu a odcházela s překotnou rychlostí, vlekouc na konci vodítka své pány. Někteří se dokonce ve dveřích otočili čelem vzad, vyvlékli se z obojku a uháněli Trengatskou ulicí s majiteli v patách. Psi nejsou hloupí a zcela nepochybně pro ně ordinace veterináře znamená totéž co pro lidi křeslo zubaře.

Ale Rock vždycky vpochodoval spokojeně a lehce mával ocasem. A když jsem někdy zašel do čekárny a viděl ho tam sedět, obvykle mi nabídl packu. Bylo to jeho charakteristické gesto, ale připadalo mi trochu nevhodné, když jsem se nad ním sklonil a viděl jsem, jak ke mně vztahuje bíle ovázanou nohu. Po týdnů byly vyhlídky neveselé. Celou tu dobu se mrtvá tkáň podebírala, a když jsem jednou večer odstranil obvaz, paní Hammondová vzdychla a odvrátila se. Protože byla školená sestra, velice mi pomáhala, v průběhu ošetřování přidržovala nohu na tu či onu stranu zcela intuitivně, ale dnes večer se nemohla dívat.

Nezazlíval jsem jí to. Místy byly vidět bílé kosti záprstí jako prsty lidské ruky a přikrývaly je pouze řídké proužky kůže.

„Myslíte, že je to beznadějně?“ zašeptala stále ještě s odvrácenou tváří.

Chvilí jsem neodpovídal, protože jsem sunul ruku psovi pod nohu.

„Vypadá to hrozně, ale víte, že se domnívám, že jsme u cíle a že teď už dál nepůjdeme, naopak že otočíme směrovku?“

„Jak to myslíte?“

„Inu, spodek nohy je zdravý a teplý. Tlapky jsou nedotčené. A všimla jste si, že dnes už vůbec nepáchne? To je tím, že nemáme k odstřížení žádnou odumřelou tkáň. Jsem upřímně přesvědčen, že se noha začíná hojit.“

Kradmo se podívala na psa. „A myslíte si, že ty... že ty kosti... nebude vidět?“

„Ano, myslím.“ Nasypal jsem na ránu osvědčený sulfonamid. „Nebude to stejná noha, jako byla, ale docela ucházející.“

A přesně to se stalo. Trvalo to velmi dlouho – nová, zdravá tkáň vyrůstala zvolna, ale jistě, jako by se rozhodla, že dokáže, že jsem měl pravdu, a když po několika měsících Rock přišel do ordinace s mírným zánětem spojivek, nabídl mi zdvořile tlapku, jak bylo jeho zvykem. Ocenil jsem jeho zdvořilost a potřáslí jsme si rukama a já jsem si prohlížel povrch nohy. Byl holý, hladký a lesklý, ale úplně zahojený.

„Ani by si toho člověk nevšiml!“ řekla paní Hammondová.

„Ano, je to báječné. Jenom ta malá lysinka. A chodí bez kulhání.“

Paní Hammondová se zasmála. „Ano, má úplně zdravou nohu. Víte, že si myslím, že vám je vděčný? Jen se na něj podívejte.“

Psychologové zvířat by asi řekli, že to je směšné pomyšlení, že si ten velký pes uvědomoval, co jsem pro něj udělal a jak jsem mu pomohl. Že jazyk visící z otevřené tlamy, přívětivé oči a nabídnutá packa neznamenají nic podobného. Možná že mají pravdu, ale já vím s naprostou jistotou, a to vědomí mě těší, že mi Rock nikdy nezazlíval nepříjemné pocity, které jsem mu způsobil.

Musíme však obrátit zase druhou stranu mince, když chci hovořit o Timmim. Timmi byl drsnosrstý foxteriér, který sídlil v uličce odbočující z Trengatské ulice, a ošetřil jsem ho pouze jednou. Bylo to kolem

poledního.

Právě jsem vystoupil z auta a šel vzhůru po schodech do ordinace, když jsem zahlédl, jak ulicí běží malá dívka a horlivě mává rukama. Počkal jsem na ni, a když ke mně celá udýchaná doběhla, měla oči rozšířené strachem.

„Jsem Wendy Butterworthová,“ oddychovala. „Posílá mne maminka. Přišel byste k našemu psovi?“

„A copak mu chybí?“

„Maminka povídala, že asi něco sežral.“

„Nějaký jed?“

„Myslím, že ano.“

Bylo to kousek od ordinace, necelých sto metrů, a nemělo smysl jezdit vozem. Rozběhl jsem se s Wendy po boku a během několika vteřin jsme zatačeli do úzkého vchodu. Naše nohy dupaly v průchodu podobajícím se tunelu a potom jsme vystoupili na jednu z těch neuvěřitelných scén, které mě tak překvapovaly, když jsem poprvé přišel do Darrowby. Byla to miniaturní ulička s drobnými domky, na sebe natlačenými domečky, proužky zahrádek a s klenutými okénky hledícími na sebe přes uzounké dláždění. Ale dnes nemělo smysl rozhlížet se, protože na mě už čekala paní Butterworthová, statná, rudolící a velmi rozrušená.

„Tak tady je pan Herriot!“ zvolala a otevřela doširoka dveře jedné chaloupky. Vstupovalo se přímo do obývacího pokoje, v němž jsem zahlédl svého pacienta sedícího na koberci u krbu a tvářícího se poněkud zamyšleně.

„Tak copak se stalo?“ zeptal jsem se.

Paní svírala a rozevírala dlaně. „Včera jsem tu viděla utíkat přes dvůr velkou krysou a koupila jsem nějaký jed.“ Rozčileně polkla. „Dnes jsem ho namíchala na talířek s ovesnou kaší, potom někdo zaklepal na dveře, a když jsem se vrátila, Timmi zrovna vylizoval zbytek!“

Teriérův zamyšlený výraz se prohloubil a pomalu přejel jazykem čenich v naprosto očividné úvaze, že tohle byla ta nejdivnější ovesná kaše, kterou kdy ochutnal.

Obrátil jsem se k paní Butterworthové. „Máte ještě plechovku od jedu?“

„Jo, tadyhle je.“ Podala mi plechovku silně se třesoucí rukou.

Přečetl jsem si jmenovku. Byl to známý jed a pouhý pohled na název mi rozezněl v duchu umíráček připomínající mnohá mrtvá a umírající zvířata. Základní součástí byl zinkfosfid a až do dnešních dnů, přes všechny moderní léky, jsme obvykle bezmocní, když některý pes tenhle jed pozře.

Praštil jsem plechovkou o stůl. „Musíme ho okamžitě donutit, aby to vyhodil! Nechci ztrácet čas tím, že bych se vracel do ordinace. Máte doma nějakou sodu na praní? Když do něj dostanu pár krystalků, bude to stačit.“

„Panebože!“ Paní Butterworthová se kousla do rtů. „Nic takového v domě nemáme... dyby mohlo posloužit něco jiného...“

„Počkejte!“ Pohlédl jsem na stůl, kde leželo studené skopové, miska brambor a sklenice nakládané zeleniny. „Je v té lahvičce nějaká hořčice?“

„Jo, je plná.“

Rychle jsem popadl misku, utíkal k vodovodu a rozpustil hořčici na hustotu mléka.

„Tak pojďte!“ křikl jsem. „Vyvedeme ho ven.“

Popadl jsem užaslého Timmiho, prudce jsem ho zvedl z koberce, vyrazil s ním ze dveří a hodil ho na dláždění. Sevřel jsem mu tělo pevně mezi kolena a čenich levou rukou a naléval jsem do něho tekutou hořčici koutkem tlamy, takže zvolna stékala přímo do krku. Nemohl se vůbec bránit, musel tu nechutnou věc polykat, a když jsem do něho nalil přinejmenším polévkovou lžici, pustil jsem ho.

Teriér na mě vrhl dotčený pohled a začal dávat na dláždění. Během několika vteřin vyklopil ukradený pokrm do kouta dvorku.

„Myslíte, že to je všechno?“ zeptal jsem se.

„Určitě,“ pevně odpověděla paní Butterworthová. „Přinesu lopatku a smetáček.“

Timmi s krátkým ocáskem zataženým mezi nohy se odplížil zpátky do domu a já jsem ho pozoroval, když se znovu usadil na své oblíbené místo před krbem. Kašlal, kýchal, přejížděl si packou po čenichu, ale nedokázal se zbavit té příšerné chuti. A čím dál tím víc bylo zřejmé, že mě spojuje s příčinou těch potíží.

Když jsem odcházel, blýskl po mně pohledem, který nemohl znamenat nic jiného než „Ty jeden mizernej hajzle!“

V jeho pohledu bylo něco, co mi připomínalo Magnuse od Drowersů, ale první náznak, že Timmi, na rozdíl od Magnuse, se nespokojí s vokálním nesouhlasem, se projevil během několika dnů. Zamyšleně jsem krácel dolů Trengatskou ulicí, když zpoza rohu vystřelila bílá koule, ňafala mě do kotníku a zmizela tak tiše, jak se objevila. Zahlédl jsem jenom stín malé postavičky ubíhající na krátkých nožkách průchodem.

Zasmál jsem se. To je zvláštní, že si to pamatoval! Ale přihodilo se to znovu a znovu a já jsem si uvědomil, že ten psík na mě vysloveně číhá. Nikdy mě plně nekousl – bylo to spíše jenom gesto – ale zřejmě ho uspokojilo, jak jsem nadskočil, když mě krátce popadl za lýtko nebo za nohavici. Byl jsem pro něj snadná kořist, protože jsem obvykle chodíval ulicí v soustředěném zamyšlení.

A když jsem o tom uvažoval, nemohl jsem to Timmimu zazlívat. Z jeho hlediska to nezbytně vypadalo tak, že si seděl před krbem a zažíval poněkud zvláštní pokrm, nestaral se o nic než o své záležitosti, a v tom se na něj vrhl jakýsi cizák, vyrval ho z pohodlí podušky a nalil do něho hořčici. Bylo to k vzteku a nehodlal to ve vši tichosti přejít.

Co se mé osoby týče, bylo jisté uspokojení v tom, že jsem se stal terčem vendetty tvorečka, který by bez mé pomoci zemřel. A zemřel by značně nepohodlně, protože oběť otravy fosforem může žít několik dnů a někdy několik týdnů, trpí žloutenkou a velmi nepříjemnými pocity a těsně před nevyhnutelným koncem zblbne.

A proto jsem Timmiho útoky snášel s dobrou myslí. Pokud jsem si včas vzpomněl, přešel jsem na druhou stranu, abych zbytečně nehazardoval, a odtud jsem často pozoroval malého bílého psíka, jak opatrně nahlíží za rohem a vyčkává, kdy bude moci oplatit své ponížení.

Timmi, a to jsem věděl, byl z těch, kteří nikdy nezapomínají.

35. kapitola

Bylo to něco na způsob černého humoru, když mi povolávací rozkaz došel v den narozenin, ale tenkrát jsem v tom velkou legraci neviděl.

Pamatuji si to celé jasně a zřetelně, jako by se to stalo dnes. Tenkrát ráno jsem vstoupil do naší „jidelny“ a Helena uhnížděná ve své vysoké stoličce na konci stolu, seděla velice tiše a s očima sklopenýma. Vedle mého talíře ležel dárek k narozeninám – plechovka lulkového tabáku, a vedle něho podlouhlá obálka. Nemusel jsem se ptát na její obsah.

Čekal jsem to už dost dlouho, ale přesto se mi sevřelo hrdlo, když jsem zjistil, že se za pouhý týden mám dostavit do Londýna na Lord's Cricket Ground, St. John's Wood. A ten týden uplynul strašlivou rychlostí: musel jsem v těch několika dnech splnit všechny své plány a povinnosti, dokončit práci v ordinaci, odeslat tiskopisy na ministerstvo zemědělství a zařídit odstěhování našeho skromného majetku do Helenina starého domova, kde měla bydlet po dobu mé nepřítomnosti.

Rozhodl jsem se, že budu hotov s prací v pátek odpoledne, a ve tři hodiny mě volal starý pan Arnold Summergill. Věděl jsem, že to bude můj docela poslední úkol, vzhledem k tomu, že cesta na jeho hospodářství, tisknoucí se k prudkému, kapradím porostlému svahu daleko v kopcích, byla vždycky spíš expedicí než návštěvou. Nemluvil jsem přímo s Arnoldem, ale se slečnou Thomsonovou, poštmistrovou obce Hainby.

„Pan Summergill vám vzkazuje, abyste se přišel podívat na jeho psa,“ pravila do telefonu.

„A copak s ním je?“ zeptal jsem se.

Na druhém konci jsem zaslechl tlumenou radu.

„Povídá, že má nákou divnou nohu.“

„Divnou? Jak to myslíte – divnou?“

Znovu to rychlé zabublání hlasů. „Povídá, že mu jako trochu vylejzá.“

„Dobře,“ pravil jsem. „Přijedu tam za chvíli.“

Nemělo by smysl žádat, aby psa přivezli. Arnold neměl nikdy žádný vůz. A nikdy také nehovořil do telefonu – veškerá naše konverzace byla zprostředkována slečnou Thomsonovou. Arnold pokaždé

naskočil na své rezavé kolo, odšlapal do Hainby a svěřil své potíže paní poštmistrové. A také příznaky. Byly typicky neurčité a nedomníval jsem se, že na noze zjistím něco „divného“ nebo „vylezlého“. Ale co, pomyslel jsem si, když jsem vyjížděl z Darrowby, nemám nic proti tomu, abych se ještě naposledy setkal s Benjaminem. Bylo to zvláštní jméno pro venkovského psíka a nikdy jsem nevypátral, jak k němu přišel. Ale koneckonců byl velice nepříznávný pro své prostředí – mohutný starý anglický ovčák, který by se lépe vyjímal jako ozdoba stříhaného trávníku před nějakým sídlem, než aby následoval svého pána po kamenitých pastvinách. Byl to klasický vzorek pochoduující ozdobné sošky nad krbem a člověku chvíli trvalo, než rozpoznal, který konec je který – kde je hlava a kde ocas. Ale když jste dokázali rozpoznat hlavu, spatřili jste dvě nejlaskavější oči zářící v husté hřívě.

Upřímně řečeno byl Benjamin občas příliš přátelský, zvláště v zimě, kdy běhal po blátivém dvorku farmy a projevoval potěšení nad mým příjezdem tak, že se mi tlapami opřel o prsa. Totéž provozoval na mém autě, a to obvykle poté, co jsem si je umyl. Ve štědrých cákancích rozmazával bahno po oknech a karoserii, přičemž si vyměňoval s mým Samem, sedícím uvnitř, přátelské zdvořilůstky. Když se Benjamin do něčeho pustil, dělal to jaksepatří.

Musel jsem však přerušit své vzpomínky a meditace, protože jsem dojel k poslednímu úseku cesty. Visel jsem na poskakujícím a škubajícím se volantu, poslouchal skřípání a sténání per a tlumičů a znovu jsem nezbytně propočítával tak jako vždycky, co peněz nás stojí výlet na Summergillovu farmu. Na žádné zdejší ordinaci jsme nemohli vydělat, protože každý výlet po příšerné vozovce zničil auto v hodnotě nejméně pět liber. A protože Arnold sám žádný vůz nevlastnil, nenahlížel, proč by měl zasahovat do předpotopního stavu příjezdové cesty, což nebylo nic jiného než pruh hlíny a kamení, široký zhruba půl metru, a tenhle pruh se kroutil a stácel ukrutně daleko. Potíž byla v tom, že člověk musel nejprve sjet do hlubokého údolí, a teprve potom vyšplhat lesem k domu – abyste se na farmu dostali. Já se domnívám, že cesta dolů byla horší, protože nad každou jámou se vůz úzkostně zachvěl a pak se vrhl do zející díry. A pokaždé když jsem naslouchal, jak balvany dřou výfuk a spojku, jsem se snažil nepočítat poškození v librách, šilincích a pencích.

Když jsem tedy konečně s ústy otevřenými, vyvalenýma očima a s brzdami a pneumatikami, zpod nichž odlétal ostrý štěrk, vysupěl na jedničku přes posledních pár metrů k domu, překvapilo mě, že jsem spatřil Arnolda, čekajícího tam na mě, ale samotného. Bylo neobvyklé vidět ho bez Benjaminu.

Zřejmě uhádl můj tázavý pohled, protože ukázal palcem přes rameno.

„Je vevnitř,“ zabručel s úzkostnými očima.

Vystoupil jsem z vozu a chvíli jsem na něj hleděl, když tam stál ve své typické póze s rovnými širokými rameny a vztyčenou hlavou. Nazval jsem ho „starým“, a skutečně mu bylo přes sedmdesát, ale rysy pod vlněným kulichem, vždycky staženým přes uši, byly čisté a pravidelné a vysoká postava byla štíhlá a vzpřímená. Vypadal velice pěkně a zamlada byl určitě velmi hezký, ale přesto se nikdy neoženil. Často jsem míval pocit, že v tom vězí nějaký zajímavý příběh, ale vypadal spokojeně, jak tu žil sám – „takovej brouk“ – jak mu říkali ve vesnici. Sám, to jest kromě Benjaminu.

Následoval jsem ho do kuchyně, odkud jen tak mimochodem a laskavě vykopl několik slepic hnízdících na zaprášeném prádelníku. Potom jsem zahlédl Benjaminu a zůstal jsem stát jako přibitý.

Velikánský pes seděl úplně nehybně vedle stolu a oči za převislou ofinou byly obrovské a přetékały strachem. Vypadal, že je tak vyděšený, že se vůbec nemůže hýbat, a když jsem spatřil jeho levou přední nohu, nedivil jsem se. Arnold měl přece jenom pravdu. Noha skutečně vystupovala v úhlu, nad kterým se mi roztlouklo srdce. Bylo to úplné vykloubení loketního kloubu a obě části nohy jako by spolu vůbec nesouvisely.

Opatrně jsem polkl. „Kdy se to stalo, pane Summergille?“

„Teprve před hodinou.“ Ustaraně žmoulal svou podivnou příkrývku hlavy. „Hnal jsem krávy na jinou pastvu a starej Benjamin je rád kouše do nohou, když za nima běží, zkrátka párkrát to zkusil a jedna vyhodila a dostal to do nohy.“

„Tak takhle to bylo.“ Uvažoval jsem úporně, usilovně. Bylo to groteskní. Nikdy jsem nic podobného neviděl a neviděl jsem nic podobného ani dodneška, celých třicet let. Jak to mohu prokristapána spravit tady nahoře v horách? Vypadalo to, že by bylo zapotřebí hluboké narkózy a zdatného asistenta.

„Chudáku stará,“ pravil jsem a položil ruku na chlupatou hlavu a snažil se něco vymyslet. „Copak si s

tebou počneme?“

V odpověď mi zamával ocas po kamenité podlaze, tlama se otevřela nervózním zívnutím a objevily se bělostné zuby.

Arnold si odkašlal. „Můžete mu to spravit?“

Tahle otázka byla namístě. Neurčitá odpověď by mohla vyvolat nesprávný dojem a já jsem ho nechtěl trápit vlastními pochybnostmi. Odvézt toho obrovského psa dolů do Darrowby by byla práce pro mamuta. Byla ho plná kuchyň a v mém malém autě jsem si ho vůbec nedovedl představit. Ještě k tomu s tou nohou a se Samem. A dokázal bych mu spravit kloub, i kdybych ho do té ordinace odvezl? Kdybych to dokázal, stále ještě by mě čekala zpáteční cesta sem nahoru. Zabralo by mi to celý zbytek dne. Lehce jsem přejel prsty po vykloubeném lokti a pátral v paměti po podrobnostech anatomie lokte. Jestliže byla noha v téhle poloze, musel být výběžek loketní kosti úplně oddělen od jamky kosti pažní, do níž normálně zapadá. A abych ho dostal zpátky, musel bych otáčet kloubem, dokud by se výběžek úplně nevrátil zpět.

„Tak počkejme,“ zahučel jsem sám pro sebe. „Kdyby pes spal a ležel mi v ordinaci na stole, musel bych ho chytit takhle.“ Uchopil jsem nohu hned nad loketním kloubem a začal pohybovat předloktím pomalu vzhůru. Benjamin se na mě rychle podíval a potom odvrátil hlavu v gestu typickém pro dobrácké psy, kteří chtějí dát najevo, že vydrží všechno, co budu já pokládat za nutné.

Otočil jsem kloubem ještě dál, až jsem si byl jistý, že se výběžek uvolnil, a pak jsem opatrně stácel předloktí směrem dovnitř.

„Ano, ano...“ znovu jsem si zašeptal. „Tak tohle by měla být ta správná poloha...“ Moje samomluva byla přerušena náhlým pohybem kostí v mé dlani – náhlý, prudký, překvapivý pohyb.

Nevěřicně jsem se podíval na nohu. Byla dokonale rovná.

Ani Benjamin to nemohl zřejmě okamžitě pochopit, protože nejprve se rozhlížel opatrně skrze oponu své hřívy a pak teprve sklonil čenich a očichával si nohu. Zřejmě zjistil, že je všechno v pořádku, a vrhl se ke svému pánovi.

A byl úplně zdravý! Ani trochu nekulhal.

Po Arnoldově tváři se šířil pomalý úsměv. „Tak přece jenom jste to spravil!“

„Vypadá to tak, pane Summerville.“ Snažil jsem se hovořit jakoby nic, ale měl jsem takovou radost, že jsem málem vybuchl v hysterický smích. Protože jsem to jenom tak zkoušel, trochu jsem si to prohmatával, a kloub zaskočil zpátky. Báječná náhoda.

„Jo, to je moc dobře,“ řekl farmář. „Že jo, chlapče?“ Sklonil se a poškrábal Benjaminu za uchem.

Byl bych se mohl cítit zklamán jeho střízlivou reakcí na mé umění, ale chápal jsem to vlastně jako poklonu: proč by ho vůbec mělo překvapit, že já, James Herriot, veterinář, dokážu předvést zázrak, když je to zapotřebí.

Jistě by se hodila posluchárna plná jásajících studentů, nebo by bylo příjemné předvést něco podobného na oblíbenci milionáře v přijímacím saloně, ale to se nestává. Rozhlédl jsem se po kuchyni, po stole plném různorodého nádobí a náčiní, po hromadě neumytého nádobí ve dřezu a po několika Arnoldových otrhaných košilích schnoucích před krbem a usmál jsem se. Tohle bylo prostředí, v němž jsem obvykle předváděl svá zvěrolékařská kouzla. Jedinými diváky kromě Arnolda byly dvě slepice, které se vrátily na prádelník a nevypadaly nijak zvlášť oslněně.

„Tak já se zase spustím dolů z toho vašeho kopce,“ pravil jsem a Arnold mě doprovodil přes dvůr k autu.

„Zaslech sem, že se chystáte narukovat,“ řekl, když jsem položil ruku na dvířka.

„Ano, zítra odjíždím, pane Summerville.“

„Zítra!“ Zdvihl obočí.

„Ano, do Londýna. Byl jste tam někdy?“

„Depak, depak!“ Vlněná čepička se natrásala, jak vrtěl hlavou. „Prokristapána, to ne. To by pro mě nebylo vůbec nic dobrého.“

Zasmál jsem se. „Proč to říkáte?“

„No, jak bych vám to pověděl.“ Přemítavě se škrábal na bradě. „Nikdá sem nebyl dál než jednou v Brawtonu, a to mi stačilo. Nemoh sem tam vůbec chodit!“

„Že jste nemohl chodit?“

„Vůbec ne. Bylo tam vokolo tolik lidí. Musel sem chodit velkejma krokama a zase malejma a zase velkejma a zase malejma. Nemoh sem se hejbat. Nešlo mi to.“

Často jsem vídal Arnolda krácejícího po pastvinách dlouhým, vyrovnaným krokem horala, jemuž nestálo nic v cestě, a přesně jsem pochopil, co měl na mysli. „Velký kroky a malý kroky.“ Vyjádřil to dokonale. Nastartoval jsem motor a zamával, a když jsem odjížděl, zdvihl starý pán ruku.

„Dejte na sebe pozor, chlapče,“ zavolal.

Za kuchyňskými dveřmi jsem zahlédl kousek Benjaminova čenichu. Jindy by byl venku se svým pánem, aby mě vyprovodil z hospodářství, ale zažil prapodivný den, který vyvrcholil tím, že jsem se do něho pustil a kroutil jsem mu nohou. Nehodlal už nic riskovat.

Opatrně jsem sjížděl dolů lesem, a než jsem zase začal stoupat po cestě na druhé straně, zastavil jsem se a vystoupil i se Samem, který radostně poskakoval.

Bylo to malé údolí, ztracené v kopcích, kousek zeleně vyrvané divočině kolem a nahoře nad námi. Jeden z darů života venkovského zvěrolékaře je, že spatří kouzelná místa. Kromě starého Arnolda sem dolů nikdy nikdo nepřišel, dokonce ani pošťák, který nechával nepravidelně docházející poštu ve schránce nahoře u cesty, a nikdo tedy neviděl planoucí purpur a zlato podzimních stromů, ani neslyšel horlivé štěbetání ptactva nad vybělenými skalnatými vrcholky.

Kráčel jsem podle břehu řeky a pozoroval drobné rybičky míhající se v chladných hlubinách. Na jaře zářily tyhle břehy petrklíči a v květnu se mezi stromy modralo moře zvonečků; dnes byla sice obloha jasná a bez mráčku, ale v průzračném vzduchu byl sladký dotek umírajícího roku.

Vyšplhal jsem kousek nahoru po stráni a posadil se do kapradí rychle se zbarvujícího do bronzova. Sam, jak bylo jeho zvykem, si dřep vedle mě a já jsem přejel dlaní po hedvábné srsti jeho uší. Vzdálené úbočí se strmě zdvihalo až k zářícímu okraji vápencových útesů, za nímž jsem zahlédl sluncem zalitý okraj vřesoviště.

Podíval jsem se zpátky tam, kde komín farmářské usedlosti vydechoval tenounký kouř za okrajem kopce, a připadalo mi, že ta epizoda s Benjaminem, můj poslední úkol ve veterinární praxi před odjezdem z Darrowby, byla vhodným epilogem. Malý triumf, přinášející intenzivní pocit spokojenosti a zadostiučinění, ale v žádném případě nic světoborného – právě tak jako všechny ostatní malé triumfy nebo neúspěchy, z nichž se skládá celý život veterináře, ale svět si jich ani nevšimne.

Včera večer, když mi Helena zabalila zavazadlo, jsem si zasunul mezi košile a ponožky Blackův veterinární slovník. Byl to objemný svazek, ale popadla mě úzkost a strach, že bych mohl zapomenout, co jsem se naučil, a naplánoval jsem si, že si každý den přečtu jednu nebo dvě stránky, abych se udržel v kondici. A teď, mezi tím kapradím, mě to napadlo znovu: že ze všeho největší štěstí netkvělo v tom, že zvířata člověka zajímala a okouzlovala, ale že jim člověk rozuměl a že o nich něco věděl. Zejména to vědění bylo důležité.

Vrátil jsem se a otevřel jsem dvířka vozu. Sam skočil na sedadlo, a než jsem nastoupil, zahledl jsem se na druhou stranu od domu, dolů k ústí údolí, kde se kopce rozdělovaly a odhalovaly prostor nížinné pláně. Patřil jsem na nekonečnost světlounké zeleně, na nazlátlý porost, na tmavé skvrny lesa a stříbřitou zeleň pastvin. Vypadalo to jako dokonalý akvarel. A zjistil jsem, že to pozoruji právě tak hladově jako poprvé, tu scénu, která tak často naplnila mé srdce štěstím, tu rozlehlou, čistou tvář Yorkshiru.

Vrátím se zpátky k tomu všemu, uvažoval jsem, když jsem odjížděl. Zpátky ke své práci... tak jak ji popisovali v knihách... ke svému tvrdému, počestnému a dobrému povolání.

36. kapitola

Musel jsem chytit vlak časně ráno a nazítří před osmou stál přede dveřmi Bob Cooper se svým staromódním taxíkem.

Sam za mnou pln naděje capal po pokoji jako vždycky, ale já jsem tiše přivřel dveře před jeho nechápajícíma očima. Sbíhal jsem dolů po dlouhém schodišti a oknem jsem se podíval do zahrady. Slunce začínalo pronikat podzimní mlhou a pod jeho dotekem se třpytila zarosená tráva a jablka a poslední růže se leskly zářivými barvami.

V chodbě jsem se zastavil u postranních dveří, za nimiž jsem tolikrát počínal svou každodenní práci v Darrowby, ale pak jsem pospíchal dál. Tentokrát jsem vyšel hlavním vchodem.

Bob otevřel dveře taxíku, já jsem vhodil své zavazadlo dovnitř a teprve potom jsem vzhlédl nahoru po cihlách obtočených břečťanem k našemu malému pokojíčku v podkroví. Helena stála u okna. Plakala. Když mě postřehla, vesele zamávala a usmála se, ale byl to nepodařený úsměv plný slz. Auto zahnul za roh a já jsem polknutím uvolnil obrovskou křeč svého hrdla a zaplavilo mě pevné rozhodnutí. Muži celé země odjížděli od svých manželek a já jsem teď musel odjet od Heleny, ale pak už mě od ní nedostane nikdy nic, nic, nic a nikdy.

Obchody byly ještě zavřené a na tržišti se nehnula ani myška. Jeli jsme a já jsem se znovu ohlížel po dlážděném náměstí se starou věží, na řadu nepravidelných střech a zelených kopců daleko vzadu a zdálo se mi, že něco navždycky ztrácím.

Přál bych si, abych už tehdy věděl, že to není konec všeho. Přál bych si, abych už tehdy věděl, že to je teprve začátek. Ale v tu chvíli jsem věděl, jen že brzy budu daleko odtud; v Londýně, kde bude plno lidí a já budu chodit velkými a malými kroky.